

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra mediálních studií

Diplomová práce

2019

Martin Bajtler

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra mediálních studií

Martin Bajtler

**Krajně pravicové strany v českých médiích
před parlamentními volbami 2017**

Diplomová práce

Autor práce: Bc. Martin Bajtler

Studijní program: Mediální studia

Vedoucí práce: Mgr. Bc. Jaromír Hanzal

Rok obhajoby: 2019

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 4. 1. 2019

Martin Bajtler

Bibliografický záznam

BAJTLER, Martin. Krajně pravicové strany v českých médiích před parlamentními volbami 2017. Praha, 2019. 87 s. Diplomová práce (Mgr.). Univerzita Karlova, Institut komunikačních studií a žurnalistiky, Katedra mediálních studií. Vedoucí diplomové práce Mgr. Bc. Jaromír Hanzal.

Rozsah práce: 149 956 znaků

Abstrakt

Tématem této diplomové práce je zobrazování českých krajně pravicových stran v českých médiích před volbami do Poslanecké sněmovny v roce 2017. Práce si klade za cíl zodpovědět, jak média před volbami v roce 2017 zobrazují krajně pravicové strany, se kterými tématy se krajní pravice v mediálních výstupech pojí a jak se krajně pravicová tematika změnila mezi volbami v roce 2013 a 2017. Pomocí kvantitativní obsahové analýzy práce sleduje výskyt krajně pravicových stran v mediálních výstupech celostátních deníků Mladá fronta DNES, Lidové noviny, Právo a Hospodářské noviny v období před volbami do Poslanecké sněmovny v roce 2017 a před volbami do Poslanecké sněmovny v roce 2013. Obsahovou analýzu doplňuje kvalitativní analýza vybraných textů. Sledované strany jsou určeny dle definice krajní pravice Cas Muddeho a definice pravicového populismu Hans-Georga Betze. Pro období před volbami v roce 2017 jde o tyto strany: Dělnická strana sociální spravedlnosti; ROZUMNÍ – stop migraci a diktátu EU – peníze našim občanům, důchodcům, dětem, zdravotně postiženým; Svoboda a přímá demokracie – Tomio Okamura; Blok proti islamizaci – Obrana domova; Sdružení pro republiku – Republikánská strana Československa Miroslava Sládka a Řád národa – Vlastenecká unie. V období před volbami v roce 2013 práce sleduje strany Úsvit přímé demokracie Tomia Okamury a Dělnická strana sociální spravedlnosti. Obsahová analýza potvrdila hlavní hypotézu práce, že nejčastějším tématem, se kterým jsou české krajně pravicové strany před volbami spojovány, je migrace a uprchlická krize.

Abstract

Topic of the thesis is the image of Czech far-right parties in Czech media prior to Elections to Chamber of Deputies in 2017. Aim of the thesis is to investigate how media displays far-right parties prior to the Elections in 2017, what the topics of media coverage are in regards of far-right and how the topics changed in the Elections in 2017 comparing with Elections in 2013. Using quantitative content analysis the thesis monitors texts with far-right topics in national daily newspapers Mladá fronta DNES, Lidové noviny, Právo and Hospodářské noviny in the periods prior to the Elections to Chamber of Deputies in 2017 and 2013. Author also uses qualitative analysis of specific texts. The parties followed in thesis are chosen based on definition of far-right by Cas Mudde and definition of right wing populism by Hans-Georg Betz. In the period prior to the Elections in 2017

the followed parties are: Dělnická strana sociální spravedlnosti; ROZUMNÍ – stop migraci a diktátu EU – peníze našim občanům, důchodcům, dětem, zdravotně postiženým; Svoboda a přímá demokracie – Tomio Okamura; Blok proti islamizaci – Obrana domova; Sdružení pro republiku – Republikánská strana Československa Miroslava Sládka and Řád národa – Vlastenecká unie. In the period prior to the Elections in 2013 the focus is on parties Úsvit přímé demokracie Tomia Okamury and Dělnická strana sociální spravedlnosti. Using the content analysis author confirms the main hypothesis defined for the thesis, that the most frequent topics used in media coverage about far right parties are migration and refugee crisis.

Klíčová slova

Krajní pravice, média, mediální obraz, volby, obsahová analýza, populismus, Mladá fronta DNES, Lidové noviny, Právo, Hospodářské noviny

Keywords

Far-right, media, media portrayal, election, content analysis, populism, Mladá fronta DNES, Lidové noviny, Právo, Hospodářské noviny

Title

Far-right Parties in Czech Media before 2017 Parliament Elections

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucímu mé diplomové práce panu Mgr. Bc. Jaromíru Hanzalovi za jeho odborné vedení, vstřícnost a cenné připomínky při zpracování této práce.

Obsah

Seznam zkratk	3
Úvod	4
1. Charakteristika tématu a dosavadní zpracování	7
2. Teoretická část	13
2.1. Pravice a levice	13
2.2. Krajiné pravice, pravicový extremismus	15
2.2.1. Nacionalismus	18
2.2.2. Rasismus	19
2.2.3. Antisemitismus	20
2.2.4. Xenofobie	22
2.2.5. Populismus	23
2.2.6. Antiislamismus a protiimigrantská rétorika	24
2.3. Definice krajně pravicových stran pro potřeby práce	26
2.4. Vývoj krajní pravice na české politické scéně	27
2.5. Krajně pravicové strany ve volbách 2013	30
2.6. Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR 2017	31
2.6.1. Dělnická strana sociální spravedlnosti	31
2.6.2. Rozumní	33
2.6.3. Svoboda a přímá demokracie – Tomio Okamura	34
2.6.4. Blok proti islamizaci – Obrana domova	35
2.6.5. Sdružení pro republiku – Republikánská strana Československa Miroslava Sládka	37
2.6.6. Řád národa – Vlastenecká unie	39
2.7. Popis zkoumaných médií	40
2.7.1. Mladá fronta DNES	41
2.7.2. Lidové noviny	42
2.7.3. Hospodářské noviny	42
2.7.4. Právo	42
3. Metodologie	44

3.1.	Kvantitativní obsahová analýza	44
3.2.	Kvalitativní analýza.....	45
3.3.	Výzkumné otázky a konstrukce hypotéz.....	46
3.4.	Konstrukce kvantitativního výzkumu	47
3.4.1.	Volby 2017.....	47
3.4.2.	Volby 2013.....	51
4.	Praktická část	52
4.1.	Kvantitativní analýza – mediální obraz krajně pravicových stran	52
4.1.1.	Volby 2017.....	52
4.1.2.	Volby 2013.....	61
4.1.3.	Zhodnocení výsledků analýzy.....	65
4.2.	Kvalitativní analýza relevantních příspěvků	67
4.3.	Limity výzkumu	70
	Závěr	72
	Summary	74
	Seznam zdrojů.....	75
	Seznam tabulek a grafů	83
	Teze magisterské diplomové práce	84

Seznam zkratek

AfD	Alternativa pro Německo
BPI	Blok proti islamizaci – Obrana domova
CDU	Křesťanskodemokratická unie
ČR	Česká republika
ČTK	Česká tisková kancelář
DSSS	Dělnická strana sociální spravedlnosti
EU	Evropská unie
HN	Hospodářské noviny
IvČRN	Islám v ČR nechceme
LIDEM	Liberální demokraté
LN	Lidové noviny
LSNS	Lidová strana Naše Slovensko
MF DNES/MFD	Mladá fronta DNES
NATO	Severoatlantická aliance
ND	Národní demokracie
NSDAP	Národně socialistická německá dělnická strana
ŘN-VU	Řád národa – Vlastenecká unie
SA	Sturmabteilung
SPD	Svoboda a přímá demokracie – Tomio Okamura
SPR-RSČ	Sdružení pro republiku-Republikánská strana Československa Miroslava Sládka
Tab.	Tabulka
USA	Spojené státy americké

Úvod

Politické strany, v případě, že chtějí reflektovat zájmy svých voličů včetně těch potenciálních, se musí přizpůsobovat tématům, která ve společnosti rezonují. Migrační krize, která postihla Evropu v letech 2015 a 2016, vnesla do politického i mediálního prostředí témata, jež do té doby nebyla nijak výrazná. Strachu z uprchlíků, antiislamismu a protiimigrační rétoriky se chopily především krajně pravicové strany, které tato témata zahrnují do svých předvolebních kampaní a programů. Tématem této diplomové práce je zobrazování českých krajně pravicových stran v českých médiích před volbami do Poslanecké sněmovny v roce 2017. Práce si klade za cíl zodpovědět výzkumnou otázku, jak média před volbami v roce 2017 zobrazují krajně pravicové strany. Výzkum tedy ověří, či vyvrátí hlavní hypotézu, že *nejčastějším tématem, se kterým jsou české krajně pravicové strany před volbami spojovány, je migrace a uprchlická krize*. Práce odpoví také na další dílčí výzkumné otázky: *Kolik prostoru celostátní deníky krajně pravicovým stranám před volbami věnují? Které krajně pravicové strany získávaly před volbami v roce 2017 nejvíce prostoru v celostátních denících? Jak se liší mediální obraz krajní pravice před volbami v roce 2013 a v roce 2017?*

K definici krajní pravice bude použita minimalistická definice Case Muddeho, která předpokládá, že společný základ krajní pravice tvoří nacionalismus, xenofobie, víra v zákon a pořádek a šovinistická sociální politika ve prospěch „vlastních lidí“, v kombinaci s definicí pravicově populistických stran, kterou stanovil Hans-Georg Betz. Jako krajně pravicové strany budou definovány ty subjekty, které: akcentují nacionalismus, xenofobii a preferenci „vlastních“ lidí před „cizími“. Práce tedy bere v potaz ty strany, které tuto definici naplňují a zároveň kandidovaly ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR v roce 2017 respektive v roce 2013. V předvolebním období v roce 2013 práce sleduje mediální výskyty stran *Úsvit přímé demokracie Tomia Okamury* a *Dělnická strana sociální spravedlnosti*. Pro rok 2017 spadají do analýzy tyto strany: *Dělnická strana sociální spravedlnosti*; *ROZUMNÍ – stop migraci a diktátu EU – peníze našim občanům, důchodcům, dětem, zdravotně postiženým*; *Svoboda a přímá demokracie – Tomio Okamura*; *Blok proti islamizaci – Obrana domova*; *Sdružení pro republiku – Republikánská strana Československa Miroslava Sládka* a *Řád národa – Vlastenecká unie*.

Výzkum toho, jak česká média před parlamentními volbami v roce 2017 zobrazují aktéry z pravého kraje politického spektra a kolik prostoru jim věnují, bude vycházet z analýz textů hlavních českých seriózních deníků. Jedná se o deníky, které vychází celostátně (případně v regionálních mutacích) a které část svého obsahu věnují domácí politice. Jmenovitě jde o deníky Mladá fronta DNES, Lidové noviny, Právo a Hospodářské noviny. Ve výběru analyzovaných deníků se diplomová práce mírně odlišuje od původních tezí. Výzkum nezahrnuje Deník, tedy titul, který byl v tezích diplomové práce do výzkumu zařazen. Jelikož jde o regionální deník, který vychází celkem v sedmdesáti mutacích a zaměřuje se primárně na regionální zpravodajství, rozhodl jsem se tento titul při konstrukci výzkumu do analýzy nezahrnout.

Hlavní metodou výzkumu, který odpoví na stanovené otázky, bude kvantitativní obsahová analýza. Nejprve budou zanalyzovány příspěvky, které pojednávaly o minimálně jedné ze sledovaných politických stran v období před volbami do Poslanecké sněmovny v roce 2017. Analyzované období bude ohraničeno dnem vyhlášení voleb (2. května 2017) a prvním dnem těchto voleb (21. října 2017). Srovnání toho, jak se proměnila témata, se kterými je krajní pravice v médiích spojována, poskytne kvantitativní obsahová analýza mediálních příspěvků v předvolebním období v roce 2013, které bude definováno rozmezím 28. srpna 2013 (vyhlášení voleb) až 25. října 2013 (termín voleb).

Doplňující přehled o tom, jakým způsobem média před volbami o krajně pravicových stranách referují, poskytne kvalitativní analýza vybraných relevantních příspěvků, která by měla ověřit hypotézu, že *média o krajní pravici před volbami referují s negativním zabarvením*.

Diplomová práce je členěna do tří hlavních částí. První část práce se bude věnovat teoretickému pozadí. Budou představeny teoretické základy krajní pravice a zvolená definice krajně pravicových stran. Oporou bude literatura vymezující krajní pravici a zabývající se krajně pravicovými stranami v českém prostředí (Mudde, Milza, Frederickson, Charvát, Mareš). Následně bude popsán vývoj krajní pravice v České republice a blíže představeny budou jednotlivé sledované strany. Prostor první části bude věnován také charakterizaci analyzovaných médií. V metodologické části práce budou nejprve popsány metody výzkumu, tedy kvantitativní obsahová analýza a kvalitativní

analýza relevantních textů. Následně bude konstruován samotný výzkum. Praktická část diplomové práce přinese odpovědi na výše zmiňované výzkumné otázky.

1. Charakteristika tématu a dosavadní zpracování

Česká krajní pravice byla dlouhou dobu spojována s tématy, jakými jsou antisemitismus, protiromská rétorika, rasismus a nacionalismus. V souvislosti s nedávnými změnami v Evropě a ve světě, příchodem uprchlíků, kteří do Evropy utíkají před válkou, ale i se situací na Ukrajině a v Rusku se však krajně pravicové strany chopily i dalších témat. Jedním z těchto témat je právě migrační (uprchlická) krize, kterou lze definovat jako období let 2015 a 2016, kdy Evropská unie zaznamenala bezprecedentní příliv uprchlíků a migrantů. Do Evropské unie v tomto období přišel více než milion lidí, přičemž většina z nich uprchla kvůli válce a teroru ze Sýrie a dalších zemí.¹

V některých evropských zemích se krajně pravicové strany díky eskalaci migrační krize dočkaly nejlepších volebních výsledků za svoji existenci. V Německu například použila krajně pravicová strana Alternativa pro Německo (AfD)² v rámci svého volebního programu pro rok 2016 jako jedno z hlavních hesel motto „Islám do Německa nepatří“.³ I díky protiimigračnímu a antiislámskému programu pak strana v zemských volbách skončila na druhém místě před Křesťanskodemokratickou unií (CDU) kancléřky Angely Merkelové a získala 20,8 procenta hlasů.⁴

Islámu a migrace se proto tematicky chopila i česká krajní pravice, o čemž svědčí i vznik úzce zaměřených hnutí, jakým je například Blok proti islamizaci (dříve Blok proti islámu). Tematická změna se projevila i ve volbách do Poslanecké sněmovny. Zatímco v roce 2013 kandidovaly jen dvě strany, které je možné dle definice pravicového populismu Hans-Georga Betze a minimalistické definice krajní pravice Case Muddeho (viz kapitola 2.3. *Definice krajně pravicových stran pro potřeby práce*) řadit do krajně pravicové stranické rodiny, v roce 2017 se do voleb registrovalo šest krajně pravicových stran a hnutí (dle stejné definice).

¹ The EU and the Migration Crisis. Publications Office of the European Union [online]. [cit. 2019-01-01]. Dostupné z: <http://publications.europa.eu/webpub/com/factsheets/migration-crisis/en/>

² AfD se vzhledem k využívání xenofobní a protiimigrační rétoriky posunula od euroskeptické strany ke straně pravicově populistické dle definice krajně pravicových stran Case Muddeho. Viz například: GRIMM, Robert. The rise of the German Eurosceptic party Alternative für Deutschland, between ordoliberal critique and popular anxiety. *International Political Science Review*. 2015. 36(3), s. 264–278.

³ Islám do Německa nepatří, zakažme mešity i burky, AfD si schválila program. *Novinky.cz* [online]. [cit. 2018-12-29]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/402132-islam-do-nemecka-nepatri-zakazme-mesity-i-burky-afd-si-schvalila-program.html>

⁴ Neúspěch Merkelové v Meklenburku, její CDU předstihla Alternativa pro Německo. *Novinky.cz* [online]. [cit. 2018-12-29]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/413690-neuspech-merkelove-v-meklenburku-jeji-cdu-predstihla-alternativa-pro-nemecko.html>

Vzhledem k tomu, že se krajní pravice chopila nových témat, je potřeba se na tyto strany zaměřit nejen z politologického pohledu, ale i z pohledu mediologického. Média mají totiž důležitou roli směrem k veřejnosti, která si na základě zpravodajství formuje povědomí o jednotlivých prvcích společnosti a politického systému. Agenda médií tak do jisté míry ovlivňuje to, jak si veřejnost krajně pravicové strany vykládá.⁵ Z toho důvodu je důležité sledovat, jak média problematiku krajní pravice uchopují a s jakými tématy tyto strany spojují. Tato práce bude konkrétně sledovat období před volbami do Poslanecké sněmovny v roce 2017, které jsou prvními volbami do dolní komory Parlamentu ČR, v nichž se mohla projevit migrační krize, kterou, jak již bylo zmíněno, často využívaly krajně pravicové strany v celé Evropě v předvolebních kampaních. Z pohledu české krajní pravice jsou tyto volby zajímavé především v tom smyslu, jaká témata pro svoji propagaci krajně pravicové a populistické strany zvolily. Výzkum tedy pomůže zjistit, nakolik jsou krajně pravicové strany před volbami s touto problematikou spojovány. Tato zjištění pak budou porovnána se situací před volbami do Poslanecké sněmovny v roce 2013.

Výzkum na podobné téma v zahraničí v minulosti provedli například autoři Schafraad, Scheepers a Wester, kteří v roce 2013 zkoumali, jak jsou krajně pravicové strany zobrazovány v nizozemském tisku mezi lety 1986 a 2004. Jako metodu zvolili kvantitativní obsahovou analýzu tří hlavních nizozemských národních deníků. Sami autoři v práci zmiňují, že byl doposud mediální zájem o krajní pravici nedostatečně empiricky zkoumán. Autoři si stanovili primární výzkumnou otázku, která zní: Jak média pokrývají téma krajní pravice? K jejímu zodpovězení zvolili kvantitativní analýzu tří hlavních nizozemských národních deníků mezi lety 1986 a 2004 (rok 1986 byl zvolen proto, že v něm krajní pravice v několika evropských zemích začala přitahovat více voličů, a rok 2004 byl posledním volebním rokem před zahájením sběru dat), přičemž autoři hodnotili nejen způsob zobrazení krajní pravice v jednotlivých textech (negativní, pozitivní, neutrální), ale také četnost příspěvků, jejich velikost a v neposlední řadě i počet

⁵ Termín Agenda-setting dle McCombse a Shawa hovoří o tom, že Příjemci mediálních výstupů jsou ovlivňováni tím, jak redaktoři, editoři, reportéři a další tvůrci zpravodajství vybírají témata a jak obecně při své práci postupují. V případě referování o politických tématech mohou autoři zpráv tím, že spojí danou politickou stranu s nějakým tématem, nastavit agendu celé politické kampaně. Viz například: MCCOMBS, Maxwell E. a Donald L. SHAW. The Agenda-Setting Function of Mass Media. *Public Opinion Quarterly* [online]. 36(2) [cit. 2019-01-01]. DOI: 10.1086/267990. ISSN 0033362X. Dostupné z: <https://academic.oup.com/poq/article-lookup/doi/10.1086/267990>

případů, kdy se téma krajní pravice objeví na titulní straně. Práce brala v potaz také ideologickou orientaci jednotlivých deníků.

Data výzkumu vycházela z celkem 1932 novinových příspěvků, které informují o krajní pravici nebo jejích představitelích. Z výzkumu mimo jiné vyplynulo, že zobrazování krajně pravicových stran ve sledovaných médiích je stále více univerzální a přesto, že noviny akcentují negativní aspekty krajní pravice, jsou stále více otevřené k její pozitivní podpoře. Obecně lze říci, že představitelé krajní pravice jsou podle nizozemských výzkumníků v novinových článcích častěji zobrazováni v souvislosti s problémy se zákonem než z hlediska politických aktivit. V průběhu let 1986 až 2004 se však tento trend změnil a podle autorů se do roku 2004 zvýšil zájem médií o politické aktivity krajně pravicových stran oproti akcentaci zmiňovaných problémů se zákonem. Ze sledovaných příspěvků autoři dále zjistili, že zatímco v roce 1986 byla krajní pravice zobrazována převážně negativně a média ji chápala jako „kontroverzního outsidera“, během devadesátých let, a především po roce 2003, se krajní pravice této mediální nálepky zbavila.⁶

Nizozemskou krajně pravicovou scénou se zabýval také výzkum *Media coverage of right-wing populist leaders* od autorů Lindy Bos, Wouter van der Bruga a Claese de Vreese. Autoři pomocí obsahové analýzy sledovali sedmnáct nizozemských médií v období osmi týdnů před nizozemskými parlamentními volbami v roce 2006. Počet analyzovaných příspěvků činil 2 209 textů a televizních výstupů. Cílem výzkumu bylo zjistit, jak média zobrazují lídry pravicově populistických stran a jak tito lídři v médiích vystupují, přičemž autoři vycházeli z definice pravicového populismu Case Muddeho. Zároveň výzkum sledoval, jak média o čtyřech pravicově populistických lídrech (Geert Wilders, Marco Pastors, Hilbrand Nawijn a Olaf Stuger) referovala ve srovnání se sedmi lídry ostatních stran.

Autoři v rámci výzkumu stanovili tři hlavní ukazatele: viditelnost (prominence) – tedy míru mediálního zájmu o politika; populismus (populism) – kombinace populistických prvků ve vystupování a programu daného politika; autorita (authority) – jak je politik fundovaný v diskutovaných tématech. Závěry výzkumu ukázaly, že aby pravicově populistický lídr získal více prostoru v médiích, musí najít rovnováhu mezi populistickou

⁶ SCHAFRAAD, Pytrik, Fred WESTER a Peer SCHEEPERS. Media attention to the Far-right in three Dutch Newspapers 1986-2004. Characteristics and trends. Observatorio (OBS*) Journal. 2013, 7(2), 1-31. ISSN 1646-5954.

a antisystémovou rétorikou na jedné straně a fundovaností v politických tématech na straně druhé.⁷

Tématem mediálního pokrytí krajně pravicových stran se zabývá také publikace Antonise A. Ellinase z roku 2010 s názvem *The Media and the Far Right in Western Europe: Playing the Nationalist Card*. Autor vychází z úspěchů krajně pravicových stran v Nizozemsku nebo Maďarsku a zabývá se vztahem těchto stran a médií a také tím, jak mohou média ovlivnit vzestup či pád těchto uskupení. Publikace sleduje v rámci komparativní analýzy roli médií v působení krajně pravicových stran v Rakousku, Německu, Řecku a Francii. Ellinas uvádí, že úspěch krajně pravicových stran závisí právě na tom, kolik prostoru jim média věnují.⁸ Autor v práci rozebírá mediální a politické prostředí v jednotlivých zemích. Dochází k závěru, že média v důsledku neustálého komerčně motivovaného tlaku svých vlastníků hledají stále nové příjemce svých obsahů. Z toho důvodu jsou média ochotná dávat poměrně výrazný prostor právě krajní pravici, jejíž témata oslovují i skupinu veřejnosti, na níž média doposud necílila. Tento mediální prostor pak pomáhá menším stranám, a tedy i těm krajně pravicovým, dostat svá témata do povědomí veřejnosti.⁹

V českém prostředí příliš výzkumů na podobné téma neproběhlo. Respektive české krajní pravici samotné se z politologického pohledu a pohledu výzkumu subkultur podrobně věnuje několik autorů (Charvát, Mareš, Smolík a další), nicméně mediální obraz krajní pravice sleduje jen malé množství prací. Období před volbami do Poslanecké sněmovny v roce 2017 je navíc zatím stále ještě poměrně čerstvou záležitostí.

Obraz pravicového extremismu v českých médiích zkoumala například rozsáhlá analýza společnosti NEWTON Media s podporou Nadace Open Society Fund Praha s názvem *Obraz pravicového extremismu v českých médiích*. Dala si za cíl zmapovat publicitu pravicového extremismu v českých médiích od poloviny roku 2008 do konce března 2010. Autoři studie chtěli také ukázat, jak média o pravicovém extremismu informovala.

⁷ BOS, Linda, Wouter VAN DER BRUG a Claes DE VREESE. Media coverage of right-wing populist leaders. *Communications* [online]. 2010, 35(2) [cit. 2019-01-01]. DOI: 10.1515/comm.2010.008. ISSN 0341-2059. Dostupné z: <https://www.degruyter.com/view/j/comm.2010.35.issue-2/comm.2010.008/comm.2010.008.xml>

⁸ MAZZOLENI, Gianpietro. The Media and the Far Right in Western Europe: Playing the Nationalist Card, by Antonis A. Ellinas. *Political Communication* [online]. 2011, 28(2), 252-255 [cit. 2019-01-01]. DOI: 10.1080/10584609.2011.563987. ISSN 1058-4609. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/10584609.2011.563987>

⁹ ELMAS, Fatma Yilmaz. The Media and the Far Right in Western Europe: Playing the Nationalist Card. *Review of International Law & Politics*. 2010, 6(23), 167-171.

Zda v tomto období média přispívala spíše k vytváření pozitivního obrazu krajní pravice ve společnosti, nebo zda se k němu sama stavěla kriticky nebo dokonce odsuzovala jeho projevy, a posilovala tak jeho negativní obraz. Analýza sledovala více než 31 tisíc příspěvků, ve kterých se vyskytovalo některé z klíčových slov souvisejících s pravicovým extremismem v Česku. Vedle tištěných médií se studie zaměřila i na televizní a rozhlasové vysílání a internetové zpravodajské servery.¹⁰

Jedním ze závěrů této analýzy bylo například to, že se charakter mediálních výstupů pojednávajících o krajní pravici reaguje na to, jak se mění povaha událostí s krajní pravici spojených. Pokud se představitelé krajní pravice vyskytovali jen na běžných demonstracích, bylo zbarvení příspěvků spíše neutrální. Ve chvíli, kdy došlo k brutálnímu násilnému činu, změnil se hodnotící tón příspěvků i jejich struktura. Média začala více zdůrazňovat kriminální činy extremistů i policejní zákroky proti nim, což posunulo obraz krajní pravice v médiích směrem k negativě. Například před medializovaným žhářským útokem na romský dům v severomoravském Vítkově převažovaly neutrálně zbarvené zprávy (52 %). Poté, co došlo k útoku, začala média o krajní pravici referovat negativně – takových zpráv bylo 62 %.¹¹ Analýza také sledovala typy jednotlivých příspěvků, přičemž naprostá většina (84 %) spadala do kategorie zpravodajství. Analýzy a komentáře tvořily 4 % příspěvků, rozhovory činily 11 % příspěvků.¹²

Tématu, které spojuje českou krajní pravici a média, se věnovala ve své diplomové práci také Jiřina Avukatu. Ta se v práci *Česká krajní pravice v médiích a veřejném mínění* zabývala prezentací krajně pravicové scény v masmédiích a tyto výstupy dále srovnávala s vybranými kapitolami veřejného mínění mezi lety 2011 a 2013. Autorka zkoumala profil krajní pravice v médiích pomocí kvantitativní obsahové analýzy. Pomocí sekundární analýzy dat pak zjišťovala odraz krajní pravice ve veřejném mínění. Dospěla k závěru, že „(...) krajní pravice získává vstup do mediálních obsahů díky protestním aktivitám. Silná témata agendy krajní pravice rezonují s českým veřejným míněním, na

¹⁰ Obraz pravicového extremismu v českých médiích [online]. Praha: Newton Media, a.s, 2010 [cit. 2018-12-29]. Dostupné z: <https://www.soc.cas.cz/sites/default/files/soubory//3005111720540de688aeba4546cd5cd.pdf>, str. 3

¹¹ Obraz pravicového extremismu v českých médiích, ref. 10, str. 7

¹² Obraz pravicového extremismu v českých médiích, ref. 10, str. 12

*druhou stranu ale veřejné mínění vnímá krajní pravici jako vážné bezpečnostní riziko a ohrožení pro demokracii, což z ní činí nepřijatelnou alternativu.*¹³

¹³ AVUKATU, Jiřina. Česká krajní pravice v médiích a veřejném mínění [online]. Praha, 2014 [cit. 2018-12-29]. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze. str. 4

2. Teoretická část

Existuje více odlišných definic krajní pravice. K tomu, aby bylo možné určit, které strany bude práce sledovat, je nejprve nutné konkrétní definici krajní pravice stanovit. Problémem termínu krajní pravice či pravicový extrémismus je totiž jeho nejednoznačnost a vágnost. Teoretik krajní pravice Cas Mudde dokonce uvádí, že existuje 26 různých definic pravicového extremismu.¹⁴ Také podle Kupky, Laryše a Smolíka je definice krajně pravicové stranické rodiny komplikovanou záležitostí, a to zejména proto, že autoři se v různých aspektech rozcházejí. Navíc se krajně pravicové strany od sebe často velmi liší a postupem času vyvíjí.¹⁵ V této kapitole proto nejprve představím některé teoretické koncepty krajní pravice a v závěru kapitoly stanovím definici krajní pravice, na jejímž základě budou do výzkumu strany vybrány.

Dále v této kapitole definuji některé pojmy, které jsou v rétorice krajně pravicových stran klíčové a jejichž výskyt v mediálních výstupech bude praktická část práce také sledovat. Jedná se o nacionalismus, antisemitismus, rasismus, xenofobii, populismus a antiislamismus a protiimigrantskou rétoriku.

2.1. Pravice a levice

Než budou představeny jednotlivé definice krajní pravice a pojmů s ní souvisejících, je nejprve nutné zaměřit se na pravici a levice obecně. Samotná definice krajní pravice totiž vychází z koncepce pravolevého rozdělení politického spektra, kdy napravo stojí zastánci liberalismu, svobodného trhu a kapitalismu a nalevo zastánci státního přerozdělování, socialismu a sociálních výhod.¹⁶ Dělení politických stran na pravici a levice má základy v polarizaci politických systémů v Evropě na konci 18. století a souvisí s Francouzskou revolucí. V tehdejší shromáždění francouzských Generálních stavů seděli stoupenec krále a jeho silné moci napravo od předsedajícího (pravice) a radikální stoupenec suverenity lidu a zástupci třetího stavu seděli od předsedajícího nalevo (levice).¹⁷ Původní protistojné postavení liberalismu (levice) a konzervatismu (pravice) na pravolevé vychází

¹⁴ MUDDE, Cas. The war of words defining the extreme right party family. *West European Politics* [online]. 1996, 19(2), 225-248 [cit. 2018-12-29]. DOI: 10.1080/01402389608425132. ISSN 0140-2382. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/01402389608425132>. str. 229

¹⁵ KUPKA, Petr, Martin LARYŠ a Josef SMOLÍK. *Krajní pravice ve vybraných zemích střední a východní Evropy*: Slovensko, Polsko, Ukrajina, Bělorusko, Rusko. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2009, 268 p. Ediční řada Monografie, sv. č. 25. ISBN 978-80-210-4845-4. str. 24

¹⁶ CHARVÁT, Jan. *Současný politický extremismus a radikalismus*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-098-6. str. 16

¹⁷ CHARVÁT, ref. 16, str. 14

právě odtud. Během 19. století převzal agendu rovnoprávnosti od liberalismu nový politický aktér, kterým se stal socialismus, zastupující především organizované dělnictvo. Vzhledem k turbulentním změnám ve společnosti se konzervatismus a liberalismus postavili na jednu stranu proti socialismu a vzniklo tak současné pravolevé rozdělení politického spektra.¹⁸ Toto rozdělení se dále konsolidovalo a používá se dodnes. Levici tedy pojíme se socialismem a pravice je reprezentována konzervatismem a liberalismem.

Jedním z témat, které levici a pravici odlišují, je ekonomická otázka. Levice tradičně preferuje státní zásahy do ekonomiky a přerozdělování bohatství ve prospěch sociálně slabších. Liberální pravicové strany naopak tíhnou k volnému trhu a minimálním zásahům státu. Dalším dělicím tématem je otázka rovnosti. Zatímco levice hlásá tradičně spíše to, že všichni lidé jsou si rovni, konzervativní pravice naopak nerovnost akceptuje a staví na hierarchickém uspořádání společnosti. S nástupem nových témat do politiky v průběhu 20. století zaujaly levicové strany pozitivní postoj k otázkám práv menšin, lidských práv, ochrany přírody a migrace.¹⁹ Pravice bývá častěji spojována s tradicí, autoritou, obhajobou soukromého majetku nebo se zdůrazňováním role náboženství.²⁰ Z rozdělení pravice a levice pak vychází také krajní varianty, tedy extrémní daných ideologií, jež pramení z historických kořenů. Socialističtí radikálové, kteří dovedli levicovou ideologii do krajní podoby odmítáním státu a kapitalismu, dali základy komunismu.²¹ Odnož konzervatismu, jehož zastánci kritizovali nástup moderní sekularizované občanské společnosti, se transformovala do zárodku fašismu. Pronikání liberální tradice do neautoritářského socialismu zformovalo anarchismus.²²

Vzhledem k historické rivalitě konzervatismu a liberalismu, se někdy místo pravolevé osy, kdy se na jedné straně nachází socialismus (a jeho krajní podoby – komunismus, anarchismus) a na straně druhé liberalismus a konzervatismus (a zároveň fašismus a nacismus), používá ke grafickému znázornění pravice a levice takzvaný ideologický trojúhelník. Ten navíc přesněji znázorní i krajní varianty jednotlivých ideologií (viz. Graf 1 – Ideologický trojúhelník).

¹⁸ CHARVÁT, ref. 16, str. 14

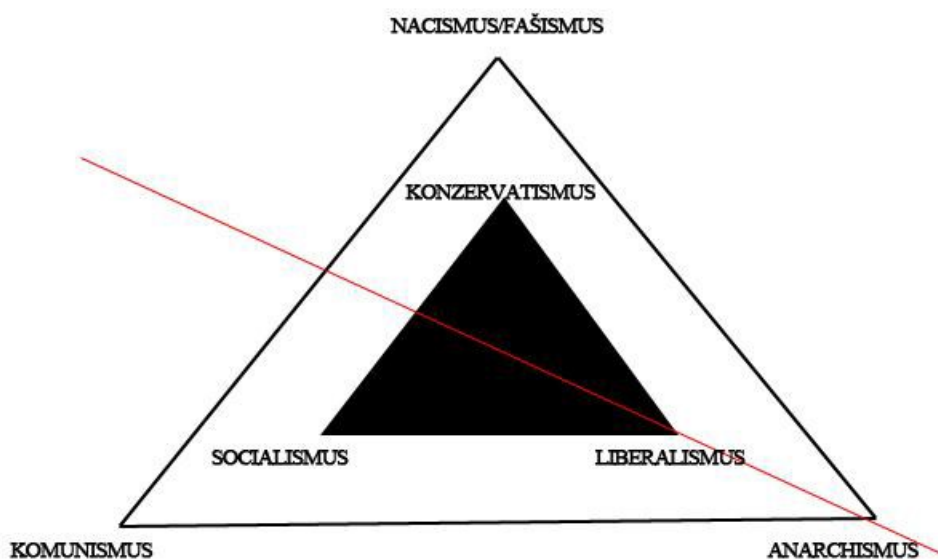
¹⁹ CHARVÁT, ref. 16, str. 15-16

²⁰ JANDOUREK, Jan. Sociologický slovník. Vyd. 2. Praha: Portál, 2007, 285 s. ISBN 978-80-7367-269-0. str. 141

²¹ Ačkoliv se do praxe zavedený komunismus v době vlády Vladimíra Iljiče Lenina, a především Josifa Vissarionoviče Stalina, obrátil v opak původních představ vytvořením totalitního Sovětského svazu s dominantní komunistickou státostranou. Viz. například CHARVÁT, ref. 16, str. 106.

²² CHARVÁT, ref. 16, str. 14-15

Graf 1 – Ideologický trojúhelník

Zdroj: vlastní zpracování na základě CHARVÁT, Jan. Současný politický extremismus a radikalismus. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-098-6, str. 17.

2.2. Krajiné pravice, pravicový extremismus

Tato podkapitola představí definice krajní pravice a pravicového extremismu. Následně budou popsány základní koncepty, na kterých krajní pravice staví svoji ideologii a rétoriku.

Základy politické ideologie, kterou nyní označujeme jako krajní pravici, sahají do 19. století, kdy se tehdejší expanzivní nacionalismus začal spojovat s rasismem a antisemitismem do jednotné ideje, která po první světové válce vyústila v ideologie známé jako fašismus a nacismus. Při formování krajní pravice hrál roli také její ideologický protějšek, tedy krajní levice a především komunismus, který hlásal rovnost všech lidí a internacionalismus. Tím stál v protikladu ke krajně pravicovým myšlenkám nacionalismu a hierarchizace společnosti. Vzhledem k tomu, že v Rusku, ve kterém měl komunismus největší sílu, bylo zároveň vysoké procento židů, spojil se antisemitismus s antikomunismem a tyto myšlenky v krajní pravici rezonují dodnes.²³

²³ CHARVÁT, ref. 16, str. 63-64

Zásadním momentem pro krajní pravici byl vznik fašismu a nacismu. První jmenovaný, tedy fašismus, vychází z myšlenek syndikalismu, totalitního státu a šovinismu. Pro fašismus není tolik zásadní národ nebo rasa, ale především stát, který má být organizován ve stylu korporativismu (organizace státu na profesním principu). Ideologie fašismu zaznamenala největší sílu v Mussoliniho Itálii mezi světovými válkami.²⁴ Nacismus vznikl ve stejné době jako fašismus, nicméně v mnoha ohledech se obě ideologie liší. Zásadními prvky nacistické ideologie jsou rasismus, antisemitismus, nacionalismus, odmítání demokracie, vůdcovský princip a přesvědčení o nutnosti rasového konfliktu, na jehož základě bude lidstvo očištěno o podřadné rasy. Ideologie nacismu se dostala k moci v Německu po první světové válce spolu s vzestupem NSDAP a Adolfa Hitlera.²⁵

V současném politickém spektru můžeme hovořit o takzvané krajně pravicové stranické rodině. Její popis je však komplikovaný. Autoři, kteří se krajní pravici zabývají, se totiž často rozcházejí v její definici, a tudíž neexistuje žádné obecně uznávané vymezení tohoto politického tábora. Důvod tkví především v různorodosti krajní pravice. Tímto označením totiž můžeme obsáhnout etablované politické strany, protisystémové strany, extremistické skupiny a zájmová uskupení, subkultury i teroristické či militantní organizace. Krajní pravice tudíž není homogenní skupinou, a navíc se často sama proměňuje. Samotný výraz krajní pravice tak může označovat skupiny od ultrakonzervativního nacionalismu přes pravicový populismus až k neonacismu.²⁶

Z tohoto důvodu je v literatuře také možné narazit na různé názvy označující problematiku krajní pravice. Někteří autoři například hovoří o pravicovém extremismu, v anglosaské literatuře se můžeme setkat s označením pravicový radikalismus nebo radikální pravice, francouzská literatura většinou užívá termínu krajní pravice a radikální pravice a někteří další autoři používají i termíny pravicová pravice či ultrapravice.²⁷

Pierre Milza definuje krajní pravici podle hodnot, na kterých stojí. Těmi podle něj jsou: dlouhodobý plán přeměny společenského řádu, snaha nastolit silnou moc, zásadní odpor k základním principům liberální demokracie a segregáční postoj k cizincům a „vnitřním

²⁴ CHARVÁT, ref. 16, str. 65-66

²⁵ CHARVÁT, ref. 16, str. 68-69

²⁶ KUPKA, P., M. LARYŠ a J. SMOLÍK, ref. 15, str. 24-25

²⁷ MILZA, Pierre. Evropa v černých košilích. Praha: Themis, 2005. ISBN 80-731-2044-5. str. 13-14

nepřátelům“. Zároveň jsou podle něj současné krajně pravicové strany v opozici vůči parlamentarismu, k dosažení svých cílů ale přistupují na parlamentní hru.²⁸

V definici extrémně pravicových stran Piera Ignaziho se objevují tři základní kritéria, která mají tyto strany splňovat. Extrémně pravicová strana se pohybuje na pravém okraji levoprávého spektra, přičemž žádná další strana není napravo od ní, existuje její napojení na fašistickou mytologii a fašistické principy a prezentuje hodnoty zavrhuující demokracii.²⁹ Toto vymezení ovšem v současném českém, ale i evropském prostředí poněkud pokulhává, jelikož se většina českých krajně pravicových stran snaží nespojovat svoji aktivitu přímo a viditelně s fašismem či nacismem a svojí účastí v parlamentních volbách demokratické principy přímo nezavrhují, naopak se jich snaží využívat k dosažení moci. Poněkud použitelnější je pak Ignaziho dělení krajní pravice na „staré tradiční strany“, které mají vazbu na fašismus, a na strany „nové postindustriální“, které se již zapojují do tradičního politického boje.³⁰

Širší vymezení krajní pravice nabízí Hans-Georg Betz, který používá termín pravicově populistické strany. Ty mají podle Betze hlásat kritiku současného sociálně-politického systému západních demokracií. Přímou ale na jeho podstatu neútočí. Často se v rétorice těchto stran objevuje nacionalismus a xenofobie a preference „vlastních“ lidí před „cizími“. Pravicově populistické strany využívají populistickou rétoriku, ve které brání „obyčejného člověka“ proti zkorumpované vládě, označují se za zastánce tradičních hodnot a často v jejich čele stojí charismatický lídr. Koncept krajní pravice podle Mienderta Fennemy pak nahlíží na krajně pravicové strany především prostřednictvím jejich odporu k přistěhovalcům.³¹

Dalším z teoretiků krajní pravice, kteří tuto stranickou rodinu definují, je nizozemský politolog Cas Mudde. K vymezení krajní pravice používá minimalistický přístup, kdy tvrdí, že společný základ krajní pravice tvoří nacionalismus, xenofobie, víra v zákon a pořádek (což zajišťuje silný stát) a šovinistická sociální politika ve prospěch „vlastních lidí“.³² V tomto případě tak není důležitým prvkem antisystémovost stran.

²⁸ MILZA, ref. 27, str. 17

²⁹ HLOUŠEK, Vít a Lubomír KOPEČEK. Politické strany: původ, ideologie a transformace politických stran v západní a střední Evropě. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3192-6. str. 211

³⁰ HLOUŠEK, V., KOPEČEK, L., ref. 29, str. 212

³¹ HLOUŠEK, V., KOPEČEK, L., ref. 29, str. 213

³² KUPKA, P., M. LARŠ a J. SMOLÍK, ref. 15, str. 25

2.2.1. Nacionalismus

Nacionalistická ideologie a národní identita je základním stavebním kamenem většiny krajně pravicových stran a většiny směrů krajní pravice.³³ Podle teoretika nacionalismu Ernesta Gellnera jde o „*politický princip, který z kulturní podobnosti činí fundamentální sociální pouto*“³⁴. Další definici nacionalismu nabízí Anthony Giddens, podle nějž jde o „*soubor symbolů a přesvědčení, jež vyvolávají pocit příslušnosti k danému politickému společenství*“³⁵.

Krajní pravice ovšem spíše využívá extrémní podobu nacionalismu, kdy se kulturní podobnost stává nezbytnou podmínkou legitimního členství v určité skupině. V praxi je tedy do příslušné politické jednotky (typicky státu) zahrnut jen člen dané kultury. Ostatní jsou z této jednotky vyčleněni.³⁶ Podle Miroslava Mareše je při výzkumu krajní pravice potřeba chápat nacionalismus jako postoj, který přesahuje legitimní lásku k vlastní zemi a požaduje úplné postoupení jednotlivce pro národ. S nacionalismem se také pojí pocit převahy nad ostatními národy, což může vést k rasové nesnášenlivosti a xenofobii (viz kapitoly 2.2.2. Rasismus a 2.2.4. Xenofobie). V českém prostředí se nacionalismus často pojí s panslavismem, tedy jakousi všeslovanskou vzájemností.³⁷

Ideologie nacionalismu se objevuje až s příchodem moderního státu na konci 18. století a souvisí s Francouzskou revolucí a novou doktrínou suverenity lidu Jeana-Jacques Rousseauea.³⁸ Napoleonské války jej pomohly rozšířit do celé Evropy, z čehož následně pramenilo několik revolucí kolem let 1848 a 1849, které po celé Evropě hlásaly národní sebeurčení. Do moderní podoby se nacionalismus začal měnit v průběhu 19. století. Začal opouštět svůj původně liberální nádech, a především ve vyspělejších státech se zformoval do podoby směřující k politice národního soupeření. V té době byl nacionalismus spojován hlavně s kolonialismem a imperialismem, které symbolizovaly sílu jednotlivých národů. Začaly vznikat také teoretické studie, na které později navazovali teoretici vědeckého rasismu. Ve své militantní podobě se nacionalismus podílel na rozpoutání první světové války, přičemž se následně společně s rasismem a antisemitismem

³³ CHARVÁT, ref. 16, str. 29

³⁴ GELLNER, Ernest André. Nacionalismus. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2003. ISBN 80-732-5023-3. str. 17

³⁵ GIDDENS, Anthony. Sociologie. Vyd. 5. Praha: Argo, 2005, 594 s. ISBN 80-720-3124-4. str. 337

³⁶ GELLNER, ref. 34, str. 18

³⁷ MAREŠ, Miroslav. Pravicový extremismus a radikalismus v ČR. Brno, 2003. ISBN 80-865-9845-4. str. 59

³⁸ CHARVÁT, ref. 16, str. 28

zformoval do své zatím nejagresivnější podoby – nacismu. Po druhé světové válce byl nacionalismus v Evropě na ústupu, nicméně se vrátil spolu se separatistickými tendencemi jednotlivých národnostních skupin. Od 90. let 20. století se pak nacionalismus objevuje v rétorice krajně pravicových stran po celé Evropě.³⁹

2.2.2. Rasismus

Dalším podstatným prvkem krajně pravicové ideologie a významnou součástí rétoriky současných krajně pravicových stran v Evropě i v České republice je rasismus. Jeho kořeny sahají do 14. a 15. století. Do moderní podoby se ale formoval až s rozmachem obchodu s otroky a kolonialismem v 18. století.⁴⁰ V průběhu osvícenství se začala objevovat snaha dělit lidstvo do kategorií, a to i podle ras. Během 19. století se pak na tomto základě začal formovat takzvaný vědecký rasismus.⁴¹ S ním se váže „otec rasismu“, hrabě Joseph Artur de Gobineau, který zavedl dělení na tři rasy: bílou, žlutou a černou. Rasám přidělil také hodnocení na základě schopností, kdy nejvíce schopnou měla být bílá rasa a nejméně rasa černá.⁴² Gobineau také ve své *Eseji o nerovnosti lidských ras* formuloval myšlenku, že dřívější civilizace zanikly kvůli mísení ras. Významným momentem pro rozvoj rasismu pak byl vznik sociálního darwinismu, který předpokládá nadřazenost árijské rasy. Na této myšlence stavěl Houston Stewart Chamberlain svoji tezi, že rasovou hygienou lze docílit očištění nadřazené krve. To pak do hrůzné praxe uvedl nacismus a Adolf Hitler.⁴³

Rasismus jako ideologie předpokládá, že lidské vlastnosti jsou rasově podmíněné.⁴⁴ Jde o přesvědčení o výjimečném postavení a hodnotě vlastní rasy a méněcennosti ostatních ras, což přispívá k rozlišování na „my a oni“.⁴⁵ Podle George M. Fredericksona, autora prací zabývajících se rasismem, je podstatou této ideologie zvýhodnění jedné etnické skupiny uplatněním moci nad tou druhou. A nemusí jít výhradně jen o barvu kůže (viz kapitola 2.2.3. Antisemitismus).⁴⁶ Frederickson dále uvádí, že rasistická ideologie

³⁹ CHARVÁT, ref. 16, str. 31-32

⁴⁰ CHARVÁT, ref. 16, str. 52

⁴¹ CHARVÁT, ref. 16, str. 54-55

⁴² GIDDENS, ref. 35, str. 239

⁴³ CHARVÁT, ref. 16, str. 55-56

⁴⁴ CHARVÁT, ref. 16, str. 52

⁴⁵ JANDOUREK, ref. 20, str. 201-202

⁴⁶ FREDRICKSON, George M. Rasismus: stručná historie. Praha: BB art, 2003. ISBN 80-734-1124-5. str. 109

vnímá rozdíly, které lze považovat za etnicko-kulturní, jako vrozené, neodstranitelné a nezměnitelné.⁴⁷

V současnosti se můžeme setkat v Evropě s bělošským biologickým rasismem, který navazuje na vědecký rasismus. Tato forma rasismu je ale většinovou společností důrazně odmítána, především kvůli zkušenosti s nacismem. Biologický rasismus je tedy spíše marginální.⁴⁸ Rasisté proto volí spíše kulturní rasismus. Jedná se o poukazování na údajné hluboce zakořeněné kulturní odlišnosti jednotlivých etnik.⁴⁹ U české krajní pravice je to především poukazování na odlišnosti Romů a v poslední době v souvislosti s protiimigrační rétorikou také muslimů, což se mísí i s obecnou xenofobií (viz kapitola 2.2.4. Xenofobie). Další odnoží rasismu je takzvaný racialismus. Ten se vyhýbá rétorice o nadřazenosti určité rasy, ale tvrdí, že mezi rasami existují jasně dané rozdíly.⁵⁰

Novější definice rasismu pak pracují také s tezí, že rasismus se nachází všude tam, kde jsou určité fyzické znaky lidí spojovány s určitými vlastnostmi, na základě nichž vzniká nějaké hodnocení.⁵¹ Novodobý rasismus české krajně pravicové scény se tedy posunul od biologického rasismu směrem k rasismu kulturnímu. Rasisté opouští myšlenku nadřazenosti určité rasy a zdůrazňují neslučitelnost kultur a náboženských zvyklostí. Krajně pravicová rétorika v souvislosti s pojetím ras odmítá multikulturalismus, který způsobuje mísení ras, propaguje migraci a oslabuje původní evropské národy.⁵²

2.2.3. Antisemitismus

Specifickou podobou rasismu je antisemitismus. Ten představuje nenávisť jak vůči etnickým Židům, tak i vůči židům jako skupině vyznávající judaistické náboženství. V moderní podobě se pak zaměřuje na odpor ke státu Izrael a případně na popírání holocaustu.⁵³ Antisemitismus představuje hlavní mobilizační prvek pro neonacistická uskupení. Poněkud méně výrazně rezonuje v moderní populistické pravici.⁵⁴

⁴⁷ FREDERICKSON, ref. 46, str. 18

⁴⁸ CHARVÁT, ref. 16, str. 59

⁴⁹ CHARVÁT, ref. 16, str. 59-60

⁵⁰ CHARVÁT, ref. 16, str. 60

⁵¹ MAREŠ, ref. 37, str. 60

⁵² MAREŠ, Miroslav. České militantní neonacistické hnutí (aktuální trendy) [online]. Brno: Ministerstvo vnitra České republiky – Odbor bezpečnostní politiky, 2011 [cit. 2018-12-29]. Dostupné z: www.mvcr.cz/soubor/ceske-militantni-neonacisticke-hnuti-aktualni-trendy-pdf.aspx. str. 17

⁵³ CHARVÁT, ref. 16, str. 43

⁵⁴ CHARVÁT, ref. 16, str. 50

Antisemitismus je s teoriemi rasismu spojen už od 19. století. Od konce 70. let 19. století tento pojem označuje celé antižidovské hnutí, které provázelo snahy Židů o emancipaci. Antisemitismus úzce navazoval na tradiční nepřátelství k Židům a na teologický antijudaismus. Podle Miroslava Mareše je ideologii antisemitismu možné dělit na antisemitismus náboženský, sociální, národní a rasový (případně biologický).⁵⁵

Antisemitismus náboženský (nebo také antijudaismus) je nejstarší formou antisemitismu. Směřuje proti židovskému náboženství nikoliv proti etnicitě. Náboženský antisemitismus vidí židy jako skupinu zatíženou kolektivním hříchem – vnímá je jako vrahy Ježíše Krista. Této formě antisemitismu bylo možné se vyhnout konverzí ke křesťanství. Nemá tedy absolutní povahu.⁵⁶

To neplatí pro antisemitismus rasový (případně biologický). Ten navazoval v 19. století na obecné rasové teorie a považuje Židy za rasově oddělenou skupinu. V českém prostředí je známým případem rasového antisemitismu takzvaná hilsneriáda. Mladík židovského původu Leopold Hilsner byl v roce 1899 obžalován z rituální vraždy katolické dívky Anežky Hrůzové. V případě dominovaly různé pověry o rituálních židovských vraždách a mladík byl přes nedostatek důkazů odsouzen. Po vlně protestů byl však nakonec obvinění zproštěn.⁵⁷ Aktuálně tento případ rezonuje v aktivitách krajně pravicové strany Národní demokracie a jejího předsedy Adama B. Bartoše, který nad hrobem Anežky Hrůzové v roce 2015 hlásal protižidovská hesla (viz kapitola 2.6.2. Rozumní).⁵⁸

Vyvrcholením rasového antisemitismu bylo systematické vyvražďování evropských Židů v průběhu druhé světové války. Ani po skončení války však ideologie antisemitismu nevytizela a antisemitismus nepřestal existovat. Zaměřil se ale především na kritiku státu Izrael – takzvaný antisionismus. Důležitou součástí moderního antisemitismu je také takzvaná „osvětimská lež“. Jedná se o popírání či relativizování existence holocaustu, plynových komor a koncentračních táborů. Příznivci tohoto proudu sami sebe označují

⁵⁵ MAREŠ, ref. 37, str. 61

⁵⁶ CHARVÁT, ref. 16, str. 44

⁵⁷ CHARVÁT, ref. 16, str. 45-46

⁵⁸ Radikál Bartoš dostal za výroky u hrobu Anežky Hrůzové v Polné podmínku. IDNES.cz [online]. [cit. 2018-12-29]. Dostupné z: https://jihlava.idnes.cz/radikala-bartose-uznala-soudkyne-vinnym-ffz-/jihlava-zpravy.aspx?c=A160316_141105_jihlava-zpravy_ evs

za revizionisty. Jak popírání holocaustu, tak antisionismus spadají pod takzvaný nový antisemitismus.⁵⁹

V českém prostředí se antisemitské rétoriky drží především strana Národní demokracie a její předseda Adam B. Bartoš. Ke zmiňované antisemitské performanci v Polné u Jihlavy v roce 2015, za kterou dostal Bartoš jednoroční trest odnětí svobody s dvouletým podmíněčným odkladem je možné připočíst také předsedův soudní spor pro údajné spáchání několika nenávistných trestných činů a zpochybňování holocaustu. V říjnu roku 2017 vyvolal mediální pozornost také antisemitsky laděný anonymní dopis adresovaný pražskému magistrátu, jenž obsahoval výhrůžky Židům žijícím v České republice a který zpochybňoval holocaust.⁶⁰

U české krajní pravice je antisemitismus vedle vztahu k romské otázce častým projevem. A to především u neonacistů. Vzhledem k tomu, že v poslední době získal na síle odpor k imigraci, došlo také k radikálnímu oslabení pro-islámských projevů, které část neonacistické scény hlásala právě kvůli společně sdílenému antisemitismu.⁶¹

2.2.4. Xenofobie

Xenofobie je průvodním jevem rasismu a nacionalismu. Především s rasismem přímo souvisí, nelze ale tyto dva pojmy zaměňovat. Xenofobie představuje strach s cizího a neznámého. Může nabývat různých podob – od neurčitého strachu a projevů obav z neznámého až po cílený odpor a odmítání konkrétních etnických skupin či jedinců.⁶²

Jan Chmelík definuje xenofobii jako nedůvěru ke všemu cizímu a novému, která se projevuje nepřátelstvím a odporem. Může nabývat podob nesnášenlivosti na základě barvy pleti, jazyka, kultury, náboženství nebo národnosti. Nesnášenlivost je cílena na uprchlíky, migranty a cizince obecně.⁶³ Podle Fredericksona má navíc xenofobie kořeny ještě dávno před tím, než se začal formovat rasismus, který z ní tudíž vychází. Jako strach z něčeho cizího byla xenofobie přítomna již v antice.⁶⁴

⁵⁹ MAREŠ, ref. 37, str. 61

⁶⁰ Extremismus Souhrnná situační zpráva 4. čtvrtletí roku 2017. In: Čtvrtletní zpráva MV o extremismu [online]. Ministerstvo vnitra České republiky – Odbor bezpečnostní politiky [cit. 2018-12-29]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/ctvrtletni-zprava-mv-o-extremismu-19144.aspx>. str. 4

⁶¹ MAREŠ, ref. 52, str. 6

⁶² MAREŠ, ref. 37, str. 62

⁶³ CHMELÍK, Jan. Extremismus. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-376-6, str. 28

⁶⁴ FREDERICKSON, ref. 46, str. 18

Xenofobie nestaví na skutečném nebezpečí, které by bylo možné exaktně pojmenovat, ale na určitých abstraktních představách. Jde o smyšlené nebo nadměrně zvětšené obavy z domnělého nebezpečí jedinců nebo skupin lidí.⁶⁵

V českém prostředí se xenofobní rétorika krajní pravice zaměřuje především na migranty a uprchlíky z Afriky či z arabských zemí, které označuje za bořitele tradičních hodnot a kultury, za ohrožení občanů České republiky a za parazity na sociální politice. V období před parlamentními volbami v roce 2017 byla „(...) hlavním tématem určeným pro xenofobně orientované publikum hrozba ze strany muslimů a migrantů, doprovázená tvrzeními, že národní vlády či Evropská unie ji podceňují, bagatelizují, či některé ‚zaručené‘ informace přímo zatajují“⁶⁶.

2.2.5. Populismus

Obecně vzato je populismus způsobem politické komunikace, který má oslovit primárně frustrované masy jednoduchými řešeními s cílem získání jejich podpory pro určité cíle či proti stávajícímu politickému režimu.⁶⁷

Jan Charvát o populismu hovoří jako o stylu politické propagandy, která se obrací na takzvaného „obyčejného člověka“, kterého slibuje ochraňovat proti zkorumpovaným elitám. Právě fixace na obyčejného člověka je pro populismus klíčová. Populismus přitom může být jak pravicový, tak i levicový. Pojí se často s radikálními politickými názory, je ale do určité míry jako technika komunikace využíván i tradičními a etablovanými politickými stranami. Populismus také využívá prvků nacionalismu a xenofobie. Často se zaměřuje na emoce, strach a také na touhu po pořádku. Toho slibuje dosáhnout pomocí tvrdých řešení a pomocí osoby charismatického lídra.⁶⁸

Populismus je ale možné definovat i jako samostatnou ideologii. Tak ho chápe například Cas Mudde, podle nějž je populismus ideologií považující společnost za rozdělenou na dvě antagonistické skupiny: „obyčejné, pravé lidi“ a „zkorumpované elity“. Zároveň ale uvádí, že je populismus téměř vždy součástí nějaké další, jiné ideologie.⁶⁹

⁶⁵ MAREŠ, ref. 37, str. 62

⁶⁶ Extremismus Souhrnná situační zpráva 4. čtvrtletí roku 2017. ref. 60. str. 5

⁶⁷ JANDOUREK, ref. 20, str. 188

⁶⁸ CHARVÁT, ref. 16, str. 71

⁶⁹ MUDDE, Cas. The problem with populism. The Guardian [online]. 2015 [cit. 2018-12-29]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/commentisfree/2015/feb/17/problem-populism-syriza-podemos-dark-side-europe>

Takzvaný pravicový populismus je proto také často považován za specifickou skupinu krajní pravice. Jako ideologie se pravicový populismus v Evropě objevuje od 70. let 20. století v souvislosti s odporem proti vysokému zdanění. Následně se však přeorientoval na nacionalismus a odpor vůči migraci. Právě migrace se stala politickým tématem, na kterém je možné na základě libivých populistických hesel snadno sbírat politické body. Svoji roli hraje také mezinárodní terorismus, který pomáhá populismu cílit na lidské pudy a strach.⁷⁰

Pravicově populistické názory zastávají podle Charváta ty proudy krajní pravice, které se chtějí etablovat na politické scéně a na venek působit přijatelně i pro širší veřejnost. Ucházejí se o hlasy voličů, a proto se veřejně často distancují od čistého neonacismu, ačkoliv s jeho představiteli mohou i spolupracovat.⁷¹

Současná česká krajní pravice populismu hojně využívá ve své rétorice. Například Tomio Okamura a jeho Svoboda a přímá demokracie často hovoří o radikální změně zkorumpovaného politického systému, který napraví jen přímá demokracie.⁷²

2.2.6. Antiislamismus a protiimigrantská rétorika

Protiimigrantská rétorika je jedním z tradičních pilířů krajně pravicových stran a uskupení a pojí se s ultrapravicovým populismem. Pravicově populistické strany první generace vznikající v Evropě v 70. letech 20. století prosazovaly především ekonomický liberalismus a odpor k vysokým daním. Záhy je ale nahradil nový typ pravicového populismu, který kladl důraz na nacionalismus a odpor proti imigraci, což pramenilo také ze sílící globalizace a pohybu pracovní síly po Evropě. Hrozba imigrace od té doby v repertoáru populistů a pravicových extremistů zůstala dodnes.⁷³

V českém prostředí protiimigrantská rétorika postupně nahradila jiné hlavní téma krajní pravice a tou byla především v 90. letech romská otázka. Podle studie Ministerstva vnitra z roku 2011 s názvem *České militantní neonacistické hnutí (aktuální trendy)*, která mapovala trendy v militantních neonacistických hnutích, byl v České republice vztah k cizincům dlouhou dobu upozaděn a dominovala právě rétorika zaměřená proti romskému obyvatelstvu a také antisemitské postoje. Část neonacistické a krajně

⁷⁰ CHARVÁT, ref. 16, str. 72

⁷¹ CHARVÁT, ref. 16, str. 74

⁷² Politický program SPD. SPD [online]. [cit. 2018-12-29]. Dostupné z: <https://www.spd.cz/program>

⁷³ CHARVÁT, ref. 16, str. 72

pravicové scény dokonce zastávala jisté proislámské postoje, a to na základě společně sdíleného antisemitismu. K výrazným a jasně formulovaným protiislámským aktivitám dochází až v posledních letech.⁷⁴ Postupně sílí odpor vůči imigraci a islamizaci však v současné krajně pravicové rétorice zaujímá přední místo.⁷⁵

Protiislámská politika v České republice prošla od roku 1989 několika fázemi. Už v polovině devadesátých let vedlo krajně pravicové Hnutí národního sjednocení a Vlastenecká fronta protiislámské protesty proti stavbě mešity. Nesly v sobě ale i antisemitské zaměření, jelikož krajní pravice dávala islámskou migraci za vinu „židovskému spiknutí“.⁷⁶ Další fáze vývoje protiislámské rétoriky na poli krajní pravice souvisela s teroristickými útoky 11. září 2001 ve Spojených státech amerických. Krajní pravice ale islám ještě příliš netematizovala, spíše se zaměřovala na protirežimní provokace. V první dekádě třetího tisíciletí se začaly objevovat první specializované protiislámské weby (Czech Defence League, Islám v ČR nechceme), a především krajně pravicová Národní strana toto téma výrazně uchopila.⁷⁷ Na přelomu první a druhé dekády jsou pak zakládána specializovaná protiislámská sdružení a protiislámská krajně pravicová média. Až do roku 2013 se však jádro krajní pravice stále ještě soustředilo na protiromskou tematiku. Negativní vztah k cizincům a islámu byl tak zatím mírně upozaděn. Vztah k romské otázce na krajně pravicové scéně dominoval a u neonacistů se projevovaly i antisemitské postoje.⁷⁸

Po roce 2013 začala protiislámská rétorika na krajní pravici sílit. Jedním z výrazných momentů bylo zveřejnění protiislámské písně Mešita kapelou Ortel, která je provázána s krajní pravíci.⁷⁹ Částečně začal protiislámskou rétoriku využívat také Tomio Okamura se svým pravicově populistickým Úsvitem přímé demokracie Tomia Okamury. Po druhé polovině roku 2014 pak postupně rostl význam spolku Islám v ČR nechceme, a to především na sociálních sítích.⁸⁰ Do zrušení stránky na počátku roku 2016 nasbíral spolek

⁷⁴ MAREŠ, Miroslav. Ne islámu!: protiislámská politika v České republice. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2015. Politologická řada. ISBN 978-80-7325-397-4. str. 75

⁷⁵ MAREŠ, ref. 52, str. 6

⁷⁶ MAREŠ, ref. 74, str. 77

⁷⁷ MAREŠ, ref. 74, str. 77

⁷⁸ MAREŠ, ref. 52, str. 6

⁷⁹ CHARVÁT, Jan. Otázky a odpovědi kolem Ortelu: S krajní pravíci spojen je, lebka na košilích nacistická není. Aktuálně.cz [online]. [cit. 2019-01-01]. Dostupné z: <https://nazory.aktualne.cz/komentare/otazky-a-odpovedi-kolem-ortelu-s-krajni-pravici-spojen-je-le/r~167155f8ba5011e687f70025900fea04/>

⁸⁰ MAREŠ, ref. 74, str. 78

Islám v ČR nechceme na sociální síti Facebook asi 163 tisíc podporovatelů.⁸¹ Na přelomu let 2014 a 2015 se začal ještě více protiislámsky profilovat také Tomio Okamura.⁸² Po událostech v Paříži, kdy na několika místech francouzského hlavního města zahynulo po útocích teroristů 129 lidí,⁸³ se podařilo protiislámským uskupením mobilizovat část veřejnosti a pořádat poměrně velké protiislámské demonstrace.⁸⁴ Například v únoru 2016 protestovaly v Praze proti islámu tisíce lidí.⁸⁵ Tématu se silně chopila i krajní pravice. Viditelná byla v souvislosti s protiislámskou rétorikou především Národní demokracie i Dělnická strana sociální spravedlnosti.⁸⁶

Protiislámská rétorika, odpor k muslimům a výrazné odmítání migrace se tak v posledních letech silně ukotvilo na krajně pravicové scéně. Odmítání muslimů a islámu navíc zapadá do konceptu pravicového extremismu, který je založený na definování určité skupiny nepřátel a striktního rozlišování na my versus oni. Islám je krajní pravici chápán jako prvek, který narušuje nebo ničí evropskou civilizaci a kulturu.⁸⁷

2.3. Definice krajně pravicových stran pro potřeby práce

Na základě výše definovaných pojmů, které souvisí s krajní pravici, a s ohledem na popsané definice krajní pravice, pravicového extremismu a pravicového populismu je nyní nutné stanovit definici krajně pravicových stran tak, aby z ní následně mohl vycházet výběr stran, které tato práce v mediálních výstupech před volbami do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR v roce 2017 sleduje.

Jako nejvhodnější se jeví minimalistická definice Case Muddeho. Ta předpokládá, že společný základ krajní pravice tvoří nacionalismus, xenofobie, víra v zákon a pořádek (což zajišťuje silný stát) a šovinistická sociální politika ve prospěch „vlastních lidí“.⁸⁸ Pro potřeby práce budu proto využívat Muddeho definici v kombinaci s definicí pravicově

⁸¹ Facebook zablokoval Islám v ČR nechceme. Odvoláme se, tvrdí Konvička. IDNES.cz [online]. [cit. 2018-12-29]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/facebook-zablokoval-islam-v-cr-nehceme-d9k-/domaci.aspx?c=A160111_200312_domaci_fer

⁸² MAREŠ, ref. 74, str. 78

⁸³ PŘEHLEDNĚ: Krvavé útoky v Paříži a hon na teroristy den po dni. Lidovky.cz [online]. [cit. 2018-12-29]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/svet/prehledne-teroristicke-utoky-v-parizi-a-jejich-nasledky-den-po-dni.A151119_155700_ln_zahranici_ELE

⁸⁴ MAREŠ, ref. 74, str. 78

⁸⁵ Praha zažila demonstrace odpůrců a příznivců migrace, policie řešila střety. IROZHLAS [online]. [cit. 2018-12-29]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/praha-zazila-demonstrace-odpuru-a-priznivcu-migrace-policie-resila-strety_201602061848_mhromadka

⁸⁶ MAREŠ, ref. 74, str. 78

⁸⁷ MAREŠ, ref. 74, str. 101

⁸⁸ KUPKA, P., M. LARŠ a J. SMOLÍK, ref. 15, str. 25

populistických stran, kterou stanovil Hans-Georg Betz. Jako krajně pravicové strany budou definovány ty subjekty, které: akcentují nacionalismus, xenofobii a preferenci „vlastních“ lidí před „cizími“.

K určení politických stran, jejichž prostor a obraz v médiích bude práce sledovat, je vhodné zmínit také pravidelnou čtvrtletní zprávu Ministerstva vnitra o extremismu. Zpráva za druhé čtvrtletí roku 2017 vyšla v srpnu roku 2017, tedy zhruba dva měsíce před volbami do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR. Situaci krajně pravicové scény hodnotí zpráva jako fragmentovanou na marginální politické strany a další formalizované či neformalizované subjekty.⁸⁹

Mezi krajně pravicové subjekty zpráva Ministerstva vnitra řadí Dělnickou stranu sociální spravedlnosti, Národní demokracii, respektive koalici Rozumní, brněnské hnutí Slušní lidé, platformu Generace identity a uskupení Pro-Vlast. U stran, které tato práce sleduje a které se účastnily voleb do Poslanecké sněmovny v roce 2017, je možné sledovat jeden z dalších rysů krajně pravicových stran, a tím jsou časté vnitřní spory a následné štěpení subjektů.⁹⁰

2.4. Vývoj krajní pravice na české politické scéně

Krajně pravicová uskupení se v Československu utvářela už mezi první a druhou světovou válkou. A to především v oblastech, kde se dostávaly do kontaktu soupeřící etnické skupiny a kde tyto skupiny zároveň vystupovaly proti dominantnímu českému centralismu. Šlo tedy především o Slovensko a Sudety. V Čechách mířila krajní pravice hlavně proti židům a německému obyvatelstvu (jednalo se například o Gajdovu Národní obec fašistickou).⁹¹

Po druhé světové válce a během vlády komunismu neměla krajní pravice možnost a prostor v českém prostředí reálně existovat. Obrat přišel až po roce 1988, kdy započalo první formování krajní pravice spojené se vznikem hnutí skinheads a založením skinheadské kapely Orlík. Skutečný rozvoj skinheadské komunity ale přišel až s uvolněním poměrů po roce 1989. Po pádu komunismu byla československá společnost

⁸⁹ Extremismus Souhrnná situační zpráva 4. čtvrtletí roku 2017, ref. 60, str. 3

⁹⁰ Extremismus Souhrnná situační zpráva 2. čtvrtletí roku 2017. In: Čtvrtletní zpráva MV o extremismu [online]. Ministerstvo vnitra České republiky – Odbor bezpečnostní politiky [cit. 2018-12-29]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/extremismus-souhrnna-situacni-zprava-za-2-ctvrtleti-roku-2017.aspx>, str. 4-5

⁹¹ MILZA, ref. 27, str. 420

etnicky homogenní s výjimkou romské komunity, na kterou se aktivity krajní pravice zaměřily. K formování krajní pravice navíc přispělo celospolečenské odmítnutí komunismu, které se změnilo v odmítání politické levice jako takové. Vznikl také prostor pro vlastenectví, které někdy přerůstalo do nacionalismu až šovinismu. Ve veřejném prostoru začala více rezonovat komunisty potlačovaná romská otázka. Díky tomu se začalo formovat jak skinheadské hnutí, tak i první krajně pravicové politické strany.

Romská menšina posloužila jako politikum pro Sdružení pro republiku-Republikánskou stranu Československa (SPR-RSČ), které v roce 1990 založil Miroslav Sládek.⁹² Latentní xenofobie strany mířila primárně na romskou komunitu, a to především proto, že byla země bez výrazné přistěhovalecké vlny. Miroslav Sládek hlásal například trestní odpovědnost Romů už od 10 let věku, vyhnání Romů mimo české území nebo budování ghett. Strana poukazovala také na bezpečnostní otázky.⁹³ Dalšími programovými prioritami, na kterých republikáni stavěli, byl například odpor vůči „amerikanizaci“ a moderním hodnotám (multikulturalismus, posilování práv homosexuálů), antikomunismus, antilevičáctví nebo zdůrazňování nacionálních atributů v ekonomice. Strana útočila pomocí populistické rétoriky také na elity včetně tehdejšího prezidenta Václava Havla. Výrazným prvkem byla také germanofobie a averze vůči sudetským Němcům vystěhovaným z Československa po roce 1945.⁹⁴

Ve volbách v roce 1992 se strana poprvé dostala s 5,98 procenty do Národní rady. Sama sebe označovala jako ultrapravicovou a spolupracovala například s hnutím skinheads.⁹⁵ Ve volbách do Poslanecké sněmovny v roce 1996 republikáni svoji pozici upevnili s osmi procenty hlasů dosáhli v Parlamentu na osmnáct poslanců. Hlavním programem strany byl stále protiromský rasismus. V předčasných volbách 1998 ale SPR-RSČ propadla a do sněmovny se už nedostala. Z členů republikánské strany pak vzešla dvě politická uskupení. Republikánská mládež, jež později stála u formování Dělnické strany, a Vlastenecká republikánská strana, která se následně formovala do Národně sociálního bloku.⁹⁶ Neúspěch ve volbách 1998 znamenal marginalizaci samotné SPR-RSČ a její

⁹² CHARVÁT, ref. 16, str. 142

⁹³ MILZA, ref. 27, str. 421

⁹⁴ SMOLÍK, Josef. Krajněpravicové politické strany v zemích V4: historie a současnost. Sociológia. Brno: Fakulta sociálních studií, Masarykova univerzita, 2013, 45(No. 4), 385-410. str. 396-397

⁹⁵ CHARVÁT, ref. 16, str. 143-144

⁹⁶ CHARVÁT, ref. 16, str. 148-149

následný zánik. Stoupenci původní strany však v roce 2000 založili stranu novou, která se následně přejmenovala na Republikány Miroslava Sládka.⁹⁷

Další období české krajní pravice tedy znamenalo ústup z parlamentní politiky a příklon k neonacistické scéně. Na přelomu let 1998 a 1999 vznikla strana Národní aliance, která se následně stala oficiálně registrovanou stranou u ministerstva vnitra. Národní aliance měla silné vazby na neonacisty a na jejich pozdějších akcích zaznívaly projevy popírající holocaust a upozorňující na takzvanou osvětimskou lež. V roce 2000 byla proto Národní aliance rozpuštěna. Její členové se přesunuli do Národně sociálního bloku. Tento název ovšem ministerstvo vnitra odmítlo registrovat, strana se tak přejmenovala na Pravou alternativu. Profilovala se jako nacionalistická strana s důrazem na antiimigrační program. Antisemitismu se Pravá alternativa důrazně vyhýbala. Přesto, že chtěla strana v roce 2002 kandidovat ve volbách do Poslanecké sněmovny, nestihla to, a ještě v roce 2001 se rozpadla.⁹⁸

Po roce 2002 převládala na české krajně pravicové scéně spíše subkulturní činnost. Postupně ale začala vznikat řada menších stran. Například Národní strana nebo Národní sjednocení, které se zaměřily spíše na konzervativní nacionalismus a populistické metody. V roce 2003 pak vznikla Dělnická strana, která začala výrazně akcentovat sociální otázky. Významnou roli v rétorice strany ovšem hrál také rasismus.⁹⁹ Dělnická strana si postupně vybuodovala pozici stálice na krajně pravicové politické scéně, a to i přesto, že byla několikrát rozpuštěna a musela měnit svůj název (viz kapitola 2.6.1. Dělnická strana sociální spravedlnosti).

Před volbami do Poslanecké sněmovny v roce 2006 se krajně pravicové strany dohodly na široké spolupráci a vzniku velkého volebního bloku. Vzniklo uskupení nazvané Národní pětka, které zahrnovalo Národní stranu, Dělnickou stranu, Národní sjednocení, Republikány Miroslava Sládka a České hnutí za národní jednotu. Kvůli vnitřním sporům se ale blok záhy rozpadl a do voleb kandidovaly pouze dva subjekty: Národní strana a Právo a spravedlnost (Dělnická strana a Národní sjednocení). Obě uskupení ale u voličů propadla.¹⁰⁰

⁹⁷ SMOLÍK, ref. 94, str. 397

⁹⁸ CHARVÁT, ref. 16, str. 152-153

⁹⁹ CHARVÁT, ref. 16, str. 153-154

¹⁰⁰ CHARVÁT, ref. 16, str. 154-155

2.5. Krajně pravicové strany ve volbách 2013

Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2013 se konaly ve dnech 25. 10. a 26. 10. 2013. Celkem ve volbách kandidovalo čtyřadvacet politických stran a hnutí. Vítězem voleb se stala Česká strana sociálně demokratická, která získala 20,45 procent hlasů.¹⁰¹ Krajně pravicová scéna byla před parlamentními volbami v roce 2013 ve výrazném útlumu. Do Poslanecké sněmovny kandidovaly jen dva krajně pravicové subjekty. Konkrétně šlo dle stanovené definice o *Úsvit přímé demokracie Tomio Okamury* a *Dělnickou stranu sociální spravedlnosti*. Obě tyto strany v nějaké míře akcentují nacionalismus, xenofobii, víru v zákon a pořádek, preferenci „vlastních“ lidí před „cizími“ a šovinistickou sociální politiku ve prospěch „vlastních lidí“.

Ostatní tradiční krajně pravicové strany se voleb neúčastnily, respektive byly rozpuštěny. Národní stranu Nejvyšší správní soud rozpustil v květnu 2013.¹⁰² Voleb se neúčastnila ani obnovená, avšak z pohledu krajní pravice spíše marginální, strana Sdružení pro Republiku – Republikánská strana Československa Miroslava Sládka. Kvůli neuhrazení poplatku nutného k registraci do voleb byla její přihláška neplatná.¹⁰³ Protiimigrační hnutí, která kandidovala v následujících volbách v roce 2017, se před volbami v roce 2013 ještě nezformovala.

Tab. 1 Krajně pravicové strany ve volbách 2013

Politická strana/hnutí	Absolutní počet hlasů	Počet hlasů v %	Počet mandátů
Úsvit přímé demokracie T.Okamury	342 339	6,88	14
Dělnická strana sociální spravedlnosti	42 906	0,86	0

Zdroj: vlastní zpracování na základě www.volby.cz

¹⁰¹ Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 25.10. – 26.10.2013. Volby.cz [online]. [cit. 2018-12-29]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/ps2013/ps2?xjazyk=CZ>

¹⁰² Rozsudek nejvyššího správního soudu ze dne 15. května 2013, sp. zn. Pst 7/2013 – 28. Nejvyšší správní soud [online]. [cit. 2018-12-29]. Dostupné z: http://www.nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2013/0007_0Pst_130_20130520084251_prevedeno.pdf

¹⁰³ ČTK. S registrací uspělo všech 21 přihlášených stran v Praze. Mladá fronta DNES. Praha, (1. 9. 2013).

2.6. Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR 2017

Pomocí výše uvedené minimalistické definice krajní pravice nizozemského politologa Case Muddeho doplněné o definici populistických stran Hans-Georga Betze nyní stanovím ty politické strany, jež kandidovaly v roce 2017 do Poslanecké sněmovny a které je možné definovat jako krajně pravicové. Tyto strany tedy v nějaké míře akcentují nacionalismus, xenofobii, víru v zákon a pořádek, preferenci „vlastních“ lidí před „cizími“ a šovinistickou sociální politiku ve prospěch „vlastních lidí“.

Ve volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2017, které se konaly ve dnech 20. a 21. října, kandidovalo celkem 31 stran a hnutí. Práce bude pro dosažení cíle stanovaného v úvodu sledovat tato krajně pravicová uskupení, která se voleb zúčastnila: *Dělnická strana sociální spravedlnosti (DSSS)*; *ROZUMNÍ – stop migraci a diktátu EU – peníze našim občanům, důchodcům, dětem, zdravotně postiženým (Rozumní)*; *Svoboda a přímá demokracie – Tomio Okamura (SPD)*; *Blok proti islamizaci – Obrana domova (BPI)*; *Sdružení pro republiku – Republikánská strana Československa Miroslava Sládka (SPR-RSČ)* a *Řád národa – Vlastenecká unie (ŘN-VU)*. V následujících podkapitolách budou tyto strany a hnutí blíže představeny.

2.6.1. Dělnická strana sociální spravedlnosti

Dělnická strana sociální spravedlnosti (DSSS) je nástupcem Dělnické strany. Ta vznikla v roce 2003 jako strana, v jejíž programu hrál velkou roli rasismus a také sociální otázky.¹⁰⁴ U jejího zrodu stáli někteří členové Sdružení pro republiku – Republikánská strana Československa, kteří již nechtěli dále spolupracovat s osobou Miroslava Sládka. Mezi nimi byl i Tomáš Vandas, který se poté stal předsedou strany a vedl ji až do roku 2010 (a poté se stal předsedou DSSS). Během svého působení na politické scéně se Dělnická strana spojovala a opět rozcházela s dalšími krajně pravicovými subjekty (Národní odpor, Národní sjednocení, ...). Strana se postupně posunula od sociálních otázek a ochraně pracující třídy ještě více k etnickým otázkám, romské problematice, přistěhovalectví, xenofobii a odmítání homosexuality.¹⁰⁵

¹⁰⁴ CHARVÁT, ref. 16, str. 154

¹⁰⁵ MAREŠ, Miroslav a Petra VEJVODOVÁ. Dělnická strana: profil české pravicově extremistické strany. Rexter - časopis pro výzkum radikalismu, extremismu a terorismu, Brno: CBSS, 2010, roč. 8, č. 2, s. 42-74. ISSN 1214-7737. str. 43-48

Od doby svého vzniku nedosáhla Dělnická strana žádných volebních úspěchů a její zisk ve volbách se pohyboval pod jedním procentem hlasů.¹⁰⁶ V únoru roku 2010 Dělnickou stranu rozpustil Nejvyšší správní soud na návrh vlády z důvodu protistátní činnosti této strany. Ve svém rozsudku mimo jiné konstatoval, že strana svojí rétorikou a programem „*směřuje k vyvolávání národnostní, rasové, etnické a sociální nesnášenlivosti a ve svém důsledku ke snaze o omezení základních práv a svobod určitých skupin obyvatel České republiky, zejména menšin (typicky romské, ale také vietnamské a židovské, dále obecněji přistěhovalců a lidí jiného původu, barvy pleti či sexuální orientace)*“¹⁰⁷. Členové a vedení Dělnické strany po soudním rozpuštění využili souběžné existence Dělnické strany sociální spravedlnosti, do které postupně přestoupili. Dělnická strana sociální spravedlnosti existovala již od roku 2004 nejprve pod názvem Strana občanů republiky České. Do současné podoby se její název změnil v roce 2008.¹⁰⁸

V poslední době se zástupci Dělnické strany snaží navenek působit jako klasická politická strana, a nikoliv jako neonacistické hnutí. Zástupci strany na veřejnosti vystupují v oblecích, což kopíruje trend obdobných stran v zahraničí.¹⁰⁹

Strana sama sebe identifikuje jako stranu národně orientovanou. Ve své programové listině DSSS kritizuje přistěhovalectví, Evropskou unii a hlásí se k českému a moravskému patriotismu a tradicionalismu a k boji za přísnou politiku vůči imigrantům.¹¹⁰

Voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR v roce 2017 se Dělnická strana sociální spravedlnosti účastnila s číslem 28 pod vedením svého předsedy Tomáše Vandase s podporou Národních socialistů.¹¹¹ Hlavními body programu strany do voleb bylo vystoupení z Evropské unie a NATO, boj s „rozkrádáním státu“, potlačování imigrace a islamizace.

¹⁰⁶ CHARVÁT, ref. 16, str. 154-155

¹⁰⁷ Rozsudek nejvyššího správního soudu ze dne 15. května 2013, sp. zn. Pst 1/2009 - 348. Nejvyšší správní soud [online]. [cit. 2018-12-29]. Dostupné z: http://www.nssoud.cz/docs/Delnicka_strana_original.pdf

¹⁰⁸ Dělnická strana sociální spravedlnosti. Rejstřík politických stran a politických hnutí [online]. Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2018-12-29]. Dostupné z: https://aplikace.mvcr.cz/seznam-politickyh-stran/Vypis_Rejstrik.aspx?id=252

¹⁰⁹ MAREŠ, ref. 52, str. 22

¹¹⁰ Programová listina. DSSS [online]. [cit. 2018-12-29]. Dostupné z: <http://www.dsss.cz/programova-listina>

¹¹¹ Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 25.10. – 26.10.2013. Volby.cz, ref. 101

2.6.2. Rozumní

Volební koalici s celým názvem *ROZUMNÍ – stop migraci a diktátu EU – peníze našim občanům, důchodcům, dětem, zdravotně postiženým* tvoří několik subjektů. Jedná se o Stranu zdravého rozumu, hnutí Změna pro lidi, Demokratickou stranu zelených, Republikánskou stranu Čech, Moravy a Slezska, České hnutí za národní jednotu, Konzervativní a sociální hnutí a Národní demokracii.¹¹² Právě členství poslední jmenované strany řadí volební koalici Rozumní ke krajně pravicovým subjektům. Národní demokracie je spjata především s osobou Adama B. Bartoše, který je také od roku 2014 předsedou strany. Strana vznikla v roce 2001 jako Sdružení důchodců České republiky, poté několikrát změnila název a před volbami do Evropského parlamentu v roce 2014 se přejmenovala na NE Bruselu – Národní demokracie.¹¹³ Adama B. Bartoše obvinila spolu s jeho spolustraníkem Ladislavem Zemánkem na konci roku 2015 policie z trestného činu podněcování k nenávisti vůči Židům. Oba členové Národní demokracie totiž navštívili hrob Anežky Hrušové, která byla v roce 1899 zavražděna a jejíž smrt vyvolala vlnu nenávisti vůči Židům známou jako hilsneriáda. Bartoš na místě zanechal ceduli s nápisem: „*Její smrt český národ semkla a s naléhavostí mu ukázala nutnost řešení židovské otázky. Židovská otázka nebyla dosud uspokojivě vyřešena.*“ Soud následně Bartoše i Zemánka uznal vinnými.¹¹⁴

Národní demokracie se označuje za konzervativní a vlasteneckou stranu hlásící se k odkazu anticko-křesťanské civilizace. Dále strana uvádí, že je jejím hlavním cílem „*ochrana národních zájmů a tradičních hodnot, které jsou základem lidského společenství*“. Program strany zdůrazňuje kritiku Evropské unie, kritiku „*pozitivní diskriminace menšin*“ nebo nutnost bránit zemi před imigranty.¹¹⁵ Protiimigrační rétoriku dávala Národní demokracie výrazně najevo během demonstrací proti migraci v roce 2015. Někteří účastníci demonstrace na pražském Václavském náměstí v červenci 2015, jejímž svolavatelem byla právě Národní demokracie, drželi v rukou dřevěné makety šibenic, které měly symbolizovat trest pro údajné vlastizrádce schvalující migraci

¹¹² Rozumní. Rozumní [online]. [cit. 2018-12-29]. Dostupné z: <http://www.rozumni2017.cz/>

¹¹³ Národní demokracie. Rejstřík politických stran a politických hnutí [online]. Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2018-12-29]. Dostupné z: http://aplikace.mvcr.cz/seznam-politickyh-stran/Vypis_Historie.aspx?id=170&typ=0

¹¹⁴ Radikál Bartoš dostal za výroky u hrobu Anežky Hrušové v Polné podmínku. IDNES.cz [online]. [cit. 2018-12-29]. Dostupné z: https://jihlava.idnes.cz/radikala-bartose-uznala-soudkyne-vinnym-ffz-/jihlava-zpravy.aspx?c=A160316_141105_jihlava-zpravy_evs

¹¹⁵ O nás. Národní demokracie [online]. [cit. 2018-12-29]. Dostupné z: <http://narodnidemokracie.cz/strana/proc-jdeme-do-toho/>

a pomoc uprchlíkům. Předseda Národní demokracie Bartoš poté ve vyjádření pro média označil uprchlíky jako „(...) nadřazené negry placené z USA, kteří jednoho dne mohou znásilnit i vás“.¹¹⁶ Bartoš se tak v rámci protiimigrační rétoriky chopil sexuálního rozměru migrace.¹¹⁷

Před parlamentními volbami v roce 2017 strana umírnila svoji antisemitskou rétoriku. Částečně kvůli pravomocnému verdiktu soudu vůči předsedovi Bartošovi a částečně z toho důvodu, že strana do voleb vstupovala v koalici Rozumní, jejíž tváří byl pozdější prezidentský kandidát Petr Hannig.¹¹⁸

Hlavními tématy, se kterými koalice pod číslem 10 vedla v roce předvolební kampaň, bylo již zmiňované odmítání migrace a uprchlíků. Rozumní se rovněž vymezovali vůči neziskovým organizacím, České televizi nebo Evropské unii.¹¹⁹

2.6.3. Svoboda a přímá demokracie – Tomio Okamura

Hnutí Svoboda a přímá demokracie – Tomio Okamura (SPD) vychází z předchozích politických projektů podnikatele Tomia Okamury. Ten po své nevydařené kandidatuře na prezidenta republiky v roce 2013 u Ministerstva vnitra registroval politickou stranu Úsvit přímé demokracie, jejíž název se poté změnil na Úsvit přímé demokracie Tomia Okamury.¹²⁰ Strana, která prosazovala především přímou demokracii, institut celostátního referenda a odvolatelnost politiků, uspěla hned v srpnových předčasných volbách do Poslanecké sněmovny, kde získala 6,88 procenta hlasů a obsadila čtrnáct mandátů.¹²¹

¹¹⁶ Adam B. Bartoš: Hrozba oprátkou je v pořádku. Respekt [online]. [cit. 2019-01-01]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/fokus/adam-b-bartos-hrozba-opratkou-je-v-poradku>

¹¹⁷ Sexuální rozměr migrace v době migrační krize ve svých veřejných vystoupeních zmiňoval také tehdejší lídr Bloku proti islámu Martin Konvička. Při kritice islámu Konvička zmiňoval například to, že chce „chránit kamarádky před znásilněním hordou Arabů“. Viz: Konvičkova přiznání: sex s prostitutkami. ,Ty exotické voní‘. Echo24 [online]. [cit. 2019-01-01]. Dostupné z: <https://echo24.cz/a/iZ4jp/konvickova-priznani-sex-s-prostitutkami-ty-exoticke-voni>

¹¹⁸ Extremismus Souhrnná situační zpráva 4. čtvrtletí roku 2017, ref. 60, str. 4

¹¹⁹ Volební program. Rozumní [online]. [cit. 2018-12-29]. Dostupné z: <http://www.rozumni2017.cz/volebni-program/>

¹²⁰ Úsvit – Národní Koalice. Rejstřík politických stran a politických hnutí [online]. Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2018-12-29]. Dostupné z: http://aplikace.mvcr.cz/seznam-politickych-stran/Vypis_Historie.aspx?id=392&typ=0

¹²¹ Úsvit přímé demokracie. Aktuálně.cz [online]. [cit. 2018-12-29]. Dostupné z: <https://www.aktualne.cz/wiki/politika/politicke-strany/usvit-prime-demokracie-tomia-okamury/r~i:wiki:4006/>

Po volbách do Evropského parlamentu v roce 2014 začaly ve straně rezonovat vnitřní spory, které se týkaly nerozšiřování členské základny a přesunu k protiimigrační a populistické rétorice.¹²² Spory v roce 2015 vyvrcholily vyloučením Tomia Okamury a Radima Fialy z poslaneckého klubu. Ti poté založili nové hnutí s názvem Svoboda a přímá demokracie. Původní strana změnila svůj název na Úsvit – Národní Koalice.¹²³ Součástí tohoto výzkumu ovšem není, jelikož ve volbách v roce 2017 strana nekandidovala.

Nové Okamurovo hnutí od počátku začalo razit silnou protiimigrační a také antiislámskou rétoriku: *„Odmítáme zvýhodňování osob vedoucích zahálčivý, kriminální a nepřizpůsobivý způsob života. Jsme pro přísnou imigrační politiku a budeme podporovat zásadní změnu evropské integrace.“*¹²⁴

Do parlamentních voleb v roce 2017 vstupovalo hnutí SPD s programem, který prosazoval přímou demokracii, zákaz islámu v České republice, referendum o vystoupení z EU nebo nulovou toleranci migrace. Strana používá často expresivní výrazy jako například „parazitě“, „lichváři“ nebo „rozkrádání země“.¹²⁵

Hnutí SPD je vedeno v Souhrnné situační zprávě o Extremismu, kterou vypracovává Ministerstvo vnitra. Zpráva zmiňuje, že *„SPD používá oproti extremistickým stranám kvalitnější a efektivnější politický marketing. Jeho představitelé navíc nejsou oproti DSSS a ND limitováni rozsudky soudů či probíhajícími trestními řízeními“*¹²⁶.

2.6.4. Blok proti islamizaci – Obrana domova

Blok proti islamizaci je dalším příkladem typického štěpení krajně pravicových stran, ke kterému často dochází kvůli vnitřním sporům. Historie tohoto politického uskupení sahá do roku 2009, kdy byla na sociální síti Facebook založena názorově-diskuzní platforma Islám v ČR nechceme (IvČRN). Výraznou postavou této iniciativy byl od počátku

¹²² Hnutí Úsvit se rozpadá. Jeho poslanci chtějí založit novou stranu. IRozhlas [online]. [cit. 2018-12-29]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/hnuti-usvit-se-rozpada-jeho-poslanci-chteji-zalozit-novou-stranu_201502101746_mtaborska

¹²³ Úsvit – Národní Koalice, ref. 120

¹²⁴ Okamura si zakládá nové hnutí. Novinky.cz [online]. [cit. 2018-12-29]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/domaci/368755-okamura-si-zaklada-nove-hnuti.html>

¹²⁵ Politický program SPD. SPD [online]. [cit. 2018-12-29]. Dostupné z: <https://www.spd.cz/program>

¹²⁶ Extremismus Souhrnná situační zpráva 4. čtvrtletí roku 2017, ref. 60, str. 4

budějovický docent Martin Konvička, jehož prvotní ambice byla informovat veřejnost o aktualitách souvisejících s islámem.¹²⁷

Iniciativa IvČRN se označovala jako „*nadstranická, kulturně pluralitní iniciativa angažovaných občanů, kteří jsou znepokojeni silním islámem v Evropě a smířlivou politikou části tuzemských elit vůči tomuto vývoji*“. Odmítala zároveň nařčení z rasismu a xenofobie.¹²⁸ Výrazný mediální prostor začala iniciativa IvČRN získávat v lednu 2015 po teroristických útocích na redakci satirického časopisu Charlie Hebdo v Paříži. Konvička svolal několik protiislámských demonstrací například v Teplicích, Českých Budějovicích nebo v Praze na Hradčanském náměstí, kde se objevili i zástupci parlamentních politických stran.¹²⁹

Konvička se za IvČRN zároveň distancoval od protimuslimských akcí Dělnické strany sociální spravedlnosti. Na akcích, kterých se zúčastnili členové iniciativy, se objevovali i příznivci Národní demokracie. Ti na jednu z demonstrací přinesli šibenice, jež měly znázorňovat trest pro vlastizrádce. I od toho se IvČRN distancovalo.¹³⁰ Ačkoliv přední členové IvČRN soustavně odmítali spojování s neonacisty, na akcích iniciativy se členové neonacistické scény pravidelně objevovali. Jejich identitu rozkrylo například krajně levicové uskupení Antifa.¹³¹

V roce 2015 založil Konvička nadstavbu iniciativy IvČRN, občanský spolek Blok proti islámu a sám byl zvolen jeho předsedou. Do nejužšího vedení strany byli zvoleni také Jana Volfová a sociolog Petr Hampl. Spolek zároveň začal spolupracovat s parlamentní stranou Úsvit-Národní koalice a deklaroval kandidaturu v nadcházejících krajských volbách.¹³² Kromě kritiky islámu a snah na jeho postavení mimo zákon obsahoval program Bloku proti islámu i některá krajně pravicová témata. Například kritiku multikulturalismu, jehož zastánci jsou chápáni jako ohrožení českého národa. Uskupení

¹²⁷ ŠTĚCHOVÁ, Lucie. Islamofobie v ČR. Případová studie iniciativy Islám v ČR nechceme. Praha, 2016. Diplomová práce. Univerzita Karlova. str. 4

¹²⁸ Islám v České republice nechceme – návrh programu. Islám v ČR nechceme [online]. [cit. 2018-12-30]. Dostupné z: <https://www.ivcrn.cz/islam-v-ceske-republice-nehceme-navrh-programu/>

¹²⁹ Tady platí právo, ne šaría! Stovky lidí demonstrovaly v Praze proti islámu. IDNES.cz [online]. [cit. 2018-12-30]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/demonstrace-proti-islam-u-praha-dmb-domaci.aspx?c=A150116_145143_domaci_hro

¹³⁰ Se šibenicemi na demonstracích nesouhlasí ani odpůrci islámu. ČT24 [online]. [cit. 2018-12-30]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/1561708-se-sibenicemi-na-demonstracich-nesouhlas-ani-odpurci-islam-u>

¹³¹ IvČRN a "žádní náckové". Antifa.cz [online]. [cit. 2018-12-30]. Dostupné z: <http://www.antifa.cz/content/ivcrn-zadni-nackove>

¹³² Konvička povede dál Blok proti islámu a chce švýcarizovat!. Tiscali.cz [online]. [cit. 2018-12-30]. Dostupné z: <https://zpravy.tiscali.cz/konvicka-povede-dal-blok-proti-islam-u-a-chce-svycarizovat-269706>

se zaměřilo také na vytváření nepřátel, za něž byla považována Evropská unie, stávající politické elity, Česká televize nebo „pražská kavárna“. Blok proti islámu útočil na liberalismus a na politickou levici. Konvička se do veřejného prostoru zapsal také svými výroky o „mletí muslimů do masokostní moučky“ a „koncentračních táborech pro muslimy“.¹³³

V dubnu 2016 se však struktura Bloku proti islámu i spolupráce se stranou Úsvit-Národní koalice začaly rozpadat. Nejprve hnutí vyloučilo právničku Kláru Samkovou, která měla Blok proti islámu poškozovat v očích veřejnosti.¹³⁴ Následně uskupení opustil i sociolog Petr Hampl a v květnu 2016 delegáti hnutí Blok proti islámu kvůli vnitřním sporům oficiálně rozpustili. Konvička poté založil vlastní iniciativu, která začala spolupracovat s uskupením Alternativa pro Česko. Bývalí členové Bloku proti islámu založili nové hnutí, Blok proti islamizaci.¹³⁵ Do krajských voleb 2016 vstupoval Blok proti islamizaci na kandidátce politické strany DOMOV. V roce 2017 pak vznikla společná kandidátka Blok proti islamizaci – Obrana domova.¹³⁶

Uskupení, v jehož čele stojí Jana Borkovcová, ve svém programu razí nacionalistická a protiimigrační hesla. Například požaduje „zastavení multikulturních programů a zavedení výchovy k národní hrdosti na školách“, dále omezení migrace, uzavření mešit, zákaz hidžábů a obecné zvýhodnění „našich slušných občanů“.¹³⁷

2.6.5. Sdružení pro republiku – Republikánská strana Československa Miroslava Sládka

Sdružení pro republiku – Republikánská strana Československa Miroslava Sládka je krajně pravicovou stranou, která má na české politické scéně nejdélsí historii. Navazuje na původní Sdružení pro republiku – Republikánskou stranu Československa založenou v roce 1990 Miroslavem Sládkem. Strana se svým rasisticky laděným programem

¹³³ MAREŠ, ref. 74, str. 94-96

¹³⁴ Konvičkovi vyloučili právničku Samkovou. Ta zvažuje žalobu. Echo24 [online]. [cit. 2018-12-30]. Dostupné z: <https://echo24.cz/a/iVnKj/konvickovi-vyloučili-pravnicku-samkovou-ta-zvažuje-zalobu>

¹³⁵ Blok proti islámu se rozpustil, vzniká Iniciativa Martina Konvičky. Deník [online]. [cit. 2018-12-30]. Dostupné z: https://www.denik.cz/z_domova/cast-delegatu-opustila-snem-bloku-proti-islam-a-kritizuje-vedeni-20160528.html

¹³⁶ Blok proti islamizaci – Obrana domova. Rejstřík politických stran a politických hnutí [online]. Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2018-12-29]. Dostupné z: https://aplikace.mvcr.cz/seznam-politickych-stran/Vypis_Historie.aspx?id=209&typ=0

¹³⁷ Volby do PSP 2017. Blok proti islamizaci [online]. [cit. 2018-12-30]. Dostupné z: <http://blokprotiislamizaci.cz/volby2017/>

zaměřovala především na romskou problematiku. Dalšími body programu SPR-RSČ byl například odpor vůči „amerikanizaci“ a moderním hodnotám (multikulturalismus, posilování práv homosexuálů), antikomunismus, antilevičáctví nebo zdůrazňování nacionálních atributů v ekonomice. Strana Miroslava Sládka útočila pomocí populistické rétoriky také na elity včetně tehdejšího prezidenta Václava Havla. Výrazným prvkem byla také germanofobie a averze vůči sudetským Němcům vystěhovaným z Československa po roce 1945.¹³⁸

Strana zaznamenala úspěchy ve volbách v letech 1992 a 1996. V předčasných volbách 1998 ale pohořela, což znamenalo její postupnou marginalizaci a rozpad na několik subjektů. Stoupenci původní SPR-RSČ však v roce 2000 založili stranu novou, která se následně přejmenovala na Republikány Miroslava Sládka.¹³⁹ Republikáni neúspěšně kandidovali do Poslanecké sněmovny v roce 2002 a do Evropského parlamentu v roce 2004. V roce 2008 se několik nástupnických subjektů původní strany dohodlo na sloučení do nového uskupení, které přijalo staronový název Sdružení pro republiku – Republikánská strana Československa. Předsedou strany, která navázala na původní ideové hodnoty, se opět stal Miroslav Sládek. Se staronovým názvem strana kandidovala v krajských volbách v roce 2008. K tradičním tématům strany, jako je odpor vůči Romům a zdůrazňování nacionalismu, se přidaly teze o tom, že se Česká republika stane terčem islámských fundamentalistů. Strana také začala prosazovat koncepci na snížení nezaměstnanosti ve smyslu „bez práce nejsou koláče“, požadavek na zpřísnění imigrační politiky ČR nebo požadavek na zrušení registrovaného partnerství.¹⁴⁰

V roce 2013 rozhodl Nejvyšší správní soud o rozpuštění SPR-RSČ kvůli tomu, že strana opakovaně nedodala své výroční zprávy z let 2006 až 2011.¹⁴¹

V únoru 2016 strana svoji aktivitu obnovila pod názvem Sdružení pro republiku – Republikánská strana Československa Miroslava Sládka.¹⁴² V oficiálním programu strany se již romská otázka explicitně neobjevuje, programové teze ale hovoří například

¹³⁸ SMOLÍK, ref. 94, str. 396-397

¹³⁹ SMOLÍK, ref. 94, str. 397

¹⁴⁰ KYLOUŠEK, Jakub a Josef SMOLÍK. Krajiní pravice v krajských volbách 2008. Středoevropské politické studie. 2008, 10(4). Dostupné také z: <https://journals.muni.cz/cepsr/rt/printerFriendly/4434/6130>

¹⁴¹ Soud rozpustil republikánskou stranu, kterou proslavil Miroslav Sládek. IDNES.cz [online]. [cit. 2018-12-30]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/soud-rozpustil-republikanskou-stranu-ktou-proslavil-miroslav-sladek-1qg-/domaci.aspx?c=A130515_152004_domaci_jav

¹⁴² SPR-RSČ. Rejstřík politických stran a politických hnutí [online]. Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2018-12-29]. Dostupné z: https://aplikace.mvcr.cz/seznam-politickyh-stran/Vypis_Rejstrik.aspx?id=479

o pozitivní diskriminaci proti českým občanům. A kritika Romů se objevuje i v některých článcích na webu strany.¹⁴³ Strana prosazuje ukončení přistěhovalectví, tvrdší zákony zajišťující bezpečnost, hospodářskou nezávislost na Evropské unii nebo znovuzavedení trestu smrti.¹⁴⁴

2.6.6. Řád národa – Vlastenecká unie

Historie politického hnutí Řád národa – Vlastenecká unie paradoxně sahá k založení liberální politické strany LIDEM. Tu v roce 2012 zakládala tehdejší místopředsedkyně vlády premiéra Petra Nečase a předsedkyně Legislativní rady vlády Karolína Peake poté, co s několika dalšími poslanci opustila politickou stranu Věci Veřejné.¹⁴⁵ Název strany vycházel ze slovního spojení „liberální demokraté“ a Karolína Peake byla zvolena předsedkyní strany.¹⁴⁶ Ve volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2013 figurovali členové LIDEM na kandidátkách Strany soukromníků České republiky. Do sněmovny se ale nedostali.¹⁴⁷ V roce 2014 stranu definitivně opustila Karolína Peake kvůli směřování, které LIDEM vstúpila tehdejší předsedkyně Dagmar Navrátilová. Podle Peake se strana přiklání příliš doleva.¹⁴⁸

V březnu se název strany LIDEM změnil na VIZE 2014.¹⁴⁹ V červnu téhož roku se již nefunkční hnutí VIZE 2014 přetransformovalo na politické hnutí Řád národa. Předsedou hnutí byl zvolen Josef Zickler, který ihned prosadil změnu politické orientace hnutí na směr konzervativního nacionalismu. Za základní ideologické hodnoty hnutí označuje „vztah k vlasti, vztah k základním rodinným hodnotám, vztah k práci jako jedinému

¹⁴³ BARTÓK, Vojtěch. USA nás kritizují. SPR-RSČ [online]. [cit. 2018-12-30]. Dostupné z: <http://www.spr-rsc.cz/109-usa-nas-kritizuji.html>

¹⁴⁴ Stručný výťah z programu. SPR-RSČ [online]. [cit. 2018-12-30]. Dostupné z: <http://www.spr-rsc.cz/program.html>

¹⁴⁵ Vicepremiérka Peake opouští Věci veřejné a zakládá novou platformu. Novinky.cz [online]. [cit. 2018-12-30]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/domaci/265102-vicepremierka-peake-opousti-veci-verejne-a-zaklada-novou-platformu.html>

¹⁴⁶ LIDEM. Aktuálně.cz [online]. [cit. 2018-12-30]. Dostupné z: <https://www.aktualne.cz/wiki/politika/politicke-strany/lidem-liberalni-demokrate/r-i:wiki:3207/>

¹⁴⁷ Strana soukromníků ČR zahájila předvolební kampaň. Wayback Machine: LIDEM [online]. [cit. 2018-12-30]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20131029204227/http://www.lidem.cz/index.php/18-hlavni-tiskove-zpravy/879-strana-soukromniku-cr-zahajila-predvlebni-kampan>

¹⁴⁸ Peake se rozešla s LIDEM. Míří pryč moc doleva. Lidovky.cz [online]. [cit. 2018-12-30]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/domov/peake-se-rozesla-s-lidem-miri-pry-moc-doleva.A140205_092527_In_domov_mct

¹⁴⁹ Řád národa – Vlastenecká unie. Rejstřík politických stran a politických hnutí [online]. Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2018-12-29]. Dostupné z: https://aplikace.mvcr.cz/seznam-politickyh-stran/Vypis_Historie.aspx?id=369&typ=1

možnému zdroji obživy a také rovnost každého jedince před zákonem“. V roce 2017 se název hnutí změnil ještě jednou na Řád národa – Vlastenecká unie.¹⁵⁰

V programu hnutí se objevuje několik krajně pravicových atributů. V první řadě je to nacionalismus, přičemž se občané mají podle Řádu národa „*vymanit z ideové a hospodářské závislosti na ostatních a začít hájit zájmy své vlasti*“. Objevují se také teze o tom, že část občanů parazituje na sociálním systému, ačkoliv hnutí v programu nemíří na konkrétní skupinu obyvatel. Hnutí se vymezuje také vůči stávajícím elitám a politikům, kritizuje inkluzi ve školství a nevyhýbá se ani populistickým tématům z oblasti bezpečnosti, kdy upozorňuje na nebezpečí migračních vln a na nutnost uzavřít státní hranice.¹⁵¹

V senátních volbách v roce 2016 kandidoval za Řád národa – Vlasteneckou unii například Jiří Maria Sieber, který se v médiích několikrát objevil ve spojitosti se zpochybňováním plynových komor ve vyhlazovacích táborech a se zlehčováním holocaustu.¹⁵²

2.7. Popis zkoumaných médií

Výzkum toho, jak česká média před parlamentními volbami v roce 2017 zobrazují aktéry z pravého kraje politického spektra a kolik prostoru jim věnují, bude vycházet z analýz textů hlavních českých deníků. Jedná se o deníky, jež vychází celostátně (případně v regionálních mutacích) a které část svého obsahu věnují domácí politice. Jmenovitě jde o deníky Mladá fronta DNES, Lidové noviny, Právo a Hospodářské noviny.

Do analýzy jsou zahrnuty pouze seriózní deníky. Dle definice Colina Sparkse jde o velkoformátové noviny zabývající se domácím a zahraničním zpravodajstvím, politikou, ekonomickými tématy s minimálním množstvím nepodložených informací a drbů.¹⁵³

Deník Blesk je sice také celostátním periodikem, ale vzhledem k tomu, že se jeho bulvární obsah i forma zpracování novinových textů výrazně liší od ostatních deníků, nebyl Blesk

¹⁵⁰ Historie hnutí. Řád národa [online]. [cit. 2018-12-30]. Dostupné z: <http://radnaroda.cz/historie>

¹⁵¹ Programové prohlášení. Řád národa [online]. [cit. 2018-12-30]. Dostupné z: http://radnaroda.cz/programove_prohlaseni

¹⁵² DOLEŽAL, Jiří X. Céčkový herec zpochybňuje plynové komory. Reflex [online]. [cit. 2018-12-30]. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/clanek/zpravy/61903/ceckovy-herec-zpochybnuje-plynovy-komory.html>

¹⁵³ MALOVIC, Stjepan a Gordana VILOVIC. Tabloidization Conquers Quality Press. Scribd.com [online]. 2004 [cit. 2013-11-01]. Dostupné z: <http://www.scribd.com/doc/27078700/Tabloidization-Conquers-Quality-Press>, str. 1-2

do výzkumu zahrnut. Výzkum nepracuje rovněž s Deníkem z vydavatelského domu Vltava Labe Media. Pokud budeme brát v potaz čtenost a náklad všech regionálních mutací, je Deník po Mladé frontě DNES druhým nejčtenějším nebulvárním deníkem. Celková čtenost činí 539 000 čtenářů a prodaný náklad je 119 184 výtisků.¹⁵⁴ Jedná se ovšem o regionální deník celkem v sedmdesáti mutacích, jenž se zaměřuje především právě na regionální zpravodajství. Z toho důvodu ho do výzkumu nezahrnuji.

2.7.1. Mladá fronta DNES

Mladá fronta DNES (MF DNES) je se čteností 572 000 čtenářů na vydání druhým nejčtenějším deníkem v České republice (prvenství drží bulvární deník Blesk). Prodaný náklad MF DNES je 127 372 výtisků.¹⁵⁵ List sám sebe označuje jako „*nejprodávanější a nejčtenější celostátní seriózní noviny v ČR*“¹⁵⁶. MF DNES spadá pod mediální dům MAFRA a.s., který v červnu 2013 koupila skupina Agrofert spadající do podnikatelského impéria miliardáře Andreje Babiše, který se po volbách v roce 2013 stal za hnutí ANO ministrem financí české vlády.¹⁵⁷ Na základě zákona o střetu zájmů převedl Babiš v únoru 2017 Agrofert včetně vydavatelství MAFRA a.s. do svěřeneckého fondu.¹⁵⁸ V následujících volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2017 se hnutí ANO stalo nejsilnějším politickým aktérem a Andrej Babiš byl 6. prosince jmenován předsedou vlády České republiky.¹⁵⁹

Vydavatelství uvádí, že „*cílem listu je podávat pravdivý a plnohodnotný obraz o světě, ve kterém žijeme. Součástí tohoto obrazu musí být rychlé a kvalitní zpravodajství, stejně jako užitečné servisní informace a oddechové čtení ve specializovaných přílohách*“¹⁶⁰. Šéfredaktorem je Jaroslav Plesl, který ve funkci nahradil v červnu 2014 Sabinu

¹⁵⁴ Výzkum čtenosti tisku - Mediaprojekt. Unie vydavatelů ČR [online]. [cit. 2018-12-30]. Dostupné z: http://www.unievydavatelu.cz/cs/unie_vydavatelu/medialni_data/vyzkum_ctenosti

¹⁵⁵ Výzkum čtenosti tisku – Mediaprojekt, ref. 154

¹⁵⁶ Portfolio. Mafra [online]. [cit. 2019-01-01]. Dostupné z: <https://www.mafra.cz/portfolio.aspx?y=mafra/portfolio-mfd.htm>

¹⁵⁷ Agrofert Andreje Babiše koupil vydavatele MF DNES a Lidových novin. IDNES.cz [online]. [cit. 2019-01-01]. Dostupné z: https://ekonomika.idnes.cz/babis-koupil-vydavatelstvi-mafra-dqb-ekonomika.aspx?c=A130626_160851_ekonomika_fih

¹⁵⁸ Babiš převedl Agrofert do svěřeneckého fondu, dohlížet na něj bude i jeho partnerka. ČT24 [online]. [cit. 2019-01-01]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/ekonomika/2028378-babis-prevedl-agrofert-do-sverenskeho-fondu-dohlizet-na-nej-bude-i-jeho-partnerka>

¹⁵⁹ Andrej Babiš. Úřad vlády České republiky [online]. [cit. 2019-01-01]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/premier/zivotopis/andrej-babis-162063/>

¹⁶⁰ Představení tiskových titulů: Mediální skupina Mafra. Mafra [online]. [cit. 2019-01-01]. Dostupné z: https://1gr.cz/data/soubory/mafraweb/87A180412_SEH_025_MAFRA-PEDSTAVENTIS.PDF

Slonkovou.¹⁶¹ Deník vychází šestkrát v týdnu. Část textů je provázána se sesterským webovým zpravodajským serverem iDNES.cz.

2.7.2. Lidové noviny

Stejně jako Mladá fronta DNES, patří i Lidové noviny pod mediální dům MAFRA a.s. spadající do skupiny Agrofert. Se čteností 213 000 čtenářů a prodaným nákladem 36 481 výtisků se Lidové noviny řadí spíše k menším českým celostátním deníkům.¹⁶²

Lidové noviny se profilují jako „*celostátní zpravodajský list se speciálním zájmem o politiku, byznys, kulturu, vědu a vzdělání*“¹⁶³. Šéfredaktorem deníku je od roku 2013 István Léko.¹⁶⁴ Deník vychází šestkrát v týdnu.

2.7.3. Hospodářské noviny

Hospodářské noviny spadají do mediálního domu Economia, jehož vlastníkem je od roku 2008 Zdeněk Bakala, který Economii koupil od německého vydavatelství Verlagsgruppe Handelsblatt. List se zaměřuje především na ekonomické zpravodajství a byznys, prostor však dává i domácí a zahraniční politice. Vychází od pondělí do pátku.¹⁶⁵ S čteností 165 000 čtenářů a prodaným nákladem 33 710 jsou Hospodářské noviny nejméně čteným celostátním deníkem.¹⁶⁶

2.7.4. Právo

Vydavatelem deníku Právo je společnost Borgis, která byla založena v roce 1990. Jejím většinovým majitelem je Zdeněk Porybný, který zastává rovněž funkci šéfredaktora listu.¹⁶⁷ Menšinový podíl ve společnosti Borgis má Seznam.cz a.s., vlastněný miliardářem Ivo Lukačovičem.¹⁶⁸ Čtenost Práva je 242 000 čtenářů, prodaný náklad činí 75 133

¹⁶¹ Slonková končí na pozici šéfredaktorky MF DNES, deník povede Plesl. IDNES.cz [online]. [cit. 2019-01-01]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/sabina-slonkova-mf-dnes-0vz-domaci.aspx?c=A140630_135102_domaci_hro

¹⁶² Výzkum čtenosti tisku – Mediaprojekt, ref. 154

¹⁶³ Představení tiskových titulů: Mediální skupina Mafra, ref. 160

¹⁶⁴ Lidové noviny. Lidové noviny [online]. [cit. 2019-01-01]. Dostupné z: <https://www.lidovenoviny.cz/>

¹⁶⁵ Hospodářské noviny. Economia [online]. [cit. 2019-01-01]. Dostupné z: <http://economia.ihned.cz/produkty-a-sluzby/hospodarske-noviny/>

¹⁶⁶ Výzkum čtenosti tisku – Mediaprojekt, ref. 154

¹⁶⁷ Porybný odstoupil z představenstva Borgisu. MediaGuru [online]. [cit. 2019-01-01]. Dostupné z: <https://www.mediaguru.cz/clanky/2014/01/porybny-odstoupil-z-predstavenstva-borgisu/>

¹⁶⁸ Ivo Lukačovič. Forbes [online]. [cit. 2019-01-01]. Dostupné z: <https://miliardari.forbes.cz/#lukacovic>

výtisků.¹⁶⁹ List dodává zároveň zpravodajský obsah pro server Novinky.cz. Deník se zaměřuje na domácí i zahraniční politiku.

¹⁶⁹ Výzkum čtenosti tisku – Mediaprojekt, ref. 154

3. Metodologie

Zvolenou metodou práce je v první řadě kvantitativní obsahová analýza čtyř českých celostátních deníků. Jejím cílem bude zjistit, jak před volbami do Poslanecké sněmovny v roce 2017 (*období ohraničené dnem vyhlášení voleb ve sbírce zákonů a prvním dnem samotných voleb*) vybraná média referovala o krajně pravicových stranách a kolik prostoru jim věnovala. Analýza také ověří, či vyvrátí hypotézu, že hlavním tématem, se kterým jsou krajně pravicové strany před volbami spojovány, je migrace a uprchlická krize.

Stejným způsobem bude provedena také kvantitativní obsahová analýza příspěvků z období před parlamentními volbami v roce 2013 (*opět období ohraničené dnem vyhlášení voleb ve sbírce zákonů a prvním dnem samotných voleb*). Ta by měla poskytnout data k porovnání toho, s jakými tématy byly krajně pravicové strany v médiích spojovány v roce 2013 a která témata dominovala v roce 2017. Zároveň bude možné sledovat, kolik prostoru krajně pravicové strany v médiích dostávaly před volbami do Poslanecké sněmovny v letech 2013 a 2017.

Následně bude provedena kvalitativní analýza obsahu relevantních novinových příspěvků, které pojednávají o krajně pravicových stranách právě v období před parlamentními volbami v roce 2017. Kvalitativní analýza poskytne hlubší informace o tom, jak dané deníky o krajně pravicových stranách referují.

3.1. Kvantitativní obsahová analýza

Metoda, kterou bude prováděna první část výzkumu, spadá do oblasti kvantitativního výzkumu. Ten předpokládá měřitelnost a předvídatelnost pozorovatelného jevu a využívá strukturovaný sběr dat.¹⁷⁰

Kvantitativní obsahová analýza médií vychází z předpokladu, že média každý den vybírají z velkého množství událostí, které se právě odehrávají, z nichž jen nepatrnému zlomku mohou věnovat svůj prostor.¹⁷¹ To je ještě umocněno v případě tištěných deníků, které tato práce v souvislosti s medializací krajně pravicových stran sleduje. Definice obsahové analýzy dle Helmuta Scherera hovoří o tomto typu výzkumu jako

¹⁷⁰ HENDL, Jan. Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace. 3. vyd. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0219-6. str. 44

¹⁷¹ TRAMPOTA, Tomáš a Martina VOJTĚCHOVSKÁ. Metody výzkumu médií. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-683-4. str. 100

o „kvantitativní výzkumné metodě pro systematický a intersubjektivně ověřitelný popis komunikačních obsahů, vycházející z vědecky podloženého kladení otázek“¹⁷².

Zkoumání tematické agendy médií, tedy soustavy témat, která se dostávají do obsahu médií, patří k tradičnímu námětu výzkumu mediálních obsahů. Umožňuje zkoumat obsah daného média, případně jednotlivá média a jejich obsahy mezi sebou komparovat a odhalovat odlišnosti. Při výzkumu tematické agendy médií dochází k rozložení obsahů zkoumaného vzorku médií do předem zvolených kategorií a k měření prostoru, který jednotlivá média těmto tematickým kategoriím věnují.¹⁷³

Obsahová analýza dává zároveň prostor ke zkoumání politické komunikace politických stran. Kvantitativní obsahová analýza vychází ze sociálněvědních metod měření a kvantifikace a zkoumá mediované obsahy s ohledem na několik vybraných znaků. Výsledkem a cílem obsahové analýzy je tedy kvantitativní popis mediovaných obsahů.¹⁷⁴

3.2. Kvalitativní analýza

Doplňující část výzkumu bude stát na kvalitativní analýze vybraných relevantních příspěvků pojednávajících o krajně pravicových stranách v období před volbami do Poslanecké sněmovny v roce 2017. Kvalitativní analýza by měla poskytnout hlubší informace o tom, jak dané deníky o krajně pravicových stranách referují. Kvalitativní výzkum je možné v určitých případech považovat za doplněk kvantitativních výzkumných strategií, který může zpřesnit nebo uvést do kontextu zanalyzovaná tvrdá data.¹⁷⁵ Definic kvalitativního výzkumu existuje několik. John W. Creswell například o tomto typu výzkumu hovoří jako o procesu „(...) hledání porozumění (založeném) na různých metodologických tradicích zkoumání daného sociálního nebo lidského problému. Výzkumník vytváří komplexní, holistický obraz, analyzuje různé typy textů, informuje o názorech účastníků výzkumu a provádí zkoumání v přirozených podmínkách“¹⁷⁶.

Vzhledem k tomu, že má v této práci kvalitativní výzkum poskytnout hlubší náhled na to, jak média referují o krajně pravicových stranách před volbami 2017, a to v návaznosti na provedenou obsahovou analýzu, bude kvalitativní část výzkumu provedena pomocí prvků

¹⁷² SCHULZ, Winfried a Irena REIFOVÁ. Analýza obsahu mediálních sdělení. 3., nezměn. vyd. Přeložil Barbara KÖPPLOVÁ. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1980-4. str. 30

¹⁷³ TRAMPOTA, VOJTĚCHOVSKÁ, ref. 171, str. 100-101

¹⁷⁴ SCHULZ, REIFOVÁ, ref. 172, str. 29-31

¹⁷⁵ HENDL, ref. 170, str. 47

¹⁷⁶ HENDL, ref. 170, str. 48

diskurzivní analýzy. Ta zahrnuje přístupy zabývající se rolí jazyka při konstrukci sociální reality. Jedná se o analýzu kvalitativních dat, verbální interakce a, tak jako v případě této práce, psaných textů.¹⁷⁷

Diskurz můžeme chápat jako užívání jazyka v konkrétní oblasti společenského života nebo v komunikaci o specifickém tématu. Jedná se o určitou „(...) významovou reprezentaci světa, která je vyjednávána v sociální interakci a řízena svými specifickými pravidly“¹⁷⁸. Diskurzivní analýza vychází z kořenů sociálního konstruktivismu, a především francouzského poststrukturalismu Michela Foucaulta.¹⁷⁹ Pro potřeby této práce budu v rámci diskurzivní analýzy sledovat, s jakými slovy jednotlivé vybrané texty při referování o krajní pravici pracují.

3.3. Výzkumné otázky a konstrukce hypotéz

Tato práce si klade za cíl zodpovědět, jak média před volbami v roce 2017 zobrazují krajně pravicové strany. Na základě stanoveného cíle budu hledat odpovědi na následující dílčí výzkumné otázky:

Jak česká média zobrazují aktéry z pravého kraje politického spektra?

Kolik prostoru celostátní deníky krajně pravicovým stranám před volbami věnují?

Které krajně pravicové strany získávaly před volbami v roce 2017 nejvíce prostoru v celostátních denících?

Jak se liší mediální obraz krajní pravice před volbami v roce 2013 a v roce 2017?

Na základě výše zmíněných výzkumných otázek nyní můžeme zformulovat jednotlivé hypotézy, podle nichž budou stanoveny konkrétní proměnné výzkumu a které výsledky výzkumu potvrdí, či vyvrátí.

H1: Z krajně pravicových témat bude v mediálních výstupech před volbami 2017 dominovat kromě tématu voleb antiislamismus a protiimigrantská rétorika.

¹⁷⁷ ŘIHÁČEK, Tomáš, Ivo ČERMÁK a Roman HYTYCH. Kvalitativní analýza textů: čtyři přístupy. Brno: Masarykova univerzita, 2013. ISBN 978-80-210-6382-2. str. 105

¹⁷⁸ VAŠÁT, Petr. Kritická diskursivní analýza: Sociální konstruktivismus v praxi. AntropoWEBZIN. 2008, 4(2-3), 101-112. str. 102

¹⁷⁹ VAŠÁT, ref. 179, str. 102

H2: Před volbami v roce 2017 budou krajně pravicové strany spojovány nejčastěji s tématem migrace a uprchlické krize, před volbami v roce 2013 bude dominovat romská otázka.

H3: Téma demonstrací bude v mediálních příspěvcích zastoupeno v souvislosti s krajní pravici častěji před volbami v roce 2013 než před volbami v roce 2017.

H4: České celostátní deníky zmiňují krajně pravicové strany nejčastěji v krátkých zprávách do 650 znaků.

H5: Nejčastěji se krajní pravici věnuje Mladá fronta DNES.

H6: Blok proti islamizaci – Obrana domova bude v mediálních výstupech druhou nejčastěji zastoupenou stranou po hnutí Svoboda a přímá demokracie – Tomio Okamura.

Doplňující hypotéza pro kvalitativní výzkum je – *H7: Média o krajní pravici referují s negativním zabarvením.*

3.4. Konstrukce kvantitativního výzkumu

3.4.1. Volby 2017

Pro obsahovou analýzu je klíčové vymezení výběrového souboru šetření. Jak již bylo zmíněno, sledovanými médii jsou celostátní seriózní deníky Mladá fronta DNES, Lidové noviny, Hospodářské noviny a Právo. Do výzkumu mediálního obrazu krajně pravicových stran před volbami v roce 2017 budou zařazeny všechny relevantní příspěvky, které byly publikovány v těchto médiích v časovém úseku ohraničeným dnem vyhlášení termínu voleb ve Sbírce zákonů a samotným prvním dnem těchto voleb. Půjde tedy o období od 2. května 2017 do 21. října 2017. Ze stejného vzorku příspěvků budou vybrány i relevantní texty pro následnou kvalitativní analýzu jejich obsahu.

Analytickou jednotkou je jeden novinový příspěvek obsahující název (případně zkratku nebo zkrácený či hovorový název) alespoň jedné ze sledovaných stran. Pro období před volbami v roce 2017 je to: *Dělnická strana sociální spravedlnosti (DSSS, Dělnická strana), Sdružení pro republiku – Republikánská strana Československa Miroslava Sládka (SPR-RSČ, sládkovci), Blok proti islamizaci – Obrana domova (BPI, Blok proti islamizaci), Řád národa – Vlastenecká unie (Řád národa), Svoboda a přímá demokracie – Tomio Okamura (SPD, Svoboda a přímá demokracie) a ROZUMNÍ – stop migraci*

a diktátu EU – peníze našim občanům, důchodcům, dětem, zdravotně postiženým (Rozumní). V období před volbami do Poslanecké sněmovny v roce 2013 bude analytickou jednotkou novinový příspěvek obsahující název strany: *Dělnická strana sociální spravedlnosti (DSSS, Dělnická strana), Úsvit přímé demokracie Tomia Okamury (Úsvit).* Každý takto definovaný příspěvek bude podroben další analýze. Regionální duplicity budou z výzkumu vyloučeny. Jednotlivé příspěvky v denících budou čerpány z digitálního archivu MediaSearch společnosti NEWTON Media, a.s.

Kvantitativní obsahová analýza sleduje na základě stanovených hypotéz několik proměnných, které umožní převedení jednotlivých prvků předmětu výzkumu na měřitelné velikosti a znaky.

První tři proměnné jsou identifikační. Ty slouží k identifikování příspěvků, zpětnému dohledání již analyzovaných příspěvků a měly by zamezit duplicitě novinových příspěvků při kódování. Jedná se o proměnné *Číslo* (přiřazuje konkrétnímu příspěvku jedinečné číslo), *Název* (obsahuje titulky příspěvku) a *Datum* (přiřazuje k příspěvku konkrétní datum, ve kterém byl publikován).

Další proměnné jsou analytické:

Médium – určuje, ve kterém médiu byl příspěvek publikován. Jedná se o nominální proměnnou nabývající hodnot *MF DNES; Lidové noviny; Hospodářské noviny; Právo.*

Titulní strana – je proměnná, která sleduje, zda se alespoň jedna ze zkoumaných krajně pravicových stran vyskytla v rámci příspěvku na titulní straně deníku. Tato proměnná slouží ke zjištění, na kolik se krajně pravicové strany před volbami objevovaly v nejdůležitějších příspěvcích jednotlivých vydání.

Autorství – sleduje, zda se krajně pravicové strany objevují v příspěvcích publikovaných se jménem konkrétního autora, nebo zda jde o příspěvek převzatý z databáze České tiskové kanceláře (ČTK) nebo o příspěvek nepodepsaný. Proměnná nabývá hodnot *autorský článek; ČTK; nelze zjistit.*

Rozsah (kategorie) – tato proměnná řadí jednotlivé příspěvky dle počtu znaků a stejně jako dvě předchozí proměnné slouží k určení důležitosti zprávy. První hodnotou je příspěvek o délce 0-650 znaků (krátké zprávy). Druhou hodnotou je příspěvek o délce 651-2500 znaků (menší vedlejší články, případně hlavní článek stránky v menším

rozsahu). Poslední hodnotou je příspěvek s délkou přesahující 2501 znaků (hlavní články na stránce, analýzy, rozhovory).

Rozsah (počet) – stanovuje na metrické škále přesný počet znaků daného příspěvku.

DSSS – tato proměnná sleduje, zda se v příspěvku vyskytuje *Dělnická strana sociální spravedlnosti*.

Rozumní – sleduje, zda se v příspěvku vyskytuje volební koalice *Rozumní*.

SPD – sleduje, zda se v příspěvku vyskytuje hnutí *Svoboda a přímá demokracie – Tomio Okamura*.

BPI – sleduje, zda se v příspěvku vyskytuje politické uskupení *Blok proti islamizaci – Obrana domova*.

SPR-RSČ – sleduje, zda se v příspěvku vyskytuje strana *Sdružení pro republiku – Republikánská strana Československa Miroslava Sládka*.

ŘN-VU – sleduje, zda se v příspěvku vyskytuje hnutí *Řád národa – Vlastenecká unie*.

Žánr – je nominální proměnná, která řadí sledovaný příspěvek do kategorií dle žánru. Sleduje, zda se jedná o *zprávu; názorový příspěvek a komentář; rozhovor; analýzu; reportáž; jiný žánr*.

Hlavní téma – tato nominální proměnná určuje hlavní téma daného příspěvku. Díky tomu bude možné sledovat, do jakých tematických příspěvků deníky krajně pravicové strany nejčastěji zařazují. Proměnná může nabývat hodnot *volby 2017 (příspěvky, jejichž hlavní téma souvisí s volbami do Poslanecké sněmovny v roce 2017); ostatní politika (příspěvky, které se týkají primárně politiky, ale nezmiňují parlamentní volby); migrační krize (příspěvky, které se věnují migraci a uprchlíkům); krimi (příspěvky, které pojednávají o policejním zásahu či vyšetřování a soudních procesech); demonstrace (příspěvky, které se zabývají primárně demonstracemi či protesty); jiné/nelze určit*.

Vedlejší téma – je proměnná, která sleduje vedlejší téma jednotlivých příspěvků. Nabývá stejných hodnot jako proměnná *Hlavní téma*.

Migrace – stanovuje, zda se v daném příspěvku, ve kterém je zahrnuta alespoň jedna z krajně pravicových stran, vyskytuje tematika migrace. Nabývá hodnot *ano/ne*

v závislosti na tom, zda se v příspěvku vyskytují klíčová slova *migrace, migrační krize, uprchlíci, imigranti*.

Demonstrace – stanovuje, zda se v daném příspěvku, ve kterém je zahrnuta alespoň jedna z krajně pravicových stran, vyskytuje tematika *demonstrace*. Nabývá hodnot *ano/ne* v závislosti na tom, zda se v příspěvku vyskytují klíčová slova *demonstrace, protest, pochod*.

Volby – sleduje, zda se v daném příspěvku, ve kterém je zahrnuta alespoň jedna z krajně pravicových stran, vyskytuje tematika *voleb*. Nabývá hodnot *ano/ne* v závislosti na tom, zda se v příspěvku vyskytují klíčová slova *volby, předvolební kampaň, předvolební průzkum, kandidatura ve volbách*.

Krimi – určuje, zda se v daném příspěvku, ve kterém je zahrnuta alespoň jedna z krajně pravicových stran, vyskytuje tematika *kriminality, policie a soudů*. Nabývá hodnot *ano/ne* v závislosti na tom, zda se v příspěvku vyskytují klíčová slova *policie, policejní vyšetřování, policejní zásah, soud*.

Romové – stanovuje, zda se v daném příspěvku, ve kterém je zahrnuta alespoň jedna z krajně pravicových stran, vyskytuje tematika *romské menšiny*. Nabývá hodnot *ano/ne* v závislosti na tom, zda se v příspěvku vyskytují klíčová slova *Romové, cikáni, protiromský protest*.

Antisemitismus – sleduje, zda se v daném příspěvku, ve kterém je zahrnuta alespoň jedna z krajně pravicových stran, vyskytuje tematika *antisemitismu*. Nabývá hodnot *ano/ne* v závislosti na tom, zda se v příspěvku vyskytují klíčová slova *antisemitismus, holocaust, židé*.

Islám – sleduje, zda se v daném příspěvku, ve kterém je zahrnuta alespoň jedna z krajně pravicových stran, vyskytuje tematika *islámu*. Nabývá hodnot *ano/ne* v závislosti na tom, zda se v příspěvku vyskytují klíčová slova *islám, muslimové*.

Citace – krajní pravice – je proměnná, která určuje, zda dostal v daném příspěvku konkrétní představitel jedné z krajně pravicových stran prostor v podobě přímé řeči. Nabývá hodnot *ano/ne* podle toho, zda se v příspěvku vyskytuje promluva zástupce krajně pravicové strany v uvozovkách. Hodnoty *ano* nabývá tato proměnná i v případě, že jde o rozhovor s představitelem krajně pravicové strany.

3.4.2. Volby 2013

Struktura kvantitativní obsahové analýzy pro volby do Poslanecké sněmovny v roce 2013 je obdobná jako u analýzy pro rok 2017. Je však mírně zredukován počet proměnných, a to především proto, že analýza voleb 2013 slouží pouze jako podklad pro komparaci mediovaných obsahů a pro přesnější popis toho, jak se témata související s krajně pravicovými stranami v roce 2017 změnila. I v tomto případě jsou jednotlivé příspěvky v denících čerpány z digitálního archivu MediaSearch společnosti NEWTON Media, a.s.

Identifikační proměnné jsou stejné jako u obsahové analýzy pro rok 2017. Identické jsou i proměnné *Médium a Titulní strana*. Před volbami v roce 2013 naopak analýza nesleduje autorství příspěvku ani jeho rozsah. Vzhledem k tomu, že se jedná o rozdílné volby, mění se proměnné sledující výskyt krajně pravicových stran v konkrétním příspěvku: proměnná *DSSS* sleduje, zda se v příspěvku vyskytuje Dělnická strana sociální spravedlnosti, a proměnná *Úsvit* sleduje, zda se v příspěvku vyskytuje hnutí *Úsvit přímé demokracie Tomia Okamury*.

U proměnných *Hlavní téma* a *Vedlejší téma* se mění hodnoty, kterých mohou tyto proměnné nabývat na: *volby 2013 (příspěvky, jejichž hlavní téma souvisí s volbami do Poslanecké sněmovny v roce 2013)*; *ostatní politika (příspěvky, které se týkají primárně politiky, ale nezmiňují parlamentní volby)*; *migrace (příspěvky, které se věnují migraci a uprchlíkům)*; *krimi (příspěvky, které pojednávají o policejním zásahu či vyšetřování a soudních procesech)*; *demonstrace (příspěvky, které se zabývají primárně demonstracemi či protesty)*; *jiné/nelze určit*.

Další proměnné, které zkoumají spojení krajní pravice s jednotlivými tématy, tedy *Migrace*, *Demonstrace*, *Volby*, *Krimi*, *Romové*, *Antisemitismus*, *Islám*, zůstávají stejné a nabývají stejných hodnot. Proměnnou *Citace – krajní pravice* obsahová analýza příspěvků před volbami 2013 nesleduje. Stejně tak není pro volby v roce 2013 sledována proměnná *Žánr*.

Pro výzkum toho, jak česká tištěná média pojednávala o krajně pravicových stranách před volbami do Poslanecké sněmovny v roce 2013 bylo zvoleno období ohraničené vyhlášením termínu voleb (20. srpna 2013) a samotným prvním dnem voleb (25. října 2013). Výsledky obsahové analýzy pro volby v roce 2013 jsou založeny na celkem 191 relevantních výstupech. Tato část výzkumu by měla poskytnout data pro srovnání toho, v jakých mediálních výstupech se krajní pravice objevovala v roce 2013 a v roce 2017.

4. Praktická část

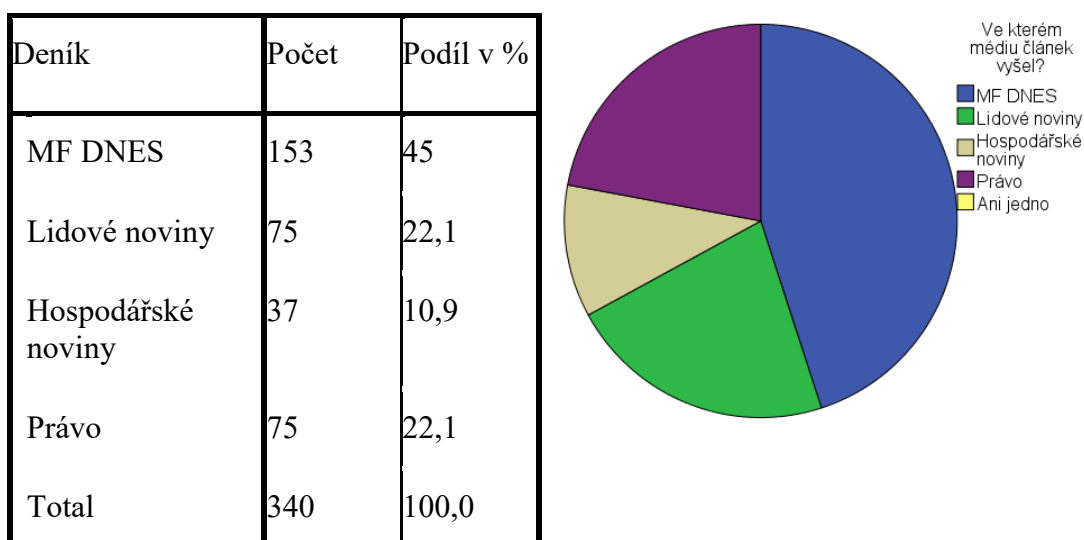
Tato část práce se věnuje samotnému výzkumu toho, jak česká média zobrazují aktéry z pravého kraje politického spektra a kolik prostoru jim věnují, nakořik jsou krajně pravicové strany spojovány s problematikou migrace a v souvislosti s jakými tématy o krajně pravicových stranách české celostátní deníky referovaly před volbami v roce 2017. První podkapitola se věnuje Kvantitativní obsahové analýze mediálního obrazu krajně pravicových stran v roce 2017 a následně také v roce 2013. Druhou podkapitolou je doplňující kvalitativní analýza konkrétních relevantních příspěvků.

4.1. Kvantitativní analýza – mediální obraz krajně pravicových stran

4.1.1. Volby 2017

Výsledky obsahové analýzy pro volby v roce 2017 jsou založeny na celkovém počtu 340 relevantních výstupů. Nejvíce příspěvků, které pojednávají o krajně pravicových stranách, přinesla ve sledovaném období před volbami 2017 Mladá fronta DNES. Jednalo se celkem o 153 příspěvků. Následovalo Právo a Lidové noviny shodně s 75 příspěvků. Hospodářské noviny přinesly v daném období celkem 37 textů, které pojednávaly o analyzovaných stranách.

Tab. 2 Graf 2 Medializace krajní pravice 2017

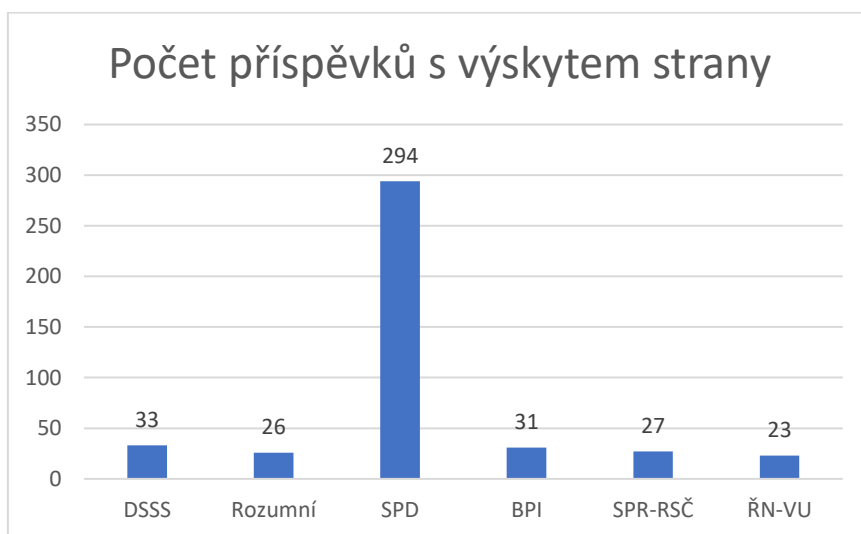

Zdroj: vlastní zpracování na základě výzkumu

Největší mediální pokrytí mělo před volbami do Poslanecké sněmovny v roce 2017 hnutí Svoboda a přímá demokracie Tomio Okamura. Z celkových 340 příspěvků se toto hnutí

objevilo ve 294 případech, což činí 86,5 % všech příspěvků. Častý výskyt SPD v celostátních denících je možné připočíst především tomu, že bylo hnutí před volbami v roce 2017 parlamentní stranou (po rozdělení původního uskupení Úsvit přímé demokracie Tomia Okamury). Hlavní představitel hnutí Tomio Okamura se proto v médiích objevoval nejen ve spojitosti s volbami, ale i ve spojení s běžnou parlamentní agendou. Předvolební průzkumy zároveň hnutí SPD přičítaly poměrně vysoké volební zisky.¹⁸⁰

Graf 3 Výskyt stran v příspěvcích 2017

Zdroj: vlastní zpracování na základě výzkumu

Zbylých pět krajně pravicových stran zaznamenalo přibližně stejný počet mediálních výstupů. Třiatřicet příspěvků se týkalo DSSS, 31 textů referovalo o Bloku proti islamizaci, následovala strana SPR-RSČ s 27 příspěvky, Rozumní s 26 příspěvky a Řád národa – Vlastenecká unie s počtem 23 příspěvků.

Nyní se zaměříme na prostor, který jednotlivé deníky krajně pravicovým stranám věnovaly. Při porovnání výskytu stran na titulní straně a uvnitř deníku je možné sledovat, že se krajně pravicové strany objevují na titulní straně jen v jednotkách procent případů. Konkrétně šlo o 22 příspěvků, tedy o 6,5 % všech sledovaných příspěvků, kdy se na titulní straně vyskytla alespoň jedna ze zmíněných stran.

¹⁸⁰ Týden před volbami vede ANO. Poslance bude mít osm stran, tvrdí průzkum. IDNES.cz [online]. [cit. 2019-01-01]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/volby-ano-vitezstvi-poslanecka-snemovna-osm-stran-focus-pruzkum-p9j-/domaci.aspx?c=A171013_085022_domaci_mok

Graf 4 Umístění příspěvku 2017

Zdroj: vlastní zpracování na základě výzkumu

Nejčastěji daly krajně pravicovým stranám prostor na titulní straně Lidové noviny – 9 příspěvků ze 75. Mladá fronta DNES psala o sledovaných stranách na titulní straně osmkrát ze 153 příspěvků, Hospodářské noviny daly krajní pravici na titulní straně prostor u čtyř příspěvků z 37 a Právo tak učinilo jen v jediném případě z 75 příspěvků.

Nejčastěji dostalo na titulní straně deníků prostor hnutí SPD, bylo tomu tak u 20 příspěvků. Blok proti islamizaci se na titulní stranu dostal dvakrát, DSSS se tak umístila v jediném případě a zbylé strany se na titulní straně neobjevily ani jednou.

Ačkoliv se krajní pravice neobjevovala často na titulní straně, ve většině případů se o krajně pravicových stranách psalo v textech většího rozsahu. Příspěvků, delších než 2501 znaků včetně mezer, bylo ve sledovaném vzorku celkem 220. Do prostřední kategorie textů s 651-2500 znaky spadalo 93 příspěvků a dalších 27 příspěvků tvořily krátké zprávy do 650 znaků. Průměrný rozsah příspěvku, ve kterém se vyskytovala alespoň jedna z krajně pravicových stran, byl 4413 znaků. Je tedy možné říci, že průměrným příspěvkem, ve kterém se krajní pravice objevila, byl rozsahem spíše delší hlavní text na stránce deníku.

Následující tabulka ukazuje procentuální rozložení konkrétních kategorií příspěvků v jednotlivých denících. Je z ní patrné, že Hospodářské noviny zmiňovaly krajní pravici v poměru ke všem příspěvkům nejčastěji v dlouhých textech nad 2501 znaků. Zároveň měly ale i poměrově nejvíce krátkých zpráv. Mladá fronta DNES a Lidové noviny

publikovaly rozsahy příspěvků téměř totožně, Právo referovalo o krajní pravici častěji ve středně dlouhých textech.

Tab. 3 Rozsahy příspěvků 2017

	0-650	651-2500	2500-
MFD	8 %	24 %	69 %
LN	7 %	31 %	63 %
HN	19 %	8 %	73 %
Právo	4 %	41 %	55 %

Zdroj: vlastní zpracování na základě výzkumu

Co se týče žánru příspěvků, převládaly běžné zpravodajské články. Ty tvořily 68,5 % všech příspěvků (233 textů), což odpovídá typu sledovaných médií, tedy zpravodajským deníkům. Z dalších žánrů byly o něco častější komentáře s 9,1 % příspěvků (31 textů), následovaly delší analytické články s 8,2 % příspěvků (28 textů), rozhovory s 7,4 % příspěvků a nakonec reportáže, které byly pouze dvě, což činí 0,6 % příspěvků. U 6,2 % příspěvků (21 textů) nebylo možné text do stanovených kategorií zařadit. Jednalo se například o nejrůznější ankety nebo stručné přehledy. Následující tabulka dokresluje, jak byly jednotlivé žánry rozloženy dle konkrétních deníků. Z dat vyplývá, že větší prostor v komentářích získala krajní pravice v Lidových novinách a Hospodářských novinách. Hospodářské noviny měly zároveň největší množství dlouhých analytických textů. Právo a Mladá fronta DNES naopak častěji referovaly o krajně pravicových stranách v rámci rozhovorů.

Tab. 4 Žánry příspěvků 2017

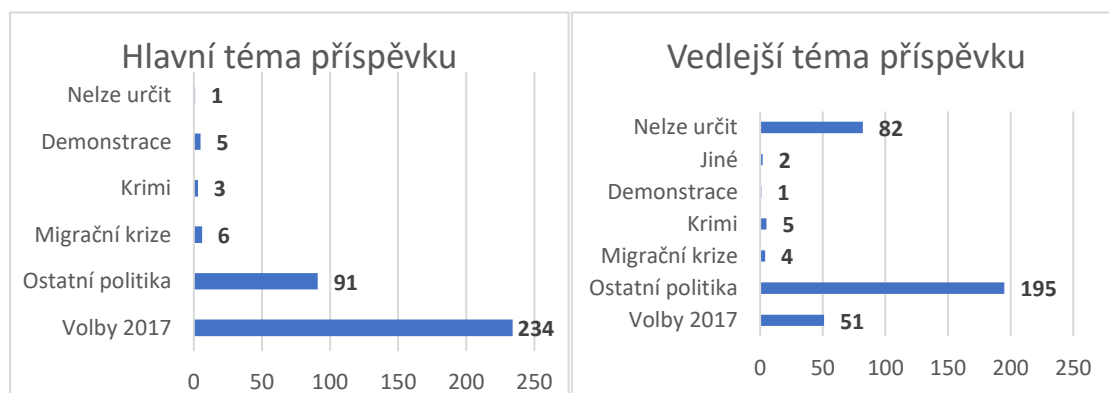
	zpráva	komentář	rozhovor	analýza	reportáž
MFD	65 %	7 %	9 %	4 %	1 %
LN	68 %	15 %	4 %	13 %	0
HN	65 %	14 %	0	22 %	0
Právo	79 %	5 %	11 %	5 %	0

Zdroj: vlastní zpracování na základě výzkumu

Co se týče výskytu citace u alespoň jednoho představitele jedné ze sledovaných krajně pravicových stran, u většiny příspěvků jejich autoři k použití přímé řeči mluvčího krajní pravice nesáhli. Bez citace zástupce sledovaných stran bylo 241 příspěvků, tedy 70,1 procenta ze všech analyzovaných příspěvků. Citace se objevila v 99 příspěvcích. Nejčastěji byl citován některý z představitelů SPD – 84 případů. To je opět dáno tím, že zástupci této strany v období před volbami už působili v Poslanecké sněmovně, a především předseda hnutí Tomio Okamura byl v této době velmi viditelný a na půdě parlamentu aktivní. U neparlamentních krajně pravicových stran byla četnost citací minimální. Nejčastěji novináři citovali Dělnickou stranu sociální spravedlnosti, která měla přímého mluvčího v 8 příspěvcích. Následoval Blok proti islamizaci s pěti příspěvky, Rozumní se čtyřmi. Třikrát byla citována strana SPR-RSČ a Řád národa.

Důležitou součástí obsahové analýzy byla část věnující se tematickým kategoriím u sledovaných příspěvků. Nejprve se zaměříme na hlavní a vedlejší téma příspěvků. Dva grafy níže ukazují, jakých hodnot nabývaly proměnné Hlavní téma a Vedlejší téma u jednotlivých příspěvků.

Graf 5 a 6 Hlavní a vedlejší téma příspěvků 2017

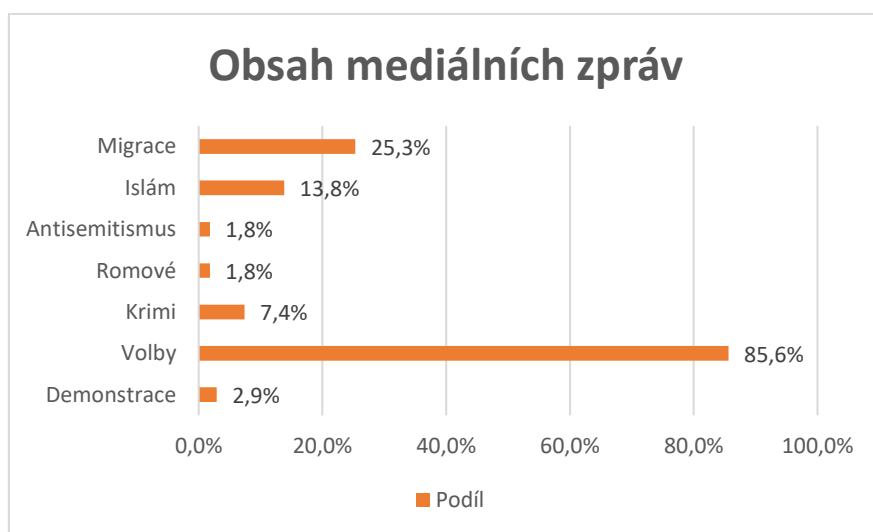
Zdroj: vlastní zpracování na základě výzkumu

Jak ukazují grafy výše, nejčastěji byly hlavním tématem příspěvku samotné volby do Poslanecké sněmovny (234 případů), následovala další politická nevolební témata (91 případů). V šesti příspěvcích byla hlavním tématem migrační krize, v pěti příspěvcích to byly demonstrace a u třech příspěvků se hlavní téma týkalo policejnímu vyšetřování nebo soudům. Obdobné výsledky lze pozorovat v případě vedlejšího tématu příspěvků. To se nejčastěji týkalo politických nevolebních záležitostí (195 příspěvků). Následovaly volby (51 příspěvků), policejní vyšetřování a soudy (5 příspěvků), migrační krize

(4 příspěvky) a demonstrace (1 příspěvek). U 82 příspěvků nebylo možné vedlejší téma určit a u dvou příspěvků vedlejší téma nespadlo ani do jedné kategorie.

Lepší přehled o tom, se kterými tématy byly krajně pravicové strany před volbami v roce 2017 spojovány, poskytne analýza výskytu jednotlivých klíčových slov souvisejících se stanovenými kategoriemi: *migrace*, *demonstrace*, *volby*, *krimi*, *Romové*, *antisemitismus*, *islám*. Následující graf ukazuje četnost výskytu jednotlivých témat v analyzovaných příspěvcích.

Graf 7 Obsah mediálních zpráv 2017

Zdroj: vlastní zpracování na základě výzkumu

Je patrné, že téma voleb jasně dominuje. Vyskytovalo se u 85,6 procent příspěvků. To odpovídá i hlavnímu tématu příspěvků, které je popsáno výše. Sledované příspěvky tvořily z velké části přehledy kandidujících stran, analýzy předvolebních průzkumů nebo ankety na předvolební témata. Výskyt klíčových slov spojených s volbami tak není nikterak překvapivý.

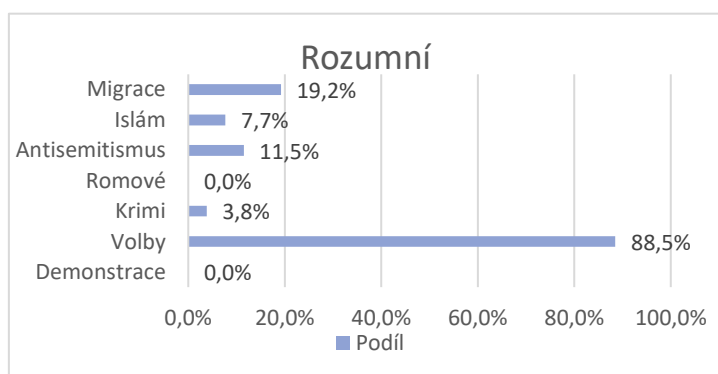
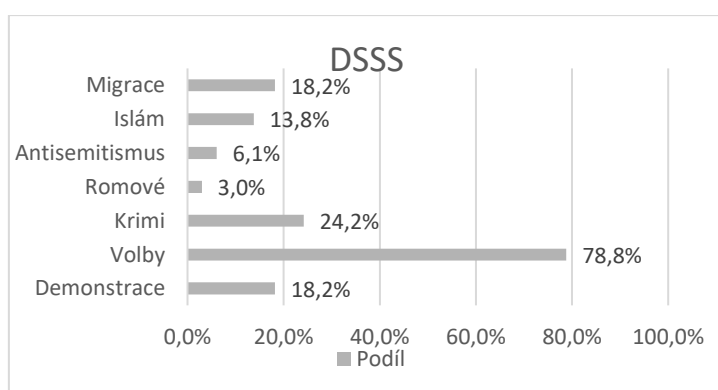
To, s jakými tématy se krajně pravicové strany v mediálních výstupech pojí, lépe přiblíží ostatní sledované kategorie. V nich vede téma migrace, které se objevilo u 25,3 % příspěvků, tedy u 86 příspěvků v absolutním počtu. Šlo jak o texty shrnující programy stran (například *Strany slibují „malé Německo“ bez migrantů*), tak i o příspěvky, které reflektovaly témata spojená s dopady migrační krize a protiimigrantskými postoji (například *Zastupitel uviděl černochy. A zavolal policii*). Méně častěji se v příspěvcích

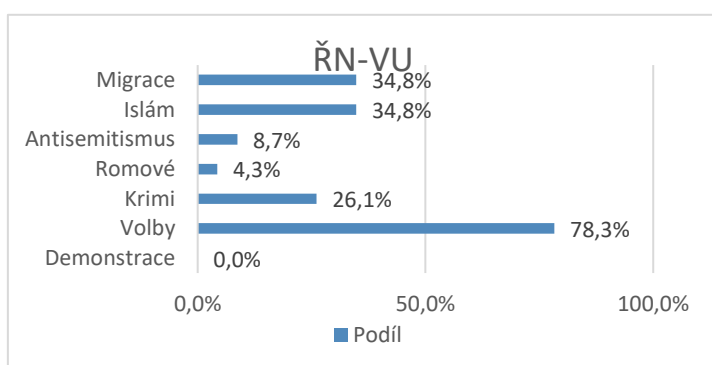
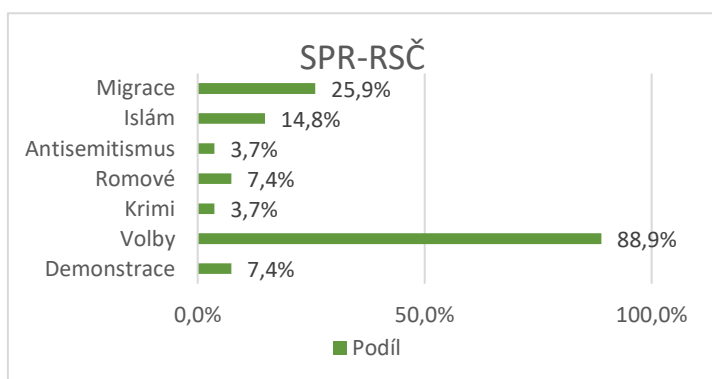
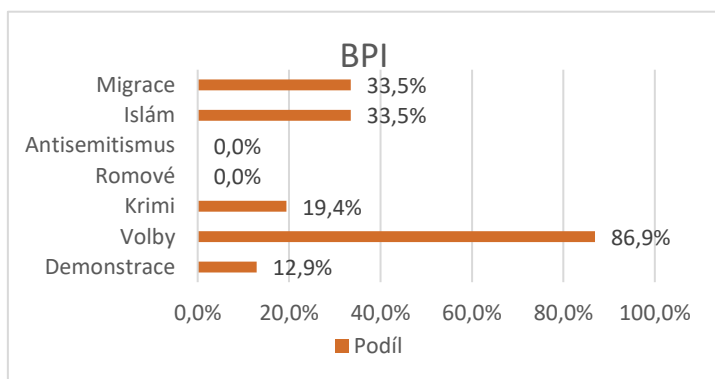
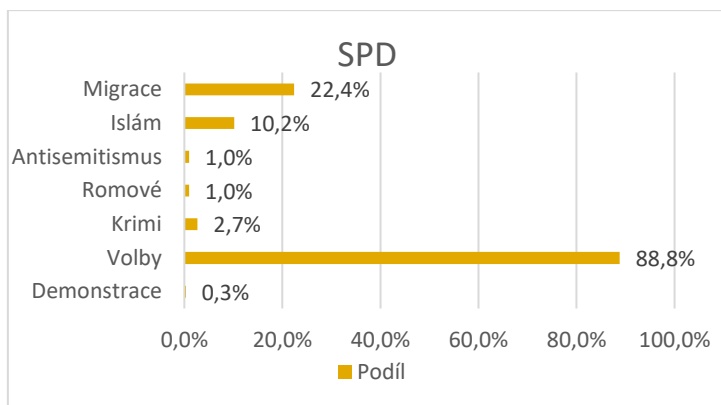
objevovala klíčová slova spojená s islámem a muslimy. Jednalo se o 47 příspěvků, tedy 13,8 %.

U 25 textů, což činí 7,4 % se objevila klíčová slova z kategorie krimi, tedy policejní vyšetřování, policejní zásah, soud. Ještě méně příspěvků pojednávalo o demonstracích nebo protestních pochodech. Celkem bylo takových textů 10, tedy 2,9 %. U naprostého minima příspěvků se objevila kategorie témat Romové a Antisemitismus. V obou případech to bylo 6 příspěvků, což činí shodně 1,8 % z celkového počtu.

V sérii grafů níže je možné pozorovat rozložení jednotlivých tematických kategorií u každé ze sledovaných stran. Procentuální hodnota u témat vyjadřuje podíl konkrétního tématu jen na těch příspěvcích, které pojednávaly o dané krajně pravicové straně. Výskyt některých témat se u jednotlivých stran zřetelně liší.

Graf 8-13 Obsah mediálních zpráv dle stran 2017

Zdroj: vlastní zpracování na základě výzkumu

Téma samotných voleb se pohybuje u všech sledovaných stran okolo 80 %, přičemž nejméně častý je u Řádu národa – Vlastenecké unie. Nejvyšší četnost je pak u hnutí SPD, které bylo v souvislosti s volbami zmiňováno nejčastěji. S tématem migrace se nejčastěji

pojí Řád národa – Vlastenecká unie (34,8 %) a Blok proti islamizaci – Obrana domova (33,5 %), tedy uskupení, která migraci brala jako jedno z hlavních témat programu. Poněkud překvapivě byla často zmiňována v příspěvcích dotýkajících se tématu migrace také SPR-RSČ, tedy strana patřící spíše k tradiční krajní pravici (25,9 %). Ve 22,4 % případů se migrace vyskytla také u příspěvků hnutí SPD. Nižších četností dosahuje toto téma u Dělnické strany sociální spravedlnosti (18,2 %), kde se na druhé místo dostala tematika kriminality, a u koalice Rozumní (19,2 %), kde šlo opět o druhé nejčastější téma.

U Řádu národa a Bloku proti islamizaci se o druhé místo dělí s migrací téma islámu (34,8 % respektive 33,5 %), přičemž jde o dvě nejvyšší četnosti tohoto tématu. I to souvisí s ideologickým zaměřením obou uskupení, která se před volbami vezla na vlně antiislamismu a protiimigrantské rétoriky. U hnutí SPD nebyl výskyt tématu islámu tak častý jako v případě migrace. Dosahoval jen 10,2 %. Častější bylo toto téma u SPR-RSČ (14,8 %) i u Dělnické strany sociální spravedlnosti (13,8). U druhé jmenované strany byl však islám až čtvrtým tématem v pořadí. Dostalo se před něj téma policejních zásahů, vyšetřování a soudů, které u DSSS dosáhlo nejvyššího procentuálního podílu (24,2 %). Velká část příspěvku se přitom vyskytovala na počátku května roku 2017, kdy se v médiích řešily střety krajní pravice s policisty během prvomájových demonstrací.

U volební koalice Rozumní se před téma islámu (7,7 %) dostalo v pořadí téma antisemitismu (11,5 %), což souvisí s angažmá představitele Národní demokracie Adama B. Bartoše. V určitém podílu příspěvků figuroval antisemitismus také u Řádu národa (8,7 %), DSSS (6,1 %) a SPR-RSČ (3,7 %). Naopak vůbec či v minimální míře se toto téma objevilo ve spojitosti s Blokem proti islamizaci (0 příspěvků) a hnutím Svoboda a přímá demokracie – Tomio Okamura (1 %).

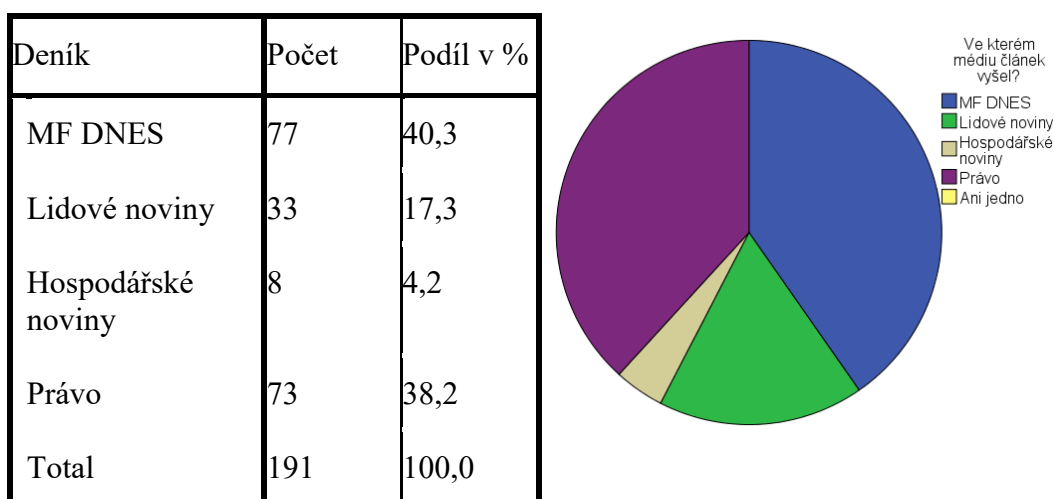
S tématem týkajícím se romské menšiny bylo nejčastěji spojeno Sdružení pro republiku – Republikánská strana Československa Miroslava Sládka. Toto téma se týkalo 7,4 % příspěvků se zmínkou o SPR-RSČ, což do jisté míry navazuje na historii strany, která v devadesátých letech romskou problematiku a rasismus vůči romské menšině výrazně využívala pro získání politických bodů. Jak je ale patrné z celkového srovnání témat, byla problematika Romů a protiromských výroků s krajní pravici v médiích spojována minimálně.

4.1.2. Volby 2013

Výsledky obsahové analýzy pro volby v roce 2013 jsou založeny na celkovém počtu 191 relevantních výstupů. Nižší počet publikovaných příspěvků oproti období před volbami v roce 2017 je způsoben dvěma faktory. Tím prvním je kratší sledované období. Vzhledem k tomu, že volby v roce 2013 byly volbami předčasnými, rozprostřelo se předvolební období na pouhé dva měsíce. Dalším faktorem je pak nižší počet kandidujících stran, které spadají do krajně pravicové stranické rodiny dle definice krajní pravice uvedené v kapitole 2.3. *Definice krajně pravicových stran pro potřeby práce*. Obsahová analýza tak sledovala jen výskyt Dělnické strany sociální spravedlnosti a Úsvitu přímé demokracie Tomia Okamury. Teoreticky by do souboru sledovaných příspěvků mohly být zařazeny dva texty, které v daném období referovaly o straně Sdružení pro Republiku – Republikánská strana Československa Miroslava Sládka, ta se ovšem voleb nemohla zúčastnit kvůli neuhrazení poplatku nutného k registraci do voleb, a proto tyto texty do analýzy nespádají.¹⁸¹

Nejvíce příspěvků, které pojednávají o krajně pravicových stranách, přinesla ve sledovaném období Mladá fronta DNES. Jednalo se celkem o 77 příspěvků. Následovalo Právo se 73 příspěvků a Lidové noviny s počtem 33 textů. Hospodářské noviny přinesly v daném období jen 8 příspěvků, které pojednávaly o analyzovaných stranách (viz Tab. 5 a Graf 14).

Tab. 5 Graf 14 Medializace krajní pravice 2013

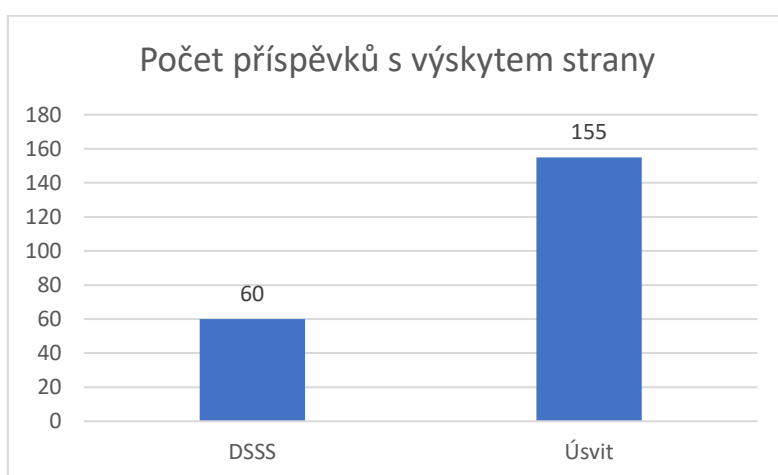

Zdroj: vlastní zpracování na základě výzkumu

¹⁸¹ ČTK. S registrací uspělo všech 21 přihlášených stran v Praze. Mladá fronta DNES. 2013, (1. 10.), 2.

Větší mediální pokrytí z obou sledovaných stran mělo hnutí Úsvit přímé demokracie Tomio Okamury. Ze 191 relevantních příspěvků se hnutí objevilo ve 155 případech, tedy v 81,2 % všech příspěvků. Dělnická strana sociální spravedlnosti byla zmíněna v 60 příspěvcích, tedy v 31,4 % příspěvků. Větší zásah u hnutí Úsvit lze přičíst dvěma faktorům. Tím prvním je osoba Tomia Okamury, který byl již před volbami mediálně známou postavou a zároveň zastával post senátora. Druhým faktorem je to, že předvolební průzkumy řadily hnutí Úsvit často k politickým stranám, které mají šanci dostat se do Poslanecké sněmovny.¹⁸²

Graf 15 Výskyt stran v příspěvcích 2013

Zdroj: vlastní zpracování na základě výzkumu

Co se týče zmínek o krajně pravicových stranách na titulní straně deníků, šlo stejně jako před volbami v roce 2017 o minimum případů. Sledované strany se na titulní straně objevily celkem jedenáctkrát. Z toho jen ve dvou případech byla na titulní straně zmínka o Dělnické straně sociální spravedlnosti.

¹⁸² Poslední průzkum: Do Sněmovny se dostane sedm stran. Novinky.cz [online]. [cit. 2019-01-01]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/domaci/316863-posledni-pruzkum-do-snemovny-se-dostane-sedm-stran.html>

Graf 16 Umístění příspěvku 2013

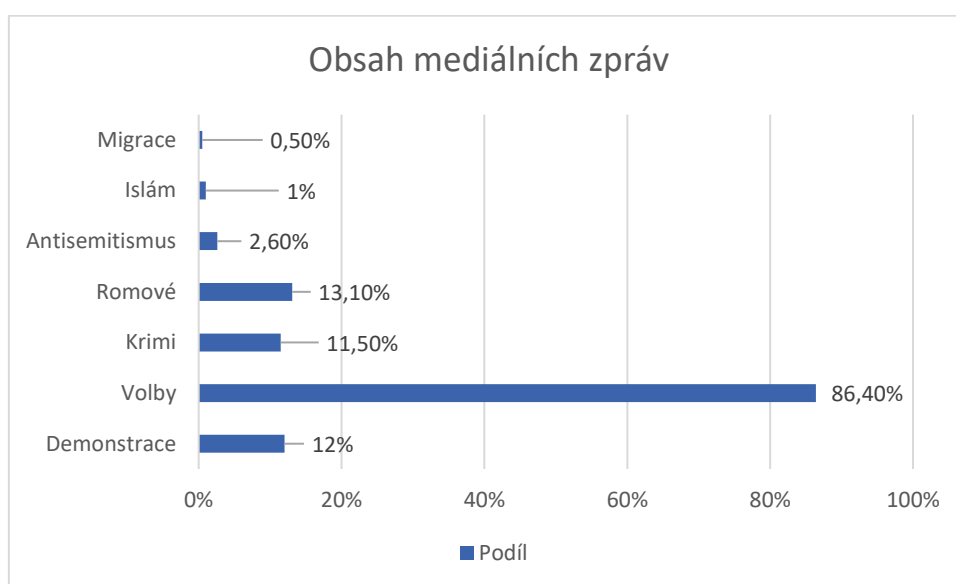

Zdroj: vlastní zpracování na základě výzkumu

Nyní se blíže podíváme na to, jakým tématům se sledované mediální výstupy věnovaly. Hlavním tématem příspěvků byly nejčastěji samotné volby do Poslanecké sněmovny (143 příspěvků), následovala kategorie ostatní politika (26 příspěvků), demonstrace (16 příspěvků) a krimi (6 příspěvků). Vedlejším tématem pak byla v největším množství případů ostatní politika (126 příspěvků), poté volby 2013 (22 příspěvků), krimi (12 příspěvků) a demonstrace (5 příspěvků). Ve 26 případech nebylo možné vedlejší téma určit.

Následující graf ukazuje, se kterými konkrétními tématy byly krajně pravicové strany spojovány před volbami v roce 2013. Největší množství příspěvků, 86,4 % ze všech analyzovaných příspěvků, se tematicky věnovalo volbám do Poslanecké sněmovny. Vzhledem k tomu, že šlo z velké části, stejně jako před volbami v roce 2017, o přehledy kandidujících stran, zprávy o předvolebních průzkumech nebo předvolební ankety, není toto zjištění nikterak překvapivé. Zajímavější je však pohled na další kategorie témat, u kterým je možné sledovat značný rozdíl oproti mediálním výstupům před volbami v roce 2017.

Graf 17 Obsah mediálních zpráv 2013

Zdroj: vlastní zpracování na základě výzkumu

Téma migrace a islámu bylo před volbami v roce 2013 v rétorice krajně pravicových stran naprosto marginální. Klíčová slova související s migrací se objevila jen v jednom příspěvku. Konkrétně šlo o text „*Okamura chce prezidenta do čela vlády a bič na imigranty*“ v MF DNES, jehož hlavním tématem byly volby do Poslanecké sněmovny. V témže textu se objevila také klíčová slova spojená s islámem. Toto téma bylo identifikováno ještě u jednoho dalšího příspěvku, a to v textu „*Odborář, diplomat i podnikatel*“ taktéž v MF DNES. V obou textech byla témata migrace a islámu spojena s hnutím Úsvit přímé demokracie Tomia Okamury.

Znatelně více příspěvků naopak pojednávalo o sledovaných stranách v souvislosti s tematikou romské menšiny. S tímto tématem bylo spojeno celkem 25 příspěvků, tedy 13,1 % ze všech sledovaných. Ve čtyřiaadvaceti z nich figurovala Dělnická strana sociální spravedlnosti, Úsvit byl s romskou tematikou spojován jen v pěti případech. Média před volbami v roce 2013 poměrně často referovala o pochodech a akcích pravicových extremistů, kteří protestovali proti Romům, přičemž se těchto akcí zúčastňovali právě členové DSSS. (Například příspěvky *Pochod proti Romům se v Ostravě zvrhl v pouliční válku; Pochody proti Romům aneb Velká zkouška; Protiromský pochod v Duchcově bez střetů* publikované v Právu nebo *Kameny a tyče. V Ostravě radikálové válčili s policií; Radikálové se prošli Jičínem. A hned agitovali* v MF DNES.)

S tím souvisí i výskyt příspěvků, které se nějakým způsobem věnovaly policejním zásahům, policejnímu vyšetřování nebo soudům. Těch bylo celkem 22, což činí 11,5 % ze všech analyzovaných textů. Podobných výsledků dosáhlo i sledování tématu demonstrací. O nich pojednávalo celkem 22 příspěvků, tedy 12 %.

V minimu případů se v příspěvcích objevilo téma antisemitismu. Konkrétně šlo o pět příspěvků, což činí 2,6 % veškerých výstupů. Úsvit se v souvislosti s antisemitismem objevil ve dvou příspěvcích, Dělnická strana sociální spravedlnosti ve čtyřech.

4.1.3. Zhodnocení výsledků analýzy

Na základě výsledků popsaných v předchozích podkapitolách nyní tato zjištění srovnám se stanovenými hypotézami.

H1: Z krajně pravicových témat bude v mediálních výstupech před volbami 2017 dominovat kromě tématu voleb antiislamismus a protiimigrantská rétorika.

Z výsledků obsahové analýzy pro rok 2017 je patrné, že téma migrace se v příspěvcích objevovalo jako druhé nejčastější po tématu voleb, kdy o něm nějakým způsobem referovala čtvrtina příspěvků s výskytem krajní pravice. Relativně velká část příspěvků se věnovala i tématům spojených s islámem a muslimy. Krajně pravicové strany tedy v předvolebním období tato témata ve svých programech a kampaních zdůrazňovala a na to reagovala i média, která v textech dávala krajní pravici s otázkou migrace a s islámem do souvislostí. První hypotézu tedy analýza potvrdila.

H2: Před volbami v roce 2017 budou krajně pravicové strany spojovány nejčastěji s tématem migrace a uprchlické krize, před volbami v roce 2013 bude dominovat romská otázka.

Na první hypotézu navazuje hypotéza druhá. Její první část již byla potvrzena, nyní je třeba srovnat tematické zaměření příspěvků v roce 2017 s rokem 2013. Téma migrace a islámu bylo před volbami v roce 2013 v medializované rétorice krajně pravicových stran marginální. Klíčová slova související s migrací se objevila jen v jednom příspěvku, spojení s islámem a muslimy přinesly texty dva. Romská otázka se naopak v roce 2013 objevovala u více než třinácti procent příspěvků, zatímco před volbami v roce 2017 se tohoto tématu týkalo jen 1,8 % textů. Z toho je patrný výrazný posun v tematickém

zaměření krajně pravicových stran směrem od protiromské rétoriky k rétorice protiimigrantské a antiislámské, který reflektovala i média.

Zajímavý je ovšem i pohled na téma antisemitismu. Spojení krajní pravice s nenávisť vůči židům se v roce 2013 objevilo u 2,6 % příspěvků, v roce 2017 to bylo 1,8 %. I tady je tedy zřejmý jistý odklon od tradičních krajně pravicových témat, která nejsou atraktivní ani pro média. Rozdíl ale není nikterak závratný, jelikož už před volbami v roce 2013 nebyl antisemitismus častým tématem. Důvodem může být slabá pozice Národní demokracie v čele s Adamem B. Bartošem, která téma antisemitismu pravidelně využívá. V roce 2013 tato strana ve volbách ještě nekandidovala a v roce 2017 se téma antisemitismu díky spojení s koalicí Rozumní rozměnilo mezi další témata, včetně odporu vůči migrantům.

Hypotéza H2 byla nicméně potvrzena – zatímco před volbami 2013 dominovala romská problematika, před volbami 2017 převzala výsadní postavení migrace.

H3: Téma demonstrací bude v mediálních příspěvcích zastoupeno v souvislosti s krajní pravici častěji před volbami v roce 2013 než před volbami v roce 2017.

Téma demonstrací se v souvislosti s krajní pravici objevilo v období před volbami 2013 u 12 % příspěvků. V roce 2017 se toto téma týkalo jen 2,9 % příspěvků. V mediálních výstupech tak můžeme pozorovat jistý odklon krajní pravice od antisystémovosti. V roce 2013 navíc proběhlo několik protiromských demonstrací (například v Duchcově nebo v Ostravě), které byly novinářsky atraktivní. Hypotéza se tedy potvrdila.

Podobných výsledků přitom dosahuje i srovnání tématu týkajícího se kriminality, policie a soudů. Mezi roky 2013 a 2017 výskyt tohoto tématu poklesl z 11,5 % na 7,4 %. I to můžeme vykládat jako klesající prvek antisystémovosti krajně pravicových stran, které se z pragmatických důvodů plynoucích z touhy po podílu na moci snaží kriminálním kauzám a střetům s policisty vyhýbat. Média na základě toho krajní pravici před volbami v roce 2017 spojovala méně často i s kauzami z minulosti.

H4: České celostátní deníky zmiňují krajně pravicové strany nejčastěji v krátkých zprávách do 650 znaků.

Tato hypotéza vycházela z předpokladu, že je krajní pravice v mediálním prostoru ne příliš vděčným tématem. Z výsledků analýzy pro rok 2017 nicméně vyplývá, že se krajně pravicové strany objevovaly pravidelně v hlavních textech deníků. Naprostá většina,

celkem 220, analyzovaných textů se zařadila do kategorie příspěvků delších než 2501 znaků včetně mezer. Do prostřední kategorie textů s 651-2500 znaky spadalo 93 příspěvků a pouze 27 příspěvků tvořily krátké zprávy do 650 znaků. Průměrný rozsah příspěvku, ve kterém se vyskytovala alespoň jedna z krajně pravicových stran, byl 4413 znaků. Hypotéza se tedy nepotvrdila.

H5: Nejčastěji se krajní pravici věnuje Mladá fronta DNES.

V obou sledovaných obdobích se největší množství příspěvků, které zmiňovaly krajní pravici, objevilo v Mladé frontě DNES. V roce 2013 to bylo 77 textů, v roce 2017 jich bylo 153. Hypotéza se tedy potvrdila. Důvodem je fakt, že MF DNES věnuje ze sledovaných deníků největší prostor regionálnímu zpravodajství, přičemž se v regionálních rubrikách krajní pravice často objevovala.

H6: Blok proti islamizaci – Obrana domova bude v mediálních výstupech druhou nejčastěji zastoupenou stranou po hnutí Svoboda a přímá demokracie – Tomio Okamura.

Vysoké zastoupení SPD v mediálních výstupech vyplývá z toho, že bylo hnutí v době před volbami v roce 2017 zastoupeno v Parlamentu. Z ostatních stran byla nejčastěji zmíněna Dělnická strana sociální spravedlnosti, která se vyskytovala ve 33 příspěvcích. Ačkoliv téma migrace, které média s krajní pravici nejčastěji spojovala, výrazněji uchopil Blok proti islamizaci, častěji než DSSS ho média nezmiňovala. Silné téma migrace se tedy rozměnilo mezi více subjektů a největší zájem médií směrem k migraci přitáhlo hnutí SPD. Z toho důvodu se hypotéza nepotvrdila a Blok proti islamizaci nebyl nejčastěji zmiňovanou stranou po SPD. U Dělnické strany sociální spravedlnosti je nicméně možné sledovat propad v počtu mediálních výskytů mezi roky 2013 a 2017. Zatímco v roce 2013 se DSSS objevila v 60 příspěvcích, v roce 2017 to bylo 33 příspěvků, a to i přesto, že absolutní počet sledovaných příspěvků s výskytem některé z krajně pravicových stran byl v roce 2017 vyšší.

4.2. Kvalitativní analýza relevantních příspěvků

Doplňující kvalitativní analýza sleduje deset příspěvků ze stejného vzorku, se kterým pracovala kvantitativní obsahová analýza, vybraných pomocí arbitrárního výběru na základě provedeného předvýzkumu. Příspěvky obsahují v titulku jedno ze slov radikál, extremist, krajní pravice nebo název krajně pravicové strany či jméno jejího představitele. Sledovat u nich budu to, s jakými slovy tyto texty při referování o krajní

pravici pracují. Analýza má potvrdit, či vyvrátit hypotézu H7: *Média o krajní pravici referují s negativním zabarvením.*

Sledované texty české krajně pravicové strany připodobňují k evropské krajní pravici, případně alespoň evropské krajně pravicové strany zmiňují, přičemž jde především o vyzdvihnutí negativních vlastností „sesterské“ strany.

„Takovým je třeba Tomio Okamura, šéf Strany přímé demokracie, mající ale vlastní představu o dobývání hlasů. Inspiruje se Národní frontou Marine Le Penové, jež v sobě snoubí nacionalismus, pragmatismus i schopnost získávat cenné partnery, klidně i v Kremlu.“ (Proč se (ne)bát extremistů, Právo)

Autor v textu připodobňuje hnutí SPD k francouzské Národní frontě, u níž vyzdvihuje negativně vnímaný nacionalismus. Dále uvádí na první pohled pozitivní „schopnost (strany) získávat cenné partnery“, následuje ovšem dodatek „klidně i v Kremlu“, který má příjemce zprávy upozornit na to, že se Národní fronta zaprodává Rusku, jenž má hrát negativní roli.

„Do centra města přišly desítky přívrženců krajní pravice, dorazili i nechvalně známí slovenští kotlebovci.“ (Proti radikálům znělo bubnování, MfD)

Část příspěvku o střetu krajní pravice a krajní levice v Brně uvádí, že stranu DSSS na demonstraci podpořili i členové slovenské krajně pravicové strany Ľudová strana Naše Slovensko. K charakterizaci slovenské krajní pravice autor používá negativně zabarvené slovní spojení „nechvalně známí slovenští kotlebovci“.

„Česku nejbližší má příklad ze sousedního Slovenska, kde šéf tamních fašistů z Lidové strany Naše Slovensko Marian Kotleba podobně jako Tomio Okamura vsadil v kampani nejvíce na sociální síť, především na Facebook.“ (Volby: z mladých těží extremisté, HN)

Autor i zde využívá příklad slovenské krajní pravice a jejího představitele Mariana Kotleby. Příspěvek ji tentokrát přirovnává k hnutí SPD. V tomto případě nejde přímo o negativní hodnocení, v textu je zmíněna snaha zaměřit se v kampani strany na sociální síť. Jisté negativní zabarvení nicméně nese označení Ľudové strany Naše Slovensko za fašisty.

„(...) , Vyrůstá nám tu generace mladých, která má svým způsobem vymyté mozky, protože sledují jen sociální síť fašistů a alternativní weby šířící nepravdivé zprávy, kde je také

nabádají, aby se vyhýbali tradičním médiím,‘ říká slovenský sociolog Michal Vašečka. “ (Volby: z mladých těži extremisté, HN)

Ve stejném příspěvku se ve spojitosti s úspěchem hnutí SPD u mladých voličů vyjadřuje slovenský sociolog, který přirovnává úspěch SPD opět k úspěchu Ludové strany Naše Slovensko. I v tomto případě je zvoleno označení fašista, které má negativní konotace. Citovaný sociolog navíc voliče krajní pravice označuje jako generaci mladých, která má „vymyté mozky“.

„(...) ve volbách SPD nepřekvapí tak jako například pravicoví extremisté Mariána Kotleby (LSNS) na Slovensku, kteří proti nepříznivým průzkumům překvapivě dostali osm procent hlasů.“ (Okamurovci a piráti si to rozdali na sítích, Právo)

V textu se opět přirovnává hnutí SPD k Ludové straně Naše Slovensko. Tentokrát s neutrálním zabarvením, kdy je zvoleno označení „pravicoví extremisté“.

„Svémi vyjádřeními se podobá dalším populistům – ať již se jedná o francouzskou nacionalistku Marine Le Penovou, nebo Nizozemce Geerta Wilderse.“ (Okamura nabral sebevědomí, LN)

Příspěvek srovnává představitele SPD Tomia Okamuru s evropskými krajně pravicovými politiky Marine Le Penovou a Geertem Wildersem. Jde o neutrální hodnocení, které srovnává způsob vyjadřování.

Negativní zabarvení textů pojednávajících o krajní pravici vychází také z volby slov, které popisují aktivity krajně pravicových stran.

„(...) místopředseda Národních socialistů Petr Benda, se před loňskými krajskými volbami spřáhl s radikály z Dělnické strany sociální spravedlnosti (DSSS) a byl dvojkou na jejich kandidátce.“ (Paroubkův „stín“ Benda jde do voleb za radikály, MfD)

Negativní nádech tu má slovo „spřáhl“, které evokuje, že politická spolupráce s Dělnickou stranou sociální spravedlnosti je něco nesprávného.

„Obě strany se prý chtějí také postavit za posílení sociálního systému, zákaz lichvy, podporu rodin s dětmi, seniorů i handicapovaných.“ (Paroubkův „stín“ Benda jde do voleb za radikály, MfD)

Ve stejném příspěvku je aktivita krajní pravice zabarvena pozitivně. Slovním spojením „postavit se za posílení sociálního systému“ text spojuje program krajně pravicové strany s pozitivně vnímanými tématy.

„Odpůrců bylo asi 300, radikálů zhruba polovina.“ (Proti radikálům znělo bubnování, MfD)

Úryvek z textu v Mladé frontě DNES označuje členy a příznivce Dělnické strany sociální spravedlnosti za „radikály“. Protistranu složenou ze zástupců krajní levice, která se během potyček postavila proti DSSS, text označuje slovem „odpůrci“. Naznačuje tak, že se skupina „odpůrců“ snažila zastavit DSSS v konání něčeho negativního.

„Lídr Svobody a přímé demokracie (SPD) Tomio Okamura ví, jak na sebe strhnout pozornost.“ (Okamura nabral sebevědomí, LN)

Úryvek se nese v neutrálním duchu.

„Jakkoliv aktivita nahnědlých proudů podle výroční zprávy o extremismu, kterou má projednávat vláda, stagnuje a i počet trestných činů klesá, experti nadále akcentují rizika: snahu vedoucí k oslabení společnosti, možnosti růstu napětí či polarizace společnosti, výskyt radikalizovaných militantních jedinců nebo malých skupin atd.“ (Proč se (ne)bát extremistů, Právo)

V tomto případě jsou dávána do popředí rizika spojená s představiteli krajní pravice. Autor navíc zvolil k označení krajně pravicových stran expresivní slovo „nahnědlý“, které odkazuje na paramilitární organizace SA, která přináležela k nacistické straně NSDAP.

Výše uvedené části analyzovaných příspěvků potvrzují, že pokud sledovaná média nějakým způsobem hodnotila před volbami v roce 2017 aktivity kandidujících krajně pravicových stran, šlo především o negativní zabarvení. Potvrdila se tedy doplňující hypotéza H7, která předpokládala, že média o krajní pravici referují s negativním zabarvením.

4.3.Limity výzkumu

Výše zanalyzované výsledky výzkumu nám odpověděly na stanovené výzkumné otázky. Ve zkoumání toho, jak média zobrazují krajně pravicové strany by však bylo možné pokračovat dále. V této podkapitole se pokusím stručně přiblížit, jakým směrem by se

případný další výzkum mohl ubírat a které aspekty mediálního obrazu krajní pravice tato práce nedokázala obsáhnout.

Vzhledem k tomu, že měla práce za cíl zanalyzovat témata, se kterými je krajní pravice v médiích spojována před parlamentními volbami, zaměřila se analýza jen na poměrně krátký časový úsek. Ten sice poskytl přehled o předvolebním obrazu krajně pravicových stran, nedovolil však sledovat vývoj tématu v delším časovém úseku. Další výzkum by se tak mohl inspirovat již zmiňovanou prací autorů Schafraada, Scheepse a Westera, kteří v roce 2013 zkoumali, jak jsou krajně pravicové strany zobrazovány v nizozemském tisku mezi lety 1986 a 2004, přičemž sledovali vývoj obrazu krajní pravice v čase.

Tato práce se rovněž věnovala jen krajní pravici, která opustila myšlenku antisystémovosti a rozhodla se pro kandidaturu ve volbách. Mediální obraz krajní pravice by však bylo možné sledovat na širším spektru uskupení, včetně neregistrovaných hnutí, militantní neonacistické scény nebo krajně pravicových subkultur. Zajímavým výzkumem by mohla být také komparativní analýza mediálního obrazu české krajní pravice a krajní levice.

V neposlední řadě by bylo možné výzkum rozšířit i na další typy médií, podobně, jako zkoumala krajní pravici v médiích analýza NEWTON Media a Nadace Open Society Fund Praha, která sledovala vedle deníků také televizní a rozhlasové vysílání nebo internetové zpravodajské servery.

Závěr

Cílem této diplomové práce bylo zodpovědět, jak česká média před volbami do Poslanecké sněmovny v roce 2017 zobrazovala krajně pravicové strany vybrané dle definice Case Muddeho a Hans-Georga Betze. Výzkum měl potvrdit, či vyvrátit hlavní hypotézu, že nejčastějším tématem, se kterým jsou české krajně pravicové strany před volbami spojovány, je migrace a uprchlická krize.

Kvantitativní obsahová analýza sledovala celkem 340 relevantních příspěvků v období před parlamentními volbami v roce 2017 a 191 mediálních výstupů v období před volbami do Poslanecké sněmovny v roce 2013 v celostátních denících Mladá fronta DNES, Lidové noviny, Právo a Hospodářské noviny.

Výsledky výzkumu potvrdily, že téma migrace bylo před volbami v roce 2017 pro krajně pravicové strany zásadní a strany s ním spojovala i média. Z výsledků kvantitativní obsahové analýzy pro předvolební období v roce 2017 vyplynulo, že téma migrace se v příspěvcích objevovalo jako druhé nejčastější po tématu voleb, kdy o něm nějakým způsobem referovala čtvrtina příspěvků, které referovaly o alespoň jedné ze sledovaných krajně pravicových stran. Velká část příspěvků se věnovala i tématům spojených s islámem a muslimy. Krajně pravicové strany tedy v předvolebním období tato témata ve svých programech a kampaních zdůrazňovala a na to reagovala i média, která v textech dávala krajní pravici s otázkou migrace a s islámem do souvislostí. Hlavní hypotéza diplomové práce se proto potvrdila.

Výzkum potvrdil také posun v tematice krajní pravice od problematiky Romů směrem k akcentování kritiky migrace a islámu. Zatímco v roce 2013 dominovala v mediálních výstupech krajně pravicových stran romská problematika, před volbami 2017 převzala výsadní postavení právě migrace. Srovnání obsahových analýz jednotlivých předvolebních období tak odpovědělo na dílčí výzkumnou otázku, jak se liší mediální obraz krajní pravice před volbami v roce 2013 a v roce 2017. Výzkum potvrdil také hypotézu, která předpokládala, že před volbami v roce 2013 bude krajní pravice spojována s demonstracemi a protesty častěji než před volbami v roce 2017. Stejně tak se potvrdila klesající tendence u témat souvisejících s kriminální činností a soudy. V mediálním prostoru tak krajně pravicové strany působily před volbami v roce 2017 méně antisystémově, než tomu bylo v roce 2013.

Práce hledala také odpověď na otázku, kolik prostoru české celostátní deníky krajně pravicovým stranám před volbami věnují. Z analýzy vyplynulo, že se před volbami v roce 2017 krajně pravicové strany objevovaly pravidelně v hlavních textech deníků. Naprostá většina, celkem 220, analyzovaných textů se řadila do kategorie příspěvků delších než 2501 znaků včetně mezer. Minimální počet příspěvků se však objevil na titulních stranách deníků. Celkem se krajní pravice vyskytovala na titulní straně v 6,5 % případů v roce 2017 a v 6 % případů v roce 2013.

Co se týče mediálního zásahu konkrétních krajně pravicových stran před volbami v roce 2017, dostalo v příspěvcích českých deníků největší prostor hnutí Svoboda a přímá demokracie – Tomio Okamura. To je dáno především tím, že mělo hnutí už v období před volbami jako jediné parlamentní zastoupení. Z dalších sledovaných stran se v analyzovaných příspěvcích objevila nejčastěji Dělnická strana sociální spravedlnosti. Nepotvrdil se tedy předpoklad, že díky migrační krizi získá v médiích nejvíce prostoru výrazně antiislámské a protiimigrační uskupení Blok proti islamizaci – Obrana domova. Z výzkumu je tedy patrné, že bylo téma migrace před volbami v roce 2017 na krajní pravici nejen silně zastoupeno, ale využila ho v mediálním prostoru všechna krajně pravicová uskupení.

Z doplňující kvalitativní analýzy vybraných mediálních výstupů v předvolebním období v roce 2017 je zřejmé, že média o krajní pravici referují s negativním zaměřením. Často jde o srovnávání českých stran s jejich evropskými krajně pravicovými protějšky, přičemž média vyzdvihují především negativní vlastnosti „sesterských“ stran. Při popisu aktivit krajně pravicových stran se autoři textů také uchylují k negativně zabarveným termínům.

Summary

The aim of this diploma thesis was to investigate how media displays far-right parties prior to the Elections in 2017, what the topics of media coverage are in regards of far-right and how the topics changed in the Elections in 2017 comparing with Elections in 2013. The parties followed in thesis were chosen based on definition of far-right by Cas Mudde and definition of right wing populism by Hans-Georg Betz. The aim of quantitative content analysis was to confirm the main hypothesis defined for the thesis, that the most frequent topics used in media coverage about far right parties are migration and refugee crisis. The quantitative content analysis followed a total of 340 relevant articles in the period before the Elections in 2017 and 191 media outlets in the period before the Elections to the Chamber of Deputies in 2013 in the national newspapers *Mladá fronta DNES*, *Lidové noviny*, *Právo* and *Hospodářské noviny*. The results of the research confirmed, that the issue of migration was crucial for the far-right parties in the Elections in 2017, and that the media associated far-right parties with this topic. The results of the quantitative content analysis for the 2017 pre-election period also showed, that the subject of migration appeared in the newspapers as the second most frequent issue. The main hypothesis of the thesis was therefore confirmed. Research has also confirmed a shift in far-right themes from the Roma issue towards accenting criticism of migration and Islam. While in 2013 the Roma issues dominated the media outlets of far-right parties, migration was pre-eminent before the 2017 Elections. The supplementary qualitative analysis of selected media outlets in the pre-election period in 2017 demonstrates that the media refer about the far-right in the negative way.

Seznam zdrojů

Monografie, články, příspěvky

AVUKATU, Jiřina. Česká krajní pravice v médiích a veřejném mínění. Praha, 2014. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze.

BARTÓK, Vojtěch. USA nás kritizují. SPR-RSČ [online]. Dostupné z: <http://www.spr-rsc.cz/109-usa-nas-kritizuji.html>

BOS, Linda, Wouter VAN DER BRUG a Claes DE VREESE. Media coverage of right-wing populist leaders. Communications [online]. 2010, 35(2). DOI: 10.1515/comm.2010.008. ISSN 0341-2059. Dostupné z: <https://www.degruyter.com/view/j/comm.2010.35.issue-2/comm.2010.008/comm.2010.008.xml>

DOLEŽAL, Jiří X. Céčkový herec zpochybňuje plynové komory. Reflex [online]. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/clanek/zpravy/61903/ceckovy-herec-zpochybnuje-plynove-komory.html>

ELMAS, Fatma Yilmaz. The Media and the Far Right in Western Europe: Playing the Nationalist Card. Review of International Law & Politics. 2010, 6(23), 167-171.

FREDRICKSON, George M. Rasismus: stručná historie. Praha: BB art, 2003. ISBN 80-734-1124-5.

GELLNER, Ernest André. Nacionalismus. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2003. ISBN 80-732-5023-3.

GIDDENS, Anthony. Sociologie. Vyd. 5. Praha: Argo, 2005, 594 s. ISBN 80-720-3124-4.

GRIMM, Robert. The rise of the German Eurosceptic party Alternative für Deutschland, between ordoliberal critique and popular anxiety. International Political Science Review. 2015. 36(3), s. 264–278.

HENDL, Jan. Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace. 3. vyd. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0219-6.

HLOUŠEK, Vít a Lubomír KOPEČEK. Politické strany: původ, ideologie a transformace politických stran v západní a střední Evropě. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3192-6.

CHARVÁT, Jan. Otázky a odpovědi kolem Ortelu: S krajní pravici spojen je, lebka na košilích nacistická není. Aktuálně.cz [online]. Dostupné z: <https://nazory.aktualne.cz/komentare/otazky-a-odpovedi-kolem-ortelu-s-krajni-pravici-spojen-je-le/r~167155f8ba5011e687f70025900fea04/>

CHARVÁT, Jan. Současný politický extremismus a radikalismus. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-098-6.

CHMELÍK, Jan. Extremismus. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-376-6.

JANDOUREK, Jan. Sociologický slovník. Vyd. 2. Praha: Portál, 2007, 285 s. ISBN 978-80-7367-269-0.

KUPKA, Petr, Martin LARYŠ a Josef SMOLÍK. Krajiní pravice ve vybraných zemích střední a východní Evropy: Slovensko, Polsko, Ukrajina, Bělorusko, Rusko. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2009, 268 p. Ediční řada Monografie, sv. č. 25. ISBN 978-80-210-4845-4.

KYLOUŠEK, Jakub a Josef SMOLÍK. Krajiní pravice v krajských volbách 2008. Středoevropské politické studie. 2008, 10(4). Dostupné také z: <https://journals.muni.cz/cepsr/rt/printerFriendly/4434/6130>

MALOVIC, Stjepan a Gordana VILOVIC. Tabloidization Conquers Quality Press. Scribd.com [online]. 2004. Dostupné z: <http://www.scribd.com/doc/27078700/Tabloidization-Conquers-Quality-Press>

MAREŠ, Miroslav a Petra VEJVODOVÁ. Dělnická strana: profil české pravicově extremistické strany. Rexter - časopis pro výzkum radikalismu, extremismu a terorismu, Brno: CBSS, 2010, roč. 8, č. 2, s. 42-74. ISSN 1214-7737.

MAREŠ, Miroslav. České militantní neonacistické hnutí (aktuální trendy) [online]. Brno: Ministerstvo vnitra České republiky – Odbor bezpečnostní politiky, 2011. Dostupné z: www.mvcr.cz/soubor/ceske-militantni-neonacisticke-hnuti-aktualni-trendy-pdf.aspx

MAREŠ, Miroslav. Ne islámu!: protiislámská politika v České republice. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2015. Politologická řada. ISBN 978-80-7325-397-4.

MAREŠ, Miroslav. Pravicový extremismus a radikalismus v ČR. Brno, 2003. ISBN 80-865-9845-4.

MAZZOLENI, Gianpietro. The Media and the Far Right in Western Europe: Playing the Nationalist Card, by Antonis A. Ellinas. Political Communication [online]. 2011, 28(2), 252-255. DOI: 10.1080/10584609.2011.563987. ISSN 1058-4609. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/10584609.2011.563987>

MCCOMBS, Maxwell E. a Donald L. SHAW. The Agenda-Setting Function of Mass Media. Public Opinion Quarterly [online]. 36(2). DOI: 10.1086/267990. ISSN 0033362X. Dostupné z: <https://academic.oup.com/poq/article-lookup/doi/10.1086/267990>

MILZA, Pierre. Evropa v černých košilích. Praha: Themis, 2005. ISBN 80-731-2044-5.

MUDDE, Cas. The problem with populism. The Guardian [online]. 2015. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/commentisfree/2015/feb/17/problem-populism-syriza-podemos-dark-side-europe>

MUDDE, Cas. The war of words defining the extreme right party family. West European Politics [online]. 1996, 19(2), 225-248. DOI: 10.1080/01402389608425132. ISSN 0140-2382. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/01402389608425132>. str. 229

ŘIHÁČEK, Tomáš, Ivo ČERMÁK a Roman HYTYCH. Kvalitativní analýza textů: čtyři přístupy. Brno: Masarykova univerzita, 2013. ISBN 978-80-210-6382-2.

SCHAFRAAD, Pytrik, Fred WESTER a Peer SCHEEPERS. Media attention to the Far-right in three Dutch Newspapers 1986-2004. Characteristics and trends. Observatorio (OBS*) Journal. 2013, 7(2), 1-31. ISSN 1646-5954.

SCHULZ, Winfried a Irena REIFOVÁ. Analýza obsahu mediálních sdělení. 3., nezměn. vyd. Přeložila Barbara KÖPPLOVÁ. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1980-4.

SMOLÍK, Josef. Krajněpravicové politické strany v zemích V4: historie a současnost. Sociológia. Brno: Fakulta sociálních studií, Masarykova univerzita, 2013, 45(No. 4), 385-410.

ŠTĚCHOVÁ, Lucie. Islamofobie v ČR. Případová studie iniciativy Islám v ČR nechceme. Praha, 2016. Diplomová práce. Univerzita Karlova.

TRAMPOTA, Tomáš a Martina VOJTĚCHOVSKÁ. Metody výzkumu médií. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-683-4.

VAŠÁT, Petr. Kritická diskursivní analýza: Sociální konstruktivismus v praxi. AntropoWEBZIN. 2008, 4(2-3), 101-112.

Webové stránky a ostatní zdroje

Adam B. Bartoš: Hrozba oprátkou je v pořádku. Respekt [online]. [cit. 2019-01-01]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/fokus/adam-b-bartos-hrozba-opratkou-je-v-poradku>

Agrofert Andreje Babiše koupil vydavatele MF DNES a Lidových novin. IDNES.cz [online]. [cit. 2019-01-01]. Dostupné z: https://ekonomika.idnes.cz/babis-koupil-vydavatelstvi-mafra-dqb-/ekonomika.aspx?c=A130626_160851_ekonomika_fih

Andrej Babiš. Úřad vlády České republiky [online]. [cit. 2019-01-01]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/premier/zivotopis/andrej-babis-162063/>

Babiš převedl Agrofert do svěrenského fondu, dohlížet na něj bude i jeho partnerka. ČT24 [online]. [cit. 2019-01-01]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/ekonomika/2028378-babis-prevedl-agrofert-do-sverenskeho-fondu-dohlizet-na-nej-bude-i-jeho-partnerka>

Blok proti islamizaci – Obrana domova. Rejstřík politických stran a politických hnutí [online]. Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2018-12-29]. Dostupné z: https://aplikace.mvcr.cz/seznam-politicky-stran/Vypis_Historie.aspx?id=209&typ=0

Blok proti islámu se rozpustil, vzniká Iniciativa Martina Konvičky. Deník [online]. [cit. 2018-12-30]. Dostupné z: https://www.denik.cz/z_domova/cast-delegatu-opustila-snem-bloku-proti-islam-a-kritizuje-vedeni-20160528.html

ČTK. S registrací uspělo všech 21 přihlášených stran v Praze. Mladá fronta DNES. 2013, (1. 10.), 2.

Dělnická strana sociální spravedlnosti. Rejstřík politických stran a politických hnutí [online]. Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2018-12-29]. Dostupné z: https://aplikace.mvcr.cz/seznam-politicky-stran/Vypis_Rejstrik.aspx?id=252

Extremismus Souhrnná situační zpráva 2. čtvrtletí roku 2017. In: Čtvrtletní zpráva MV o extremismu [online]. Ministerstvo vnitra České republiky – Odbor bezpečnostní politiky [cit. 2018-12-29]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/extremismus-souhrnna-situacni-zprava-za-2-ctvrtleti-roku-2017.aspx>

Extremismus Souhrnná situační zpráva 4. čtvrtletí roku 2017. In: Čtvrtletní zpráva MV o extremismu [online]. Ministerstvo vnitra České republiky – Odbor bezpečnostní politiky [cit. 2018-12-29]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/ctvrtletni-zprava-mv-o-extremismu-19144.aspx>

Facebook zablokoval Islám v ČR nechceme. Odvoláme se, tvrdí Konvička. IDNES.cz [online]. [cit. 2018-12-29]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/facebook-zablokoval-islam-v-cr-nehceme-d9k-/domaci.aspx?c=A160111_200312_domaci_fer

Historie hnutí. Řád národa [online]. [cit. 2018-12-30]. Dostupné z: <http://radnaroda.cz/historie>

Hnutí Úsvit se rozpadá. Jeho poslanci chtějí založit novou stranu. IROZHLAS [online]. [cit. 2018-12-29]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/hnuti-usvit-se-rozpada-jeho-poslanci-chteji-zalozit-novou-stranu_201502101746_mtaborska

Hospodářské noviny. Economia [online]. [cit. 2019-01-01]. Dostupné z: <http://economia.ihned.cz/produkty-a-sluzby/hospodarske-noviny/>

Islám do Německa nepatří, zakažme mešity i burky, AfD si schválila program. Novinky.cz [online]. [cit. 2018-12-29]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/402132-islam-do-nemecka-nepatri-zakazme-mesity-i-burky-afd-si-schvalila-program.html>

Islám v České republice nechceme – návrh programu. Islám v ČR nechceme [online]. [cit. 2018-12-30]. Dostupné z: <https://www.ivcrn.cz/islam-v-ceske-republice-nehceme-navrh-programu/>

IvČRN a "žádní náckové". Antifa.cz [online]. [cit. 2018-12-30]. Dostupné z: <http://www.antifa.cz/content/ivcrn-zadni-nackove>

Ivo Lukačovič. Forbes [online]. [cit. 2019-01-01]. Dostupné z: <https://miliardari.forbes.cz/#lukacovic>

Konvička povede dál Blok proti islámu a chce 'švýcarizovat'. Tiscali.cz [online]. [cit. 2018-12-30]. Dostupné z: <https://zpravy.tiscali.cz/konvicka-povede-dal-blok-proti-islam-u-a-chce-svycarizovat-269706>

Konvičkova přiznání: sex s prostitutkami. 'Ty exotické voní'. Echo24 [online]. [cit. 2019-01-01]. Dostupné z: <https://echo24.cz/a/iZ4jp/konvickova-priznani-sex-s-prostitutkami-ty-exoticke-voni>

Konvičkovci vyloučili právničku Samkovou. Ta zvažuje žalobu. Echo24 [online]. [cit. 2018-12-30]. Dostupné z: <https://echo24.cz/a/iVNKj/konvickovci-vyloučili-pravnicku-samkovou-ta-zvazuje-zalobu>

LIDEM. Aktuálně.cz [online]. [cit. 2018-12-30]. Dostupné z: <https://www.aktualne.cz/wiki/politika/politicke-strany/lidem-liberalni-demokrate/r~i:wiki:3207/>

Lidové noviny. Lidové noviny [online]. [cit. 2019-01-01]. Dostupné z: <https://www.lidovenoviny.cz/>

Národní demokracie. Rejstřík politických stran a politických hnutí [online]. Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2018-12-29]. Dostupné z: http://aplikace.mvcr.cz/seznam-politickyh-stran/Vypis_Historie.aspx?id=170&typ=0

Neúspěch Merkelové v Meklenbursku, její CDU předstihla Alternativa pro Německo. Novinky.cz [online]. [cit. 2018-12-29]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/413690-neuspech-merkelove-v-meklenbursku-jeji-cdu-predstihla-alternativa-pro-nemecko.html>

O nás. Národní demokracie [online]. [cit. 2018-12-29]. Dostupné z: <http://narodnidemokracie.cz/strana/proc-jdeme-do-toho/>

Obraz pravicového extremismu v českých médiích [online]. Praha: Newton Media, a.s, 2010 [cit. 2018-12-29]. Dostupné z: <https://www.soc.cas.cz/sites/default/files/soubory//3005111720540de688aeba4546cd5cd.pdf>

Okamura si zakládá nové hnutí. Novinky.cz [online]. [cit. 2018-12-29]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/domaci/368755-okamura-si-zaklada-nove-hnuti.html>

Peake se rozešla s LIDEM. Míří pryč moc doleva. Lidovky.cz [online]. [cit. 2018-12-30]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/domov/peake-se-rozesla-s-lidem-miri-pry-moc-doleva.A140205_092527_in_domov_mct

Politický program SPD. SPD [online]. [cit. 2018-12-29]. Dostupné z: <https://www.spd.cz/program>

Politický program SPD. SPD [online]. [cit. 2018-12-29]. Dostupné z: <https://www.spd.cz/program>

Portfolio. Mafra [online]. [cit. 2019-01-01]. Dostupné z: <https://www.mafra.cz/portfolio.aspx?y=mafra/portfolio-mfd.htm>

Porybný odstoupil z představenstva Borgisu. MediaGuru [online]. [cit. 2019-01-01]. Dostupné z: <https://www.mediaguru.cz/clanky/2014/01/porybny-odstoupil-z-predstavenstva-borgisu/>

Poslední průzkum: Do Sněmovny se dostane sedm stran. Novinky.cz [online]. [cit. 2019-01-01]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/domaci/316863-posledni-pruzkum-do-snemovny-se-dostane-sedm-stran.html>

Praha zažila demonstrace odpůrců a příznivců migrace, policie řešila střety. IRozhlas [online]. [cit. 2018-12-29]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/praha-zazila-demonstrace-odpurcu-a-priznivcu-migrace-policie-resila-strety_201602061848_mhromadka

Programová listina. DSSS [online]. [cit. 2018-12-29]. Dostupné z: <http://www.dsss.cz/programova-listina>

Programové prohlášení. Řád národa [online]. [cit. 2018-12-30]. Dostupné z: http://radnaroda.cz/programove_prohlaseni

Představení tiskových titulů: Mediální skupina Mafra. Mafra [online]. [cit. 2019-01-01]. Dostupné z: https://1gr.cz/data/soubory/mafraweb/87A180412_SEH_025_MAFRA-PEDSTAVENTIS.PDF

PŘEHLEDNĚ: Krvavé útoky v Paříži a hon na teroristy den po dni. Lidovky.cz [online]. [cit. 2018-12-29]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/svet/prehledne-teroristicke-utoky-v-parizi-a-jejich-nasledky-den-po-dni.A151119_155700_ln_zahranici_ELE

Radikál Bartoš dostal za výroky u hrobu Anežky Hrušové v Polné podmínku. IDNES.cz [online]. [cit. 2018-12-29]. Dostupné z: https://jihlava.idnes.cz/radikala-bartose-uznala-soudkyne-vinnym-ffz-/jihlava-zpravy.aspx?c=A160316_141105_jihlava-zpravy_evs

Radikál Bartoš dostal za výroky u hrobu Anežky Hrušové v Polné podmínku. IDNES.cz [online]. [cit. 2018-12-29]. Dostupné z: https://jihlava.idnes.cz/radikala-bartose-uznala-soudkyne-vinnym-ffz-/jihlava-zpravy.aspx?c=A160316_141105_jihlava-zpravy_evs

Rozsudek nejvyššího správního soudu ze dne 15. května 2013, sp. zn. Pst 7/2013 – 28. Nejvyšší správní soud [online]. [cit. 2018-12-29]. Dostupné z: http://www.nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2013/0007_0Pst_130_20130520084251_prevedeno.pdf

Rozsudek nejvyššího správního soudu ze dne 15. května 2013, sp. zn. Pst 1/2009 - 348. Nejvyšší správní soud [online]. [cit. 2018-12-29]. Dostupné z: http://www.nssoud.cz/docs/Delnicka_strana_original.pdf

Rozumní. Rozumní [online]. [cit. 2018-12-29]. Dostupné z: <http://www.rozumni2017.cz/>

Řád národa – Vlastenecká unie. Rejstřík politických stran a politických hnutí [online]. Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2018-12-29]. Dostupné z: https://aplikace.mvcr.cz/seznam-politickyh-stran/Vypis_Historie.aspx?id=369&typ=1

Se šibenicemi na demonstracích nesouhlasí ani odpůrci islámu. ČT24 [online]. [cit. 2018-12-30]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/1561708-se-sibenicemi-na-demonstracich-nesouhlas-i-ani-odpurci-islam>

Slonková končí na pozici šéfredaktorky MF DNES, deník povede Plesl. IDNES.cz [online]. [cit. 2019-01-01]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/sabina-slonkova-mf-dnes-0vz-/domaci.aspx?c=A140630_135102_domaci_hro

Soud rozpustil republikánskou stranu, kterou proslavil Miroslav Sládek. IDNES.cz [online]. [cit. 2018-12-30]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/soud-rozpustil-republikanskou-stranu-ktou-proslavil-miroslav-sladek-1qg-/domaci.aspx?c=A130515_152004_domaci_jav

SPR-RSČ. Rejstřík politických stran a politických hnutí [online]. Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2018-12-29]. Dostupné z: https://aplikace.mvcr.cz/seznam-politickyh-stran/Vypis_Rejstrik.aspx?id=479

Strana soukromníků ČR zahájila předvolební kampaň. Wayback Machine: LIDEM [online]. [cit. 2018-12-30]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20131029204227/http://www.lidem.cz/index.php/18-hlavni-tiskove-zpravy/879-strana-soukromniku-cr-zahajila-predvolebni-kampan>

Stručný výtah z programu. SPR-RSČ [online]. [cit. 2018-12-30]. Dostupné z: <http://www.spr-rsc.cz/program.html>

Tady platí právo, ne šaría! Stovky lidí demonstrovaly v Praze proti islámu. IDNES.cz [online]. [cit. 2018-12-30]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/demonstrace-proti-islam-praha-dmb-/domaci.aspx?c=A150116_145143_domaci_hro

The EU and the Migration Crisis. Publications Office of the European Union [online]. [cit. 2019-01-01]. Dostupné z: <http://publications.europa.eu/webpub/com/factsheets/migration-crisis/en/>

Týden před volbami vede ANO. Poslance bude mít osm stran, tvrdí průzkum. IDNES.cz [online]. [cit. 2019-01-01]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/volby-ano-vitezstvi-poslanecka-snemovna-osm-stran-focus-pruzkum-p9j-/domaci.aspx?c=A171013_085022_domaci_mok

Úsvit – Národní Koalice. Rejstřík politických stran a politických hnutí [online]. Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2018-12-29]. Dostupné z: http://aplikace.mvcr.cz/seznam-politickyh-stran/Vypis_Historie.aspx?id=392&typ=0

Úsvit přímé demokracie. Aktuálně.cz [online]. [cit. 2018-12-29]. Dostupné z: <https://www.aktualne.cz/wiki/politika/politicke-strany/usvit-prime-demokracie-tomia-okamury/r~i:wiki:4006/>

Vicepremiérka Peake opouští Věci veřejné a zakládá novou platformu. Novinky.cz [online]. [cit. 2018-12-30]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/domaci/265102-vicepremierka-peake-opousti-veci-verejne-a-zaklada-novou-platformu.html>

Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 25.10. – 26.10.2013. Volby.cz [online]. [cit. 2018-12-29]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/ps2013/ps2?xjazyk=CZ>

Volby do PSP 2017. Blok proti islamizaci [online]. [cit. 2018-12-30]. Dostupné z: <http://blokprotiislamizaci.cz/volby2017/>

Volební program. Rozumní [online]. [cit. 2018-12-29]. Dostupné z: <http://www.rozumni2017.cz/volebni-program/>

Výzkum čtenosti tisku - Mediaprojekt. Unie vydavatelů ČR [online]. [cit. 2018-12-30]. Dostupné z: http://www.unievydavatelu.cz/cs/unie_vydavatelu/medialni_data/vyzkum_ctenosti

Seznam tabulek a grafů

Tab. 1 Krajně pravicové strany ve volbách 2013

Tab. 2 Medializace krajní pravice 2017

Tab. 3 Rozsahy příspěvků 2017

Tab. 4 Žánry příspěvků 2017

Tab. 5 Medializace krajní pravice 2013

Graf 1 Ideologický trojúhelník

Graf 2 Medializace krajní pravice 2017

Graf 3 Výskyt stran v příspěvcích 2017

Graf 4 Umístění příspěvku 2017

Graf 5 a 6 Hlavní a vedlejší téma příspěvků 2017

Graf 7 Obsah mediálních zpráv 2017

Graf 8-13 Obsah mediálních zpráv dle stran 2017

Graf 14 Medializace krajní pravice 2013

Graf 15 Výskyt stran v příspěvcích 2013

Graf 16 Umístění příspěvku 2013

Graf 17 Obsah mediálních zpráv 2013

Teze magisterské diplomové práce

*Schváleno.
Baj*

Institut komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK													
Teze MAGISTERSKÉ diplomové práce													
TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:													
Příjmení a jméno diplomantky/diplomanta: Martin Bajtler	Razítko podatelny: <table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <tr> <td colspan="3" style="text-align: center;">Univerzita Karlova Fakulta sociálních věd</td> </tr> <tr> <td>Došlo dne:</td> <td style="text-align: center;">26-05-2017</td> <td style="text-align: right;">-1-</td> </tr> <tr> <td>Čj:</td> <td style="text-align: center;">2537</td> <td style="text-align: right;">Příloh:</td> </tr> <tr> <td colspan="3">Přiděleno:</td> </tr> </table>	Univerzita Karlova Fakulta sociálních věd			Došlo dne:	26-05-2017	-1-	Čj:	2537	Příloh:	Přiděleno:		
Univerzita Karlova Fakulta sociálních věd													
Došlo dne:		26-05-2017	-1-										
Čj:		2537	Příloh:										
Přiděleno:													
Imatrikulační ročník diplomantky/diplomanta: 2016													
E-mail diplomantky/diplomanta: marbaj@seznam.cz													
Studijní obor/forma studia: Mediační studia (v kombinované formě)													
Předpokládaný název práce v češtině: Krajně pravicové strany v českých médiích před parlamentními volbami 2017													
Předpokládaný název práce v angličtině: Far-right parties in czech media before 2017 parliament elections													
Předpokládaný termín dokončení (semestr, akademický rok – vzor: ZS 2012/2013) (diplomovou práci je možné odevzdat <u>nejdříve</u> po dvou semestrech od schválení tezí) LS 2017/2018													
Charakteristika tématu a jeho dosavadní zpracování (max. 1800 znaků): Tématem diplomové práce je zobrazování českých krajně pravicových stran v médiích před volbami do poslanecké sněmovny v roce 2017. Práce se bude v teoretické části opírat o literaturu vymezující krajní pravici (Ignazi, Mudde, Frederickson) a o práce autorů, kteří se zabývají krajní pravici v českém prostředí (Charvát, Mareš). Výzkumná část práce bude stát na kvantitativní obsahové analýze předních českých seriózních tištěných deníků: MF DNES, Lidové noviny, Hospodářské noviny, Právo a Deník a následně kvalitativní analýze obsahů relevantních článků. Parlamentní volby 2017 jsou prvními volbami do poslanecké sněmovny, do kterých se může promítnout takzvaná uprchlická krize. Z pohledu krajní pravice proto budou tyto volby zajímavé v tom smyslu, jaká témata pro svoji propagaci krajně pravicové a populistické strany zvolí. Výzkum tedy pomůže zjistit, nakolik jsou krajně pravicové strany před volbami s touto problematikou spojovány. Tato zjištění pak budou porovnána se situací před volbami do poslanecké sněmovny v roce 2013. Podobný výzkum v minulosti provedli například autoři Schafraad, Scheepers a Wester (2013), kteří zkoumali, jak jsou krajně pravicové strany zobrazovány v nizozemském tisku mezi lety 1986 a 2004. Jako metodu zvolili kvantitativní obsahovou analýzu tří hlavních nizozemských národních deníků.													
Předpokládaný cíl práce, případně formulace problému, výzkumné otázky nebo hypotézy (max. 1800 znaků): Cílem práce bude zjistit, jak česká média zobrazují aktéry z pravého kraje politického spektra a kolik prostoru jim věnují. Zároveň bych chtěl porovnat rozdíly mezi jednotlivými českými deníky v souvislosti s tím, jak téma krajní pravice uchopují. Doplnující hypotézou této práce je, že krajně pravicové strany budou před volbami do poslanecké sněmovny v roce 2017 v tištěných denících spojovány nejčastěji s tématy migrace a uprchlické krize, což se výrazně liší od situace před volbami v roce 2013.													
Předpokládaná struktura práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu): Úvod 1. Teoretická část 1.1. Krajní pravice 1.1.1. Teoretické vymezení 1.1.2. Vývoj krajní pravice na české politické scéně													

<ul style="list-style-type: none"> 1.1.3. Krajně pravicové strany ve volbách 2013 1.1.4. Představení jednotlivých stran <ul style="list-style-type: none"> 1.1.4.1. Dělnická strana sociální spravedlnosti 1.1.4.2. Národní demokracie 1.1.4.3. Svoboda a přímá demokracie 1.1.4.4. 1.2. Popis zkoumaných médií <ul style="list-style-type: none"> 1.2.1. MF DNES 1.2.2. Lidové noviny 1.2.3. Hospodářské noviny 1.2.4. Právo 1.2.5. Deník 1.3. Metodologie
<ul style="list-style-type: none"> 2. Praktická část <ul style="list-style-type: none"> 2.1. Kvantitativní analýza - mediální obraz krajně pravicových stran 2.2. Zhodnocení výsledků kvantitativní analýzy 2.3. Kvalitativní analýza relevantních článků 2.4. Zhodnocení výsledků kvalitativní analýzy
<p>Závěr</p> <p>Seznam literatury</p>
<p>Vymezení podkladového materiálu (např. titul periodika a analyzované období):</p> <p>Kvantitativní obsahovou analýzu budu zpracovávat na základě článků v denících MF DNES, Lidové noviny, Hospodářské noviny, Právo a Deník. Jednotlivé texty budou vyhledávány pomocí mediální databáze Newton Media Search. Analyzované období bude ohraničovat termín voleb do poslanecké sněmovny v roce 2017 a vyhlášení tohoto termínu ve Sbírce zákonů. Půjde tedy o období od 2. května 2017 do 21. října 2017. Ze stejného vzorku článku budou vybrány i relevantní texty pro následnou kvalitativní analýzu jejich obsahu. Ke srovnání témat spojovaných s krajní pravíci před volbami 2013 a 2017 poslouží doplňující analýza novinových článků z období od 28. srpna 2013 (vyhlášení voleb) do 25. října 2013 (termín voleb).</p>
<p>Metody (techniky) zpracování materiálu:</p> <p>Metodou práce bude v první řadě kvantitativní obsahová analýza pěti českých deníků. Jejím cílem bude zjistit, jak před volbami do poslanecké sněmovny v roce 2017 vybraná média referují o krajně pravicových stranách a kolik prostoru jim věnují. Analýza také ověří hypotézu, že hlavním tématem, se kterým jsou krajně pravicové strany před volbami spojovány, je migrace a uprchlická krize. Následně bude provedena kvalitativní analýza obsahu relevantních novinových článků, které pojednávají o krajně pravicových stranách právě ve spojení s parlamentními volbami 2017. Kvalitativní analýza by měla poskytnout hlubší informace o tom, jak dané deníky o krajně pravicových stranách referují. Analýza článků z období před parlamentními volbami 2013 pak poskytne data k porovnání toho, s jakými tématy byly krajně pravicové strany v médiích spojovány v roce 2013 a která témata dominovala v roce 2017.</p>
<p>Základní literatura (nejméně 5 nejdůležitějších titulů k tématu a metodě jeho zpracování; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2-5 řádků):</p> <p>HENDL, Jan. Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace. 2., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-485-4.</p> <p>Kniha poskytuje přehled metod kvalitativního výzkumu. Popisuje kvalitativní metody sběru dat, jejich kódování, vyhodnocování a interpretaci. Věnuje se také programům, které slouží k vyhodnocení dat.</p> <p>CHARVÁT, Jan. Současný politický extremismus a radikalismus. Praha: Portál, 2007, 183 s. ISBN 978-80-7367-098-6.</p>

Kniha je přehledem teoretického základu politického extremismu a radikalismu. Nabízí pohled na vývoj krajní pravice i krajní levice a popis současných trendů na obou krajích politického spektra

IGNAZI, Piero. Extreme right parties in Western Europe. Repr., expanded. Oxford: Oxford University Press, 2010, vi, 297 s. Comparative politics. ISBN 978-019-9291-595.

Autor je jedním z předních teoretiků krajní pravice. Kniha nabízí teoretické vymezení krajně pravicových stran a popisuje důvody úspěchu některých stran v západní Evropě.

MAREŠ, Miroslav a Irena REIFOVÁ. Ne islámu!: protiislámská politika v České republice. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2015. Politologická řada. ISBN 978-80-7325-397-4.

Kniha se věnuje výskytu protiislámské politiky v českém politickém prostředí. Agenda zaměřená na kritiku islamizace a islámu je důležitou součástí politiky mnoha politických stran, hnutí a uskupení. Autoři objasňují základní politické a právní aspekty existence protiislámských skupin.

SEDLÁKOVÁ, Renáta. Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky. Praha: Grada, 2014. Žurnalistika a komunikace. ISBN 9788024735689.

Autorka představuje metodologické přístupy k empirickému výzkumu v sociálních vědách zaměřeném na média. Hlavním cílem publikace je představit nejčastěji užívané postupy ve výzkumech médií a kultury.

SCHULZ, Winfried a Irena REIFOVÁ. Analýza obsahu mediálních sdělení. 3., nezměn. vyd. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1980-4.

Kniha je věnována problematice politické komunikace a obsahové analýzy mediálních informací. Zabývá se způsobem kvantitativního rozboru masově mediovaných sdělení a vyhodnocování zpravodajství.

Diplomové a disertační práce k tématu (seznam bakalářských, magisterských a doktorských prací, které byly k tématu obhájeny na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách či vysokých školách za posledních pět let)

Jelikož v době přípravy tezí magisterské diplomové práce volby parlamentní volby 2017 ještě neproběhly, není možné uvést obhájené diplomové práce na dané téma. Uvádím tedy diplomové práce, které se alespoň okrajově zabývaly podobným tématem.

AVUKATU, Jiřina. Česká krajní pravice v médiích a veřejném mínění. Praha, 2014. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze.

BILOVÁ, Adéla. Mediální obraz veřejných akcí krajní pravice v Mladé Frontě Dnes a Právu v letech 2011-2014: komparativní obsahová analýza. Brno, 2015. Bakalářská práce. Masarykova univerzita.

OPRŠAL, Petr. Témata české krajní pravice a jejich mediální rámování [online]. Brno, 2014. Diplomová práce. Masarykova univerzita.

ŠUBERTO VÁ, Sandra. Mediální obrazy politických lídrů - volby 2010. Praha, 2012. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze.

VALENTOVÁ, Hana. Neparlamentní politické strany v procesu mediální komunikace: Komunikační chování neparlamentních stran v ČR před volbami do PSP ČR v roce 2006. Praha, 2011. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze.

Datum / Podpis studenta/ky

23. 5. 2017

TUTO ČÁST VYPLŇUJE PEDAGOG/PEDAGOŽKA:	
Doporučení k tématu, struktuře a technice zpracování materiálu:	
Případné doporučení dalších titulů literatury předepsané ke zpracování tématu:	
Potvrzuji, že výše uvedené teze jsem s jejich autorem/kou konzultoval(a) a že téma odpovídá mému oborovému zaměření a oblasti odborné práce, kterou na FSV UK vykonávám.	
Souhlasím s tím, že budu vedoucí(m) této práce.	
<p>HANZAL JAROMÍR</p>	<p>26/05/17 </p>
Příjmení a jméno pedagožky/pedagoga	Datum / Podpis pedagožky/pedagoga

TEZE JE NUTNO ODEVZDAT VYTIŠTĚNÉ, PODEPSANÉ A VE DVOU VYHOTOVENÍCH DO TERMÍNU UVEDENÉHO V HARMONOGRAMU PŘÍSLUŠNÉHO AKADEMICKÉHO ROKU, A TO PROSTŘEDNICTVÍM PODATELNÝ FSV UK. PŘIJATÉ TEZE JE NUTNÉ SI VYZVEDNOUT V SEKRETARIÁTU PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY A NECHAT VEVÁZAT DO OBOU VÝTISKŮ DIPLOMOVÉ PRÁCE.

TEZE NA IKSŽ SCHVALUJE VEDOUCÍ PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY.